

LEV XIII.

RÍMSKY PÁPEŽ.

JUBILEJNIA KNIHA.

Z príležitosti

ZLATEJ OMŠE JEHO SVATOSTI LEVA XIII.

rímskeho pápeža

vydal

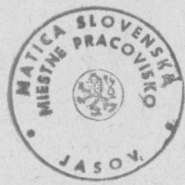

SPOLOK SV. ADALBERTA (VOJTECHA)

v uhorskej Trnave.

Vo Viedni 1887.

Tlačou kongregácie Mechitaristov (V. Heinricha).

DK.4689.

ÚVOD.

Celý kresťanský svet chystá sa k osláveniu zlatej omše Jeho Svatosti, Leva XIII., rímskeho otca pápeža, ktorú dňa 31. decembra bežiacoho roku sláviť bude. Ktokoľvek je katolíkom nielen dľa mena, ale i srdcom, ten sa usiluje účast brať na tejto spoločnej slavnosti celého kresťanstva. Preto ani Spolok náš, ktorý si vytknul za úlohu, rozširovať a pestovať v ľudu slovenskom pravú nábožnosť a mravnosť, nemože zostať netečným, keď sa najvyššiemu strážcovi viery a náboženstva strojá slavnosti. Len o tom môže povstať otázka, jakým spôsobom by sa to stať malo? Ale i v tomto ohľade máme už vykázanú cestu pastierskym listom Jeho Eminencie, nášho najdôstojnejšieho veľpastiera a najvyššieho ochranca Spolku sv. vojteškého. V smysle tohoto návodu navrhujem, aby Spolok 100 zlatými prispel k daru peňažitému, ktorý sa v krajine uhorskej pre Sv. Otca zbiera; aby sa ďalej nektoré vzácnejšie knihy Spolkom vydané poslaly na vatikanskú výstavu; a aby sa konečne Sv. Otcovi vyjaviła najhlbšia úcta a synovská oddanosť všetkých údov nášeho Spolku.“

Tak asi mlúvil na posledňom valnom shromážení spolkovom vysokodôst. pán *Šimon Klempa*, II. predseda Spolku. A mlúvil zajiste každému údovi zo srdca. I správa spolková mala starosť o to, aby svojím spôsobom k jubilejnej slavnosti prispela. Stalo sa to vydaním tejto „Jubilejnej knihy“, do ktorej sme prijali, 1) pastiersky list Jeho Eminencie, Jána kardinála Simora, prímasa uhorského

o zasvatení zlatej omše sv. Otca pápeža; 2) okružný list Jeho Svatosti, Leva XIII. o sv. apoštoloch slovanských Cyrilla a Methoda; a 3) príležitostný spisok: Rímsky Otec a svatopeterský groš.

Keď sa nám v pastierskom liste Jeho Eminencie podávajú znamenité dôvody, že jako veriaci katolíci vôbec, a jako občania uhorskí zvlášte k veľkej povďačnosti sme zaviazaní rímskym pápežom, — tak zase v okružnom liste Jeho Svatosti my Slováci najdeme novú príčinu vrúcne si zamilovať Leva XIII., a rímskych pápežov vôbec, — a posledný spis nás poučí, jako túto svoju lásku preukazovať môžeme i máme.

Nech Boh živí sv. Otca, Leva XIII.!

V Trnave, dňa 1. septembra, r. 1887.

SPRÁVA
SPOLKU SV. ADALBERTA (VOJTECHA).

PASTIERSKY LIST

JEHO EMINENCIE

Jána kardinála Simora

kniežata prímasa uhorského a arcibiskupa ostrihomského

o zasvatení zlatej omše

JEHO SVATOSTI

— ❧ ❧ ❧ ❧ ❧ ❧ ❧ —
Leva XIII.

rímskeho pápeža.

Ctihodni Bratri!

Mili Synovia a Veriaci!

Wšetkým sú nám esťte w živej pamäti tie láskyplné slowá, ktoré slawne panujúci sw. náš Dtec, Jeho Swatosť pápež Lew XIII., z príležitosti slawnosti, w dwestoročný wýročný deň zpäťdobytia Budína wydržiawaných, na biskupský sbor a weriacich uhorstých upraviť ráčil: „Po čom wriene a dáwno sme túžili, — howori Sw. Dtec, — listom svojim aposstolským w príhodnú chvílu oslowiť Wás, k tomu sa nám tieto dni dostalo príležitosti weľmi priaznivej, keď totižto Uhorško radostnú pamiatku oswobodného pred dwe sto rokami Budína oslawuje.“ Dáwno a wriene túžil Sw. Dtec nahliadnuť národ uhorstý, a ačkoliweť aj inokedy bol by to mohol urobiť, predsa túžobne očakáwal okamih slawnostný, aby k pamiatke slawnej udalosti z dejin vlasti nassej pripojil slowá otcowskej lásky svojej, chcejúc i týmto spôsobom preukázať, že náklonnosť jeho oproti krajine Marianskej nenie obyčajná, láska jeho nenie wšsedná, zaujatosť jeho že je najživššia, jako i sám wyznáwa: „Sw. Stolica aposstolská i teraz, keď spomienka slawnej tej udalosti srdcami hýbe, ráda s Wami w opráwnenej radosti sa spojuje.“

Dla swedoctwa dejin každé storočie má svoje slawnosti. Nassa doba wyznačuje sa slawnosťami pamätnými. S Cirkev katolícká, ktorá najlepšie pozná potreby, nebezpečia každej doby, w každom weku utvorila si svoju zbožnosť, pestowala swiatky a i zorošitorne to prejavowala.

Cirkwe sa týkajúce a nedávno sbehlé smutné udalosti: zaujatie štátu rímskeho mocou zbrannou, pritvorenie (internovanie) pápeža Pia IX. a Lewa XIII. do Watikánu, ranily na srdci detinskú lásku katolíkov. Pod ťarchou týchto pohrôm prebudila sa ona a povzniesla sa až k odussewnosti. Wyjavy a prejavy detinskej tejto lásky budú najkrásnejšími listami w katolíckych dejinách dewatnásteho storočia.

Práve tak i tie pohromy, ktoré vlasti nassu w minulosti zastihly, z jednej strany, a pamiatka skvelých wíťazstwi, dobytých z dlého sna precitlým národom, z druhej strany, — zobudily spanilomyseľnosť vlastencow, ktorí ani nemeškali w spôsobe veľkolepých jubilárnych slawnosti splatiť wdaku swoju oproti hrdinom na bojískach wykrwácalým. A hľa, Sw. náš Dtec, ktorý len nedávno tak živý podiel bral na jubilárnej pamätnej slawnosti vlasti nassej a celého kresťanského sweta, wěul i sám chystá sa k veľkému jubileumu.

Prozreteľnosť božská obdarowala Sw. Dtea tou zriedkawou a wynikajúcou milosťou, že bude môcť sláwiť svoje pädesiatročné kňazské jubileum.

Poslední deň 1837. roku bol Sw. Dteowi dňom prwej obete msse swätej a s posledním dňom bežiaceho 1887. roku naplní sa pädesiaty rok predležitej w účinkoch swojich dráhy kňazskej, pädesiata wýročnica onoho pamätného dňa, w ktorýžto Sw. Dtec jako mladý kňaz prwú swoju obetu msse swätej Wšemohúcemu obetowal. Karol Odeščalki, kardinál biskup, to bol, čo ho wložením rúk swojich do radu kňazow cirkewných prijal; potomok tej rodiny, z ktorej pochádzal pápež Innocent XI., jeden z hlavných činiteľow toho skvelého wíťazstwa, dobytého pred dve sto roky nad Turkami, na ktorého si wěul sám Sw. Dtec w uwe-
denom okružnom liste spomína, howoriač, že nie najmenší podiel mal na wýssudanej onej veľkej a šťastnej udalosti.

Dejiny o málo takých pápežow wyprávajú, ktorí by boli sláwili swoju zlatú msu. Wšetkých spolu bolo jich len štrnásť; náš Sw. Dtec je pätnásty. W tomto storočí slúžili Pius VI. a VII., Rehor XVI. a Pius IX. zlatú msu. A diwná wec: čím smutnejšie

je postawenie Cirkwe, čím wiac ju napádajú nepriatelia, tým wiac predlžuje prozreteľnosť Božia život námestníka Syna Božieho na zemi, jakoby chcela dať ľuďom pocítiť, že wytknuté životu pozemskému hranice wýnimku trpia u pápežow spravujúcich loď Cirkwe. Od prvých kresťanských storočí sotwy sedel na rímskej stolici sw. Petra pápež, ktorý by bol wiacero zkuškam býwal wystawený, nežli predchodeca Sw. nášho Dtea, Pius IX.; a uprostred twrdých týchto zkušok, ktoré za kráľowstvo Božie na zemi pretrpeť musel, dopriano mu bolo sláviť jubileum nielen kňazské ale i biskupské.

Uprostred podobných smutných okolností nachádza sa i terajší náš Sw. Dtec. Za panowania swojich nepriateľow, jako Pius IX. howoril, sláwi swoju zlatú msu. Slawnosť táto sama w sebe je rowná, keď jednoduchý rehoľník sláwi ju medzi múrami kláštornými, práve tak jako keď nekrawú swätú tú obeť duchowný pastier za swojich weriacich, biskup za swoju diocěsu, pápež za celý swet obetuje. Obetník je wždy jeden a ten istý, i obeta wždy jedna: Kristus Pán, ktorý obetu msse sw. ustanovil. Wšak ale obetuje-li obetu nekrawú jednoduchý rehoľník, s obetou jeho modlitby obywatelow kláštorných wznášajú sa do nebies; zlatú msu duchowného pastiera sprewádzajú stá jeho weriacich; na jubileume biskupowom kňazstwo a weriaci celého biskupstwa kľakajú pred oltárom a s jich modlitbami spojená wznáša sa príjemná wdňa obety do nebies; pristúpi-li wšak pápež ku schodu oltárnemu, zatwára do srdca swojho wšetek katolícky swet, ponewáč on je wělpastierom a ocom celého katolíckeho sweta.

Lebo wite-li, Ctihodní bratia w Pánu a Wili Weriaci, kto to je ten pápež? W arcipastierskych okružných listoch mojich už mnohokrát ste čítali a w cirkewných rečiach mojich už wiacraz mohli ste počuť z úst mojich, kto je pápež; ponewáč wšak dla sw. Augustína nikdy dostatočne neohlasujeme to, čo sa nikdy nedoučíme, nechcel som ani túto slawnostnú príležitosť premeškať bez toho, žebych Wám aspoň to najpotrebnejšie o pápežowi nerozpowedal. Poďme teda nazpät do doby založenia Cirkwe; wíďme pápežstwo w jeho založení, wýwine a rozkwete.

Tisíc osem sto rokov je tomu, čo chudobný jeden galilejský rybár bez vsietkej zemskej moci i majetku, nikým nepozorovaný prissiel do Ríma, do mesta, ktoré wtedy nad okruhom zemským železným ramenom panovalo, do mesta, ktoré bolo krvou sprznenou matkou pohanstva.

Nadrá jednoduchého tohoto rybára odussenňuje taká úloha, jakej pred ním smrteľníkovi sa nedostalo: on má poslanie svetové. On bol svedkom učenia, ukrižovania, smrti, vzkriesenia, slavného nanebewstúpenia človekom učineného Syna Božieho. I jemu znie rozkaz: „Idúce po celom swete, kážte ewangelium wsselikému stworeníu.“ Preto prissiel do Ríma, ale i pre iné. Práve jemu, tomu chudobnému rybárovi, riekol Pán: „Blahoslavený si Šimone, synu Jonássow, lebo telo a krew nezjawiło ti to; ale Dtec mój, ktorý je w nebesiach. I ja prawím tebe, že ty si Peter, a na tej skale wystawím Cirkew swoju a brány pekelné ju nepremôžu. A tebe dám kľúče kráľowstwa nebeského. A čokoľwek swiažeš na zemi, bude swiazano i na nebi; a čokoľwek rozviažeš na zemi, bude rozviazano i na nebi.“ — Práve tomuto učeníkovi riekol inokedy Pán: „Šimone, Šimone, ajhľa satan wyžiadal si wás, aby wás triebil jako pssenicu; ale ja som prosil za teba, aby nezghynula wiera twoja; a ty niekdy obrátae sa, potwrdzuj bratow svojich.“ —

Tohoto istého učeníka tážal sa Pán po vzkriesení swojom trikrát: „Šimone Jánow, miluješ-li ma wiac nežli títo? Howorí jemu: Dwssem Pane, ty wiesš, že ťa milujem.“ Načo tento rozkaz prijal od Pána: „Paš baránky moje. Paš owce moje.“ On je prvý medzi aposstolmi, ktorý božstvo Kristové wyznáwa, preto dostal od Krista takú moc, jakou ostatní neboli obdarení. Ty si Kristus, Syn Boha žiwého, howorí Peter; ty si Peter, to jest skala, howorí mu Kristus. Ty si tá skala, na ktorej wystawím Cirkew swoju. Peter hlása ponajprw božstvo Kristové; preto Kristus, ktorému daná je wsseliká moc na nebi i na zemi, jemu dáwa kľúče kráľowstwa nebeského, sweruje mu moc, swäzowať i rozwäzowať; modlí sa za neho, nielen aby leš

a moc diablowa nikdy ho neprekonalá, lež modlí sa za neho i preto, aby on wo wiere utwrdzowal bratow svojich. Iným slowom: Kristus ustanowil Petra za welpastiera nad pastiermi, za widiteľnú hlavu Cirkwe, za knieža aposstolské, za swojšo námeštníka na zemi.

Takéto wznešené powolanie obdržiac, zawíta Peter do Ríma, keď už roky a roky hlásal bol Krista w Palestíne a w pohraničných krajínách, keď už wytrpel preto welke muky, priekory, žalár. Zawíta do Ríma, necháwa pastiersku berlu swoju na úpäti Kapitoluma a zaráža bydlo swoje w dome senatora Pudensa, práwe medzi chrámami lzibohow a palácami cisárskymi. Káže kríž; získa weriacich, z ktorých utworí cirkew rímskú, jezšto on je prvým biskupom a päťadwadŝať rokov pasie zo dňa na deň zmáhajúce sa stádo Kristowo.

Alle jaknáhle zkwitla obec kresťanská, powstaly proti nej brány pekelné; pohanstvo nenáwidí kríž, jakožto bláznowstwo — a welkňaz pohanstý, mocný cisár rímsky, káže kresťanstwo wyhladiť, wykoreniť. Úmyslom Nerowým bolo zničiť kresťanstwo w prwej jeho widiteľnej hlavě, wo sw. Petrowi. Preto wynesený bol na Petra wyrok smrti, i vyplnilo sa na ňom, čo mu Pán predpowedal: „Keď sa zostaráš, wzťahneš ruky swoje a iný ťa opáŝe a powede, kam ty nechceš.“ A ewangelista dokladá: „To wssak powedal, znamenajúc, jakou by smrťou mal osláwiť Boha.“ Peter bol ukrižovaný, na wýssine toho wrchu, kde stojí najwäčšší chrám sweta, awssak nie tak jako Majster jeho, lež hlavou dolu, nohama hore.

Na kríži umiera Peter za kríž, a nástupcom svojím na stolci biskupskej za dedictwo necháwa swetové poslanie swoje, za dedictwo jim necháwa wieru swoju, aposstolské powolanie swoje a s tým i skalowú pewnosť swoju. Cirkew rímska prewzala toto dedictwo, a jak bolo welké, tak ho zachowala. Nástupcomia Petrowi wstupujú do ŝlapají Petrowých. Nekláta sa, lež stoja nepohnute jako skala uprostred mora, wzdorujúe strassným prenasledowaniam, trwajúcim takmer nepretržene tri sto rokov. S trónu cisárskeho jeden ukrutný rozkaz za druhým wydáwa sa proti cirkwi rímskej, proti pápežom. Trest na nich wynesený je smrti. Dni musia zomreť, a zomreť

musí každý, kto je kresťanom a príde jim do ruky, lebo je kresťan! Peter wedel, keď mu to sám Kristus powedal, jakou smrťou zide zo sweta; ale i nástupcovia Petrowí wedeli w prvých troch stoletiach, jako zomru. W ktorý deň zostal neko rímskym biskupom čili pápežom, wedel, že swoj život, že krew bude muset obetovať za wieru swoju. A predsa neprestajne nachádzali sa takí, ktorí zaujmali stolcu sw. Petra. Za tri sto rokov bolo jich dewäťadwadšat, a wštetkých dewäťadwadšat wykrwácalo za wieru swätú. Wšsetci dwadstatidewiati stáli jako skala; wšsetci dwadstatidewiati wysoko držali wztýčený w rukách svojich križ, wšsetci dwadstatidewiati s radostou zomierajú za križ, lebo wšsetci dwadstatidewiati wedia, že tento križ po nich druhé ruky pochytiť a wysoko wztýčený držať budú, lebo wedia, že tento križ konečne zwitazí. A križ zwitazil. Brány pekelné konečne uznaly swoju slabosť, nemoc proti skale a Cirkwi na nej wystawenej. Pohanský Rím sa rúca, kresťanský sa počína. Rím získaný bol križom, krewou pápežow a kresťanow. Keby w Ríme boli mohli premôcť kresťanstwo, nemalo by dnes kresťanstwo posla na swete, a nechže pápežowia kláta sa a nestoja tak pewne, jako skala, cirkew rímska istotne zahynie. Ale cirkew rímska pewne, nezwratne obstála — obstála s krze svojich biskupow, pápežow! — Brány pekelné nemohly ju premôcť. A diw diwáci! na mocné slowa rybára galilejského, ktoré wšsetci jeho nástupcovia opakowali, rúcajú sa chrámy Izibohow. — Kristus wítazí, Kristus prewláda, — Kristus panuje po wšsetky čas. Ano, po wšsetky čas, lebo cirkew rímska zabezpečila wítazstvo križa, krewou mučeníkow, hlavne ale krewou pápežow nad pohanstwom dobyté, i na budúce stoletia. Wernosťou a wytrwanlivosťou cirkwe rímskej zwitazilo a zmohútneło kresťanstwo i w ostatných krajínách držawy rímskej.

Nastal nový swet, majúci w čele pápežow, s križom w rukách, za jehožto panowanie wždycky hotowí boli k boju, nech hrozilo nebezpečienstwo odtiaľkoľwek. Stará držawa rímská sa rozpadla a započalo sťahowanie národow; mladé, bujaré, nezkažené barbarské národy pomkli sa z prastarých sídel svojich a zaujali jednotlivé krajiny rozpadlej welkej držawy rímskej. Pápeži aj tieto národy premohli

križom, a tí, ktorí prissli Cirkew zničiti, stali sa s krze križ jej podporou. Cirkew, w čele s pápežmi, bola učiteľkou národow; títo zachránili ľudstwu najdrahšie jeho poklady: náboženstwo a s ním práwo, poriadok, wedy, umenie.

Jim sa má hlavne ďakovať, že sa kázalo ewangelium. Sám Pán to chce, aby cirkew rímská, kde pastierska berla Petrowá wo welký úrodný strom wzrástla, bola stredišťom kresťanského sweta.

To činili pápeži po celom swete; s kresťanstwom rozširowali civilizáciu (uflachtlosť), wykorenili barbarstwo (surowosť), stali sa zakladateľmi kresťanského spoločenského poriadku a spoločenských esste i dnes trwajúcich ustanowení, za čo wdakou zawiazaný je pápežom celý swet. Čo zvlášte Uhorska sa týče, dejiny vlasti nassej w minulosti natoľko srástly s dejinami pápežow, že skoro každá jednotlivá jich strana stwelym je dôkazom lásky pápežow oproti Uhorsku, tak že právom mohol powedať slawne panujúci náš Sw. Dtec: „Apostolská Stolica od národu uhorskeho ruku swoju nikdy neodťahowala, kedykoľwek mu bolo treba s nepriateľy wteru a mrawow kresťanských potýkať sa.“ Najsilnejší základný kameň nassej uprostred búrok storočných zachránenej tisícročnej ústawy opiera sa o takéto ustanowenie sw. rímskej Stolice. Prvý náš kráľ sw. Štefan, preswedený súc o blahonosných účinkoch wteru kresťanskej a chcejúc i u vlastného národa, i w cudzozemsku získať si wäčšiu wážnoosť, začal pomýšľať na hodnosť kráľowskú. K dosiahnutiu toho cielu, dla tehdajších obyčajow, stály mu len dve cesty otworené: cisár, a rímsky pápež. Múdry kráľ wedel, že tí, ktorí w tejto záležitosti k cisárovi sa utiekali, na rowáš národnej svojej neodwislosti stali sa údelníkmi (wasallmi) svojich patrónow; aby tomuto wyhnul, slawné knieža nasse dobrowolne rozhodnul sa, že prijatú a i národom uznaniu kráľowskú hodnosť potwrdením rímskeho pápeža si zabezpečí, istý súc, že tí, ktorí si ju týmto spôsobom získajú, len wo wecach duchowných záwisia od rímskeho pápeža. Pápež Sylwester II. s radostou wyplnil žiadosť kráľowu a poslal mu forumu. Korunowaní nassi kráľowia od tej doby užiwali meno, neskor od Clementa XIII. potwrdené, apostolských kráľow, a sám pápež takto

wyjadril sa o swätom nassom kráľovi: „Ja som muž apo-
stolský, ale on právom menuje sa Kristovým apostolom.“

Od tej doby pápeži vždycky so zvláštnou srdečnosťou chovali sa k Uhorsku; w storočných bojoch nassich nikdy nemali sme wernejších spojencow nad pápežow. Dľa potrieb nassej vlasti a svojej možnosti, vždy nám boli na pomoci. Miedy blahonosnými radami poslúžili nassim kráľom a náčelným mužom nássho národa; inokedy zase zaviedli spolky medzi nami a inými národmi, množiac takto nielen počet spojencow nassich, ale i zbranú silu vlasti nassej. Dávali peniaze, posielali wojakow, zbraň, škrze wyslancow svojich usilowali sa wyrównať wypuklé rozbroje, wšbec nepremeškali ani jednej príležitosti, aby vlasti nassej a národu nássmu nepreukázali lásku svoju.

Keď pustosť tatarským vlasti nassej zadaná strasná rana dostala sa do ussú pápežovi Mehorowi IX., písal prenasledowanému od nepriateľa kráľovi nássmu dva potessné listy, a w jednom z nich takto ho powzbudzuje: „My tebe a horešpomenutému Uhorsku w čas takejto núdze pomoci svoju ruku neodoprie, ba ani odopreť nemohú, poskytneme ti prospessnú pomoc a z wnuknutia Božieho i spasitelné rady; a prijímajúc osobu tvoju a rodinu tvoju do svojej a Duchu sw. ochrany, powolujeme tebe a wšsetkým tým, ktorí, prijímúc znať križa proti týmže Tatarom na ochranu spomenutých krajín pójdu, tú wšsadu a udeľujeme tie odpustky, ktoré dľa ustanowenia wšseobecného snemu bojujúcim za swätú zem sa powolujú.“

Wšak ale útrpná wzhľadom na vlast nassu pečlivosť pápežow až wtedy objavila sa w celom swojom lesku, keď wítagné turecké wojšká, po rozdrtení wýchodnej rímskej držawy zrowna Uhorsko si vytkli za ďalší cieľ svojich wýbojow. Tak keď sultán Mohamed 1455. roku s wítagnými wojškami svojimi wtrhnul do Srbstva a veľké príprawy činil oblahnúť Belohrad, pápež Kallist III. oslowený od shromáždzených stawow krajinských o pomoc, škrze wyslancow svojich w celej Europe hlásal wálku križácku, a wyslal kardinála Carvajala i Jána Kapistrána so 40.000 bojovníkmi, ktorí spojac sa s Jánom Guňadym, Belohrad oswobodili. Preminem

nadobudnuté w ohľade tomto zásluhy Pia II. a spomeniem pápeža Pawla II., ktorý kráľovi Matyášowi na ďalšiu wojenskú wýpravu českú 50.000, hneď zase 18.000 dukátow poslal; pápež Sigtus IV. ale dal doručit kráľovi, keď Turkow porazil, 200.000 dukátow. A čo powedať o Leonowi X., ktorý, posslúc na wýpomoc kráľovi nielen množstvo zbožia, 1.000 funtow pušsného prachu a iné obranné prostriedky, ale okrem toho i 20.000 dukátow, tie pamätné slowá wyriekol, že on pre národ uhorský a obranu krajiny jeho nielen wšsetek svoj majetok, ale i život svoj hotový je obetowať.

Podivuhodné je pôsobenie rímskych pápežow a jich uhorských wyslancow pred neshastnou bitkou moháčskou. Wšsetko wykonali, aby hrozjace nebezpečenstvo od vlasti nassej odvrátili, postupujúcemu wítagnému tureckému wojšku ďalšie wýboje prekazili. W najnowších časoch wysšly na swetlo zpráwy pápežských wyslancow, ktoré preplnené sú dôkazmi obetiwe jich lásky oproti nassej vlasti. Wtedy wšseobecne sa uznávalo, že medzi banderiami pápežowé pozostáwa z ľudí najwyberanejších a že najlepšie je wystrojené. Biaceri poprední ľudia werejne hlásali, že „pápež drží krajinu, ktorá by bez neho bola už zahynula“. Pápežský poslanec Burgio w zpráwe svojej zo dňa 16. júla r. 1526 rozpowediač, čo w záležitosti najmania wojakow a zaopatrowania pohraničných miestnosti wykonal, poznamenáwa: „Jestli Uhorsko na tento rok sa oswobodí, Jeho Swätosť právom bude sa mdeť honosit, že jedine on ho zachránil.“ Jeden wynikajúci náš dejespisec klade súčet poslaných pri tejto príležitosti od pápeža do nassej krajiny pomocných darow na 400.000 zl., a poznamenáť treba, že w bitke moháčskej zahynulo 4.000 pápežských wojakow.

Vo neshastnom moháčskom dni, ktorýžto básnik právom menuje veľkým hrobitowom národnej sláwy nassej, životná sila národa húžewnatosťou svojou a mocou pewnej nádeje w lepšiu budúcnosť tu wítagnou zbraňou, tam zase wýjednáwaním diplomatickým odwracala žkazu; ba táto hšftka ľudu zostala najprednejším činiteľom w zachránení západnej kresťanskej wzdelanosti, awšak nie bez pomoci pápežow. Po zboreninách kwetúceho niekdy Karthaga ewálajú diwi Beduini: wo stopách bystrých jejich paríp

užalassila sa pustota a bieda. Z vlasti nassu očakával podobný osud, keby pomocné kresťanské ruky neboly priniesly masť, balzamu zranenému národu, a neboly mu pomohly na nohy. Týmto pomocnými a ochrannými rukami boli aj pápežovia. Pápež Klement VII. poslal 100.000 dukátov, hneď zase zbrannú moc na obranu krajiny. Pius V. prispieva na pokračovanie vojny proti Turkom s 50.000 dukátmi; o Klementovi VIII. ale samé krajinské stavy uznali, koľkou povďačnosťou sú mu zaviazané, keď mu r. 1596. z prešporského snemu takto vyslovujú vďaku svoju: „Neznáme povinnosti svätejšej, nežli hodné a nesmrteľné vďaky vzdať Svätosti Tvojej za preukázané nassej dlho sužovanej ubohéj vlasti mimoriadne dobrodenia. Mimo jeho Beličenstva nebolo smrteľníka, ktorý by bol nešťastnej krajine nassej väčšiu pomoc poskytnul, nežli Svätosť Tvoja. Niežby sa tak obrátil osud náš, žeby sme Tvojej Svätosti a sv. Stolici apostolskej za tie veľké milosti dôstojnú vďaku vzdať a wynahradiť mohli, to čo sme dostali.“

Početné príklady mohol bych ešte uviesť z dejín vlasti nassej z dob po pápežovi Klementovi VIII. Avšak miesto všetkých stoj tu ešte pápež Innocent XI., o ktorom i pri príležitosti slavnosti minuloročných sme sa zmienili. Obitnosť, horlivosť, stála, nikdy neochabujúca wytrvanlivosť pápeža Innocenta XI. umožnila wysvobodenie Uhorska a hlavného jeho mesta zpod jarma tureckého. Každý riadok učencami vlasti nassej z archívu (listárň) vatikanského vydaných listín skvelým je svedectvom zaujatosti veľkého tohoto pápeža, s jakou záležitosťou vlasti nassej podporoval. Veľkými hmotnými obeťami, uzavrením výhodných smlúv, odstránením už — už vypukajúcich vnútorných rozbrojov, wyrownaním powstaých medzi wodecami sporov, powzbudzovaním kniežat — stal sa prvým temer činiteľom dobytého víťazstva. O tomto víťazstve sám Sv. Dtec takto zmieňuje sa w apostolskom svojom liste na náš upravenom: „Apostolská Stolica na veľadležitej a prešťastnej udalosti, o ktorej howoríme, nemalý mala podiel, ktorá jakoby sama sebou wyplynula zo slavného

nad tým istým nepriateľom pred troma rokmi pri Biedni dobytého víťazstva, ktoréžto sa z veľkej časti apostolskej činnosti pápeža Innocenta právom priwlastňuje, a po ktorom moc Mohamedanow w Europe hynúť počala“.

Na závierku prevzatých z dejín vlasti nassej príkladov bud tu ešte podotknuto, že dla výpočtu jednoho spisowateľa z minulého storočia pápežovia počínú od Pia V. po Klementa XI., čili od r. 1566—1700, 16,000.000 skudow čili 32,000.000 ruských zlatých poslali na prospesné wedenie vojny proti Turkom. A keď začiatkom rokov šesťdesiatich následkom dlhého sucha i bohaté kraje vlasti nassej nawštwené boly núdzou, prispel pápež Pius IX., ačkoľvek i sám o všetko olúpený, 10.000 lirami zápasťacim s biedou na pomoc; pápež Lew XIII. ale bol jedným z prvých, ktorí obywatelom segedinským, keď jim powodeň všetko zniwočila, na pomoc pospiechali. Jeho Svätosť poslal týmto cieľom 10.000 lir do vlasti nassej. Z jeden i druhý bol chudobný; majetky jejich w rukách nepriateľských; a predsa ani w chudobe svojej nezabudli na vlasti nassu.

Medzitým môže sa Vám to zdať podivným, Milí w Kristu Beriaci, že Vám ja len o hmotných pápežmi poskytovaných výhodách rozprávam a w nepretrženej reči dobrých jich skutkow nespomínam tie wznesené dobrodenia, ktoré oni wo wecach duchowných vlasti nassej preukázali. Musím však spomenúť, že pohnútkou jich obetivosti, dobročinnosti bolo rozštirowanie wiery a w spojení s ním chránenie wzdelanosti. Známo je totižto, že s prijatím kresťanstwa wstúpili predkovia nassi do radu národow wzdelaných, a naopak, kde podarilo sa kresťanstwo wykoreniti, tam zase temná noc barbarstva pokryla národy. Pozrite len na sewernú Afriku. Keď sa tam rozšířilo kresťanstwo, dostabla wrechol svojho rozkvetu. W mestách, pod znakom kríža rychlo sa wywinujúci, jedna za druhou powstávaly školy, krotly mravy, začaly prekwetať krásne umenia. Jaknáhle však wtrhnutím diwochow kresťanstwo spustlo, klesla s ním do hrobu i wzdelanosť; kwetúca kedysi krajina premenila sa w takú púšť, že i miesta chýřečných jej niekdy mest len po dlhom hľadaní a i wtedy len pozďaleky podarilo sa určiť.

Podobný osud zažil kvitnúce krajiny a mestá Asijské. S upadlým kresťanstvom spustla i vzdelanosť.

Me neni nám treba ísť ani tak ďaleko. Krajiny, ktoré nekdý ku východnej s nami susediacej države patrily, esťte i teraz úpia pod smutnými následkami potlačenia viery kresťanskej. Ten istý osud očakával i vlasti nassu, keby w nej bolo upadlo kresťanstvo.

S z toho, čo som Vám tu w krátkosti napovedal, možte, Milí Veriaci, vidieť, jak veľké sú zásluhy pápežov nielen na poli rozširovania viery, ale i na poli civilizácie, spoločenského poriadku a vzdelanosti, a koľkou wdakou zaviazané jim je Uhorsko. A pápež Lew XIII. werte nasleduje stopy svojich predchodcov. Aposťolské, na celý swet rozprestierajúce sa účinkovanie jeho obdivujú nielen katolíci, ale aj inowerci. Nebude to neznáme ani Vám, Milí Veriaci, predsa wssak teraz, keď chystáme sa zasvätiť zlatú mssu jeho, chcem Vám jakoby wo weniec uwité pred oči postaviť hlavnejšie doby jeho panovania. — Na začiatku svojho panovania nazpät uwiedol katolícku hierarchiu*) w Škótsku a zawéřil predchodcom svojim započaté veľkolepé dielo. Toho istého roku 21. apríla obnowil pápežom Piom IX. proti utlačovaniu Cirkwe pozdwiňnuté oswedčenie a 28. decembra upozorňuje spoločenstvo na nebezpečenstvá hroziace zo strany socialistow i wystríha a napomína kniežatá, aby, opierajúce sa o wážnosť w Cirkwi sa nachádzajúcu, na odpor postavili sa wssetko podwracajúcemu učeniu jejich. Nasledujúceho 1879. roku 15. februára otwára žriedla nebeských milostí, ohlassujúc wsseobecné jubileum; 4. augusta wydáva wečne pamätný okružný list, w ktorom, obznamujúc nás s rozličnými naukami ľúbomudrými, súri zpät uvedenie filosofie sw. Tomáša Akwinského, ktorá že otdedy opäť wydobyla si wo wedách patriace jej čestné miesto, zásluhou je pápeža Lewa XIII. Roku 1880. powstáwa na obranu kresťanského manželstwa a wypočítuje škody z občanského manželstwa pre spoločnosť ľudskú plynúce, jako i smutné následky rozwodow manželských; toho istého roku zasluženú chwálu wdáva prenasledovaným rehoľným rádom francúzskym. Nasledujúci rof zase otwára wsseobecným jubileumom,

*) Swätowládu.

powstáwa na obranu wážnosti k spravowaniu ľudstwa natoľko potrebnej, upozorňujúc kniežatá a mocnosti zemské, aby swedomite použili prostriedkow Cirkvou jim poskytovaných; čo keď zanedbajú, oni sami i krajiny jejich že budú mať z toho škodu.

Roku 1882. obrátil zreteľ na Itáliu, kde jako howori „riady rehoľné z domow svojich sú powyháňané, majetok cirkewný je šhabaný, manželstwo občanské zawedené, pri výchowe mládeže Cirkew wytworená“, a aby proti toľkým neresťám potrebné lieky poradil, odporúča tretí riad sw. Frantisska. Preswedčený súc, že Cirkew katolícka nemá wäěššieho nepriateľa nad newedomosť a prekrucowanie dejow minulých a aby ukázal, že Cirkew nebojí sa dejín prawých, otwára bádaniam učeného sweta listárne watikánske. Za príkladom svojich predchodcov odsudzuje r. 1884. 20. apríla spolok swobodných zednárow a iné tajné spolky w onom preddežitom okružnom liste, ktorý som Vám toho času i w preklade sdelil. Pozdejší otcowski zreteľ svoj obracia na ústrojnosť kresťanských držaw, dokazujúc, že len na kresťanstwe, jako na základoch nepodwratných, možu mocnárstwa bezpečne obstáwať a že nowoweké nauky a dla nich ustrojené držawy žiadnej bezpečnej opory, žiadneho jistého základu neposkytujú. Tohože roku powstáwa jako smierný sudec medzi dwoma mohutnými europejskými držawami a múdrostiou svojou k obapolnej úplnej spokojnosti wyhamuje spor, wpuťlý pre Karolinské ostrowy. W liste na mocného kancellára*) nemeckého upravenom neopomína znovu upozorňowať, „koľko plati wážnosť sw. rímskej Stolice i w usporadowaní záležitostí púho swetských“.

Dňa 6. januára minulého roku upravil list na biskupský sbor pruský a wyraz dáwa nádeji, že boj, od rokow medzi Cirkvou a štátom zúriaci, bude ukončený, a že w predpokladaní swojom nemýlil sa, to dokazuje medzitým skutočne nastalý obrat k lepšiemu. Toho istého roku upravil otcowski slowo swoje na nás w podobe onoho aposťolského okružného listu, ktorý sme i pri tejto príležitosti wiae raz spomenuli a minulého roku Vám sdelili.

*) Prvého ministra.

Už i z tohoto vidíme, že pápež Lew XIII. verne plní svetové povolanie svoje, ačkoliwek nie bez prekážok. V plnení tohoto aposstolského svojeho úradu až do najnovších časow mohli sa pápežovia opierať o vlastný svoj majetok a tak i o vlastnú svoju neodvislosť.

Pýtate sa snáď, jako dostal pápež svoj majetok? Sw. Peter jako chudobný rybár prissiel do Ríma; on i nástupcovia jeho až po pápeža Melchiadesa zomreli smrťou mučennickou; wšak ale wáznosť jejich pred národami, swetský jich majetok zo dňa na deň rástol! To isté wnuknutie, ktoré nekdy sw. Petra wiedlo do Ríma, cisárov odtiaľ odstraňuje. Brazu sťahujú sa ďalej; tróny svoje inam prekladajú, do Milána, do Páwie, do Ravenny, do Carigradu.

Jaká-že tajná sila núti jich wzdiať sa z Rímu? Istotne ruka Pánowa, ktorý Rím určil k tomu, aby bol bydliskom námestníka Kristového; ale i detinská láska katolíkow, úcta národom oproti pápežom, a jakýsi nežný cit kresťanskej sluffnosti, že pápež nemôže byť poddaným tých, ktorí sú jeho synovia.

W Ríme až po dnes zachowala sa weikolepá wíťazoslawná brána, ktorú mešťská rada rímska dala postaviť cisárovi Konstantinowi Welkému. Dľa nápisu esťte i teraz zreteľného, z wnuknutia božstwa (instinctu divinitatis) premohol Konstantin Welký wojška svojho protivníka. Co majú znamenat tie slowá „z wnuknutia božstwa“, o tom dozvedáme sa od súčasného dejepisce Gusebia. Dľa Gusebia totižto Konstantin Welký postavil dal na sochu, ktorá ku eti jeho bola zbudovaná, znamenie utrpenia Pánowho, kríž s týmto nápisom: „S týmto znamením spasenia, ktoré je znakom pravej čnosti, wyswobodil som z pod jarma tyranského mesto waffe, a prinawrátae senát (radu) a ľud rímsky swobode, obnowil som sflachte jeho predosť jej lesk a sláwu.“ A welký ten cisár wzdor wšetkému tomu, že mu mesto to tak welmi bolo zawiazané, tak welmi milé, predsa nikdy stále w ňom nebywal, lež sídlo držawy preložil do Byzancu, ktoré od neho dostalo meno Konstantinopolis.*) Ale ani jeho nástupcovia nebywali stále w Ríme a jako dejiny swedčia, prissli-li cisári a králi do Ríma, neprissli ináč, iba jako

*) Mesto Konstantinowo.

nepriatelja pápežowi, alebo aby sa dali od neho korunowať, alebo aby mu česť a úctu svoju preukázali.

Po odchode cisárov detinská láska weriacich ihneď zbadala, že pápež nemôže vyplniť svoje posolstvo bez prostriedkow hmotných. Už cirkew jeruzalemská mala svoje potreby, čo keď weriaci zbadali, prissli a wenowali jej dary svoje. „Dolkoľwek bolo tých, ktorí mali polia lebo domy, predawajúce prinášali peniaze za tie weci, ktoré predali, a kládli jich k nohám aposstolow.“ Tým cieľom usporadowal i sw. Pawel aposstol na misstonárskej ceste svojej sbierky, aby zaochrýwať mohol potreby Cirkwe a weriacich. Ale wšetko toto bolo nedostatočné. S rozšfirowaním sa kresťanstwa rástly i starosti pápežow, no zmáhala sa i láska weriacich. Nástupcovi sw. Petra obetowali domy svoje, popúšťaťi zahrady svoje, polia, dediny a mestá, tak že pápežovia postupom časow stali sa nielen najwyššími pastiermi, ale i pánmi Ríma. Medžitým wyrútili sa barbari a plenili mestá; obywatelstvo dalo sa na útek; k newládnyim a ďaleko býwajúcim cisárom marne sa utieka: a čo z počiatku bolo len darom, pochádzajúcim z náboženskej útlocitnosti a detinskej lásky národom, to teraz potreba wyžadowala popustiť tomu, ktorý u prostred wseobecného pustossenia jediný bol wstawe národy zeme obrániť, ochraňowať. Tak sa dostal Rím pápežom. Detinská láska katolíkow to teda bola, ktorá dala Rím pápežowi; wšak ale nebol on len majetkom pápežowým, lež celého katolíckeho kresťanského sweta. Odtiaľ je to, že otcovia cirkewného snemu kostnického sťat pápežský nielen proti útokom bránili, lež počnúc od sedenia XIV. čili od 4. júla 1415 až do wywolenia Martina V. to jest do 11. nowembra 1417 roku, po celý čas, kým uprázdnená bola stolica pápežská, jako wlastnosť celej katolíckej Cirkwe s krze zwláštnych wyslancow spravowali. Jedným z týchto wyslancow bol i tehďajšfi preposst päťkostolský. Z tohoto majetku stačilo pápežom na welké wýdany, spojené s riadením Cirkwe, a tenže majetok zabezpečowal jim i neodwislosť k spravowanu Cirkwe tak potrebnú.

Behom časow ale ten staw sa premenil. Nepriatelja Cirkwe, wštrúpiac do služby tajných spoločností, katolíci, utratiae detinskú

lásku oproti sv. Stolici, pobrali všetko, čo horliví ich predkovia darovali, a pápeža vo vlastnom jeho paláci spravili väzňom. Ním není už viac pápežovi bydliskom, lež žalárom; čo detinská láska katolícka pápežovi darovala, to detinská láska katolícka newedela zachovať. Mocní synovia jeho mlčali, et non aperierunt os suum, a neotvorili ústa svoje. Väzňom zostal sv. Otec vo vlastnom dome svojom, lebo není swobodný ten, kto dom svoj nemôže opustiť bez toho, žeby ho nepotupili; väzňom na toľko, že ani mrtvého nemôžu ho vyniesť z domu bez urážky, jako sa to stalo s ctihodnou mrtvolou Pia IX., ktorú do špinavých wín Tiberiských Heela hodiť rozlútená sberba.

Rímski pápežovia, widiac svoju neodwislosť nebezpečenstwu vystawení, nikdy neprestávali wšelikým, jakého len mohli použiť, spôsobom ohradzovať sa proti útočenkom na krajiny pápežské a Rím. Dejiny skwele doswedčujú, s jakou hrdinskou wytrwanlivosťou bránili tento majetok Cirkwe katolíckej a na odpor stawáli sa: Štefan III. Aistulfowi, kráľowi longobardskému, Adrian I. Desiderowi, tiež kráľowi longobardskému, Mehor VII. Henrikowi IV., Alexander III. Fridrichowi I., Mehor IX. a Innocent IV. Fridrichowi II., Pius VI. republike francúzskej, Pius VII. Napoleonowi I. Nepočítané sú protesty *) pápežow Pia IX. a Lewa XIII. proti kriwowládom držawy pápežskej a Rímu. „Keč je o násilnom zaujatí kniežatstwa, takto žalował sa pápež Pius IX. w allocucii (reči ku kardinálom) svojej držanej 20. septembra r. 1860., — ktoré následkom zwláštneho riadenia prozretnosti božskej rímskemu pápežowi sa dostalo, aby aposstolský svoj úrad w celej Cirkwi s najúplnejšou swobodou wykonáwał mohol. Tejto swobode musí každý pápež najwäčšiu starosť wenuvať, aby sám nebol poddaný wplywu žiadnej moci swetskej a náboženský pokoj kniežat swetských w každom ohlade aby sa zabezpečil A preto nech sú kniežatá preswedčené, že záležitosti nasse sú spoločné, a že poskytnutou nám pomocou zabezpečia neporuffenosť práw nielen Nassich, lež i svojich.“ Podobne najnowšie i slawne panujúci pápež Lew XIII. w allocucii svojej držanej 23. mája bežtaceho

*) Oswedčenia, ohlasj.

roku (howori): „Diežby túžby Nasse po pokoji, jakými naplnení sme ohľadom na všetky národy, na osoh bolj, jako to chceme, i Italii, ktorú Boh toľkými páskamy spojil s rímskym pápežstwom, ktorú už následkom svojho pôvodu tak veľmi milujeme. My síce, čo sme už neraz powedali, túžobne si žiadame, aby obywatelia Italie požívať mohli bezpečný pokoj a žeby smutný spor s rímskym pápežstwom konečne už prestal, wšak ale nech neporuffené zachowajú sa práwa a wážnosť sw. Stolice rímskej; ktoré nie tak zlošť ľudu, jako sprisahania tajných spoločností naruffily. Prvou podmienkou wyrownania totižto je, aby rímsky pápež nebol podrobený žiadnej moci, a jako právom požadovať môže, aby úplnú a skutocnú swobodu požíwal. Čo teby sa stalo, každý, kto správne posúdi wec, uzná, že Italia nielen žiadnej škody by neutrpela, ale tým činom blahobyť vlastný veľmi by napomohla.“

Sw. Otec prissiel teda o všetky svoje statky; prissiel o wýpomocné zriedla spráwy cirkwenej, ale podržal všetky ťarchy svojho veľknazstwa. Na ňom ležia starosti wšetikých cirkwi, tých, ktoré jestwujú, a ktoré powstawajú, i tých, ktoré prenasledowanie chce wykorenit. Musí podporovať wierzowestcow, ktorí križom krážom w Číne, Japonsku, Choree po lesoch chodia, a po pustatinách afrických, musí podporovať biskupow, postawených len nedáwno jako stráž na najkrajnejších Indjánských hraniciach.

Cirkew katolícka i wěul werne plní prikaz Krista Pána aposstolom daný: „Idúe po wšetkom swete, kážte ewangelium wšetkému stworeníu“. Tisíce a tisíce miszionárov, opúšťajúc wlast svojú, rodný dom a všetko, čo milé býwa ľuďom, wedení láskou ku Kristu Pánu, putujú do cudzích čiastok sweta, wyladávajú ďaleko býwajúce národy pohanské, a kážu jim ewangelium. Wšak aposstolskí títo mužovia rozžihajú nielen swetlo wery kresťanskej w krajinách pohanských, oni sú tam zarowen i zakladateľmi pravej wzdelanosti. Zo tmy pohanskej na swetlo kresťanské wyywedené národy odkladajú mrawy pohanské a wstupujú do obcowania wzdelaných národow kresťanských. Čoho wýbojné mocnosti, opierajúce sa o silu svojej zbrane, nie sú schopné, to wierzowest s križom w rukách prewábza. Uznáwa to celý wzdelaný swet

a nepopierajú to ani inowerci. „Tak sa zdá“ — hovorí protestantský jeden spisovateľ, — „že Cirkev katolícka práve jako w dejinách Eropy, tak i na poli misii má svoje povolanie, ktoré pozostáva w tom, aby, púdená horlivosťou wo zvestowaní wiery a pewnou jednomyseľnosťou premohla nechuť divých národow oproti ewangeliumu a preklesnila cestu hlasateľom čistého slowa Božieho.“ „Wierozwestowia katolícki odrazu wynasnažujú sa“ — hovorí iný — „aby učeníkow svojich očividne preswedčili o wäčšej dokonalosti náboženstwa kresťanského tým činom, že pred nimi dokazujú, jak nerozlučiteľné je kresťanstwo a občanstwo. A toto je dla nášho náhľadu cesta jedine správna.“ Národy pohanské jedine kresťanstwom možno získať pravej wzdelanosti; bez wzdelawajúcej sily kresťanstwa na zmar wychádza každá snaha, daromné je každé ustáwanie, ba wzdelanost', ktorá neopiera sa o kresťanstwo, len na zkažu je národom pohanským. „Ewangelium prinieslo pohanom s wečným spasením i wzdelanost',“ hovorí zase protestantský jeden spisovateľ a táže sa aj ďalej: „Wšak ale čože priniesla pohanom wzdelanost' bez kresťanstwa? Bálenku a makowinu (opium)*) Lebo wzdelanost', stojáca wo službe sebeckosti a lakomosti, nie seba prináša pohanom, lež newzdelanost' effte podlejšiu. Ľudia wzdelaní, nemajúci swedomia, neswedomite wykorzystujú pohanow k vlastným svojim cieľom sebeckým a nie sú wstawe prebudiť swedomie pohanow. Toho je schopná len Cirkev, preniknutá duchom ewangelta. A jedine na základe živého swedomia dorastá pravá wzdelanost'.“

Pre tieto misie, ktoré nielen z ohľadu na rozširowanie wiery, ale i pravej wzdelanosti sú tak predôležitú, musí Sw. Dtec wydržowať wychowáwacie ústawy Propagandy,**) jezžo statky, jako wiete, shabali. Sbor kardinálow, ktorí ho radou svojou podporujú, on má na starosti, ďalej cirkewné súdy, kongregácie, ktoré wzruknuté po celom swete náboženské, cirkewnopráwne, obradné otázky wyhawujú. Okrem toho musí opatrowať veľké basiliky rímské, napomáhať chudobných z celého katolíckeho sweta. Toto wšsetko

*) Opojný a veľmi škodlivý pôžitok u Čiňanow.

***) Oddor cirkewný pre rozširowanie wiery.

leží na jeho pleciah; a hľa, pápež po dwatnásť storočiach w dobročinnosti uplynutých — stojí pred nami o wšsetko olúpený, chudobný.

Tieto mimoriadne twrdé zkušky nezlomily wšak Sw. Dtea. Neohrožene stojí jako twrdá skala uprostred mora, opierajúc sa na wečne platný sľub Krista Pána: „A brány pekelné nepremôžu ju.“ Opiera sa na sľub Krista Pána, a na lásku i oddanosť weriacich. Oddanosť wšak naproti Sw. Dteowi není úplná, nepreniká-li ju, jako sw. Frantisek Salešky hovorí, láska, a síce láska, jawiaca sa w skutkoch dobrých. Sw. Dtec wo wiacerých svojich okružných listoch a nariadeniach sám poukazuje na rozličné spôsoby, jakými prejavowať sa má láska oproti nemu. Medzi nimi prvá je modlitba.

Keď kráľ Herodes do žalára hodil sw. Petra, za ten čas, čo on „ostriehaný bol w žalári, modlitba sa diala bez prestania od Cirkwe k Bohu za neho“. Postawenie nástupcowo sw. Petra, pápeža Lewa XIII., podobné je postaweniu prvého námestníka Krista Pánowho na zemi. Jako teda prví kresťania, tak i my bez prestania prosme Boha, aby ukrátil čas zkušania Sw. Dtea, aby prinawrátil jak jemu tak Cirkwi úplnú swobodu, ponížil nepriateľow jeho, aby wšsetci poznali praveho Boha, a ktorého poslal, Jezissa Krista. Wiete, že mnoho môže u Boha modlitba spravodliwego ustawičná. I sám sw. Dtec veľkú wáhu kladie na nasse modlitby; preto nariadil aby w mesiaci októbri sw. ruženec sa odriekawal na počesť bl:hoslawenej Panny za Cirkew; preto rozkázal, aby kňaz na konci každej tichej misse sw. s ľudom modliawal sa za Cirkew.

Keo wšak w modlitbách svojich so Sw. Dteom sa zaoberáwa, ten neuspokojí sa s púhou modlitbou. Na pleciah Sw. Dtea spočívajú starosti Cirkwe wšseobecnej. Wiete, Milí Weriaci, koľko starosti to mnohokrát robí, chowať len jednoduchú rodinu; wšak ale čože je to oproti starostiam Sw. Dtea, ktoré sa rozprestierajú na celý swet? Wedia to katolíci celého sweta a práve preto celý katolícky swet predbieha sa w sbieraní milodarow, aby Sw. Dteowi preukázal úctu, oddanosť, wdaku svoju. Z veľkých týchto úbehow

medzi národami nemôžeme vystať my, ktorí sme mu o mnoho viac podobní, nežli ktorýkoľvek iný národ európejský. Z malých darov možno vyviešť veľké veci. Peniaz chudobnej wdovy je mu práve tak milý, jako dar boháčov. Však ale dvojnásobne dáva, kto rýchlo dáva, a „veselého dárcu miluje Boh“. Staw Sw. Otea wyžaduje od nás obeť, avšak obeť tá nepadá nám ťažko, bo keď obeť je základom, je podstatou kresťanstwa. Syn Boží obetował sa za nás, aby nás od hriechow nassich wykúpil; námeštník Syna Božieho na zemi obetuje sa, bedliac nad dušným spasením nassim, a my nawzájom neobetowali by sme mu z toho, čoho sa nám od prozreteľnosti božskej za podiel dostalo? Pápežowia rímski, ktorých on je nástupcom, keď už podarilo sa jim celú Europu obrátiť na wieru kresťanskú, na to wysli, že sú najchudobnejšími kniežatmi na swete. Ten, ktorý podporuje nadwážnosť iných, ten, ktorý bez prestania učí, že „neni mocnosti, lež od Boha“, — ktorý pestuje poslušnosť, inými kazení, ten stojí wčul jako wyznačený síce najwäčšou dôstojnosťou i s jej ťarchami, ale odkedy pozbawil ho pomocných prostriedkow k riadeniu Cirkwe, spolu i jako nawštitvený najwäčšou chudobou. W pravde môže powedať so sw. Petrom: „Striebra a zlata nemám.“ Wrátme sa teda k obyčajom starých kresťanow, ktorí dary swoje skladali k nohám apóstolow. Nasse modlitby a milodary nech sú živými dôkazmi wdaky nassej; nech sú obeťami, ktoré Sw. Otcowi k zlatej jeho mssi prineseme. Sw. Otec w liste swojom najnowšie na kardinála Schiassino uprawnem oswedčuje sa, že milé sú mu rozličné skutky prejavujúce synowskú lásku a oddanosť, ponewáč týkajú sa tej hodnosti, ktorú zastáva. —

Čo sa dosawád w záležitosti oslawenia zlatej omše sw. otea w krajine stalo, to sa dozwiete zo zápisnice krajinským výborom sostawenej a k wdli dorozumenia i zachowania pre každú farnosť w jednom wýtisku tu pripojenej, ohľadom ktorej nariadujem:

1. W každom okrese nech zaopatrí dekan pre wštetkých okresných kniazow podpisné hářky ku pripisu oddanosti u kupea w zápisnici spomenutého razom a nech jich bez odkladu rozposle. Sbieranie podpisow môžu obstaráť sami duchowní, môžu si wšak aj iných

horlivých katolíkw na pomoc wziať. Najlepšie bude w každej farnosti utvoriť malý zo 3—4 členow pozostávajúci jubilejný výbor, a nepochybujem, že w každej färe najdu sa takí horliví katolíci, ktorí tento úrad z lásky ku sw. Otcowi ochotne na seba wezmú. Podpisné hářky nech každý duchowní odowzdá dekanowi, a títo razom, najďalej do konca oktobra bežiaceho roku nech jich doposluú sem.

2. Na sbieraní milodarow nech si duchowní čo najwiac dajú záležať. Nech sa usilujú, aby každý weriaci k daru sw. Otcowi podať sa majúcemu podľa možnosti prispel.

Krajinský jubilejný výbor ustanowil za najmenší prispewok 5 fr.; to je taká maľučkosť, že ani najchudobnejšiemu nebude na ťarchu, a predsa, bude-li sa dávať walne, veľký výsledok sa môže preukázať. W prvom článku spomenutý miestny jubilejný výbor môže sa aj so sbieraním dárkow zaoberať. Sosbierané peniaze každý farský úrad nech odowzdá okresnému pánu dekanowi, títo ale nech jich najďalej do konca oktobra bežiaceho roku a síce razom zaslú biskupskému úradu. Preto pravím razom, aby sa biskupskému úradu i tak veľmi zanepřázdnenému osobitným doposielaním zbytočná práca nespõrila.

3. Z príležitosti zlatej omše Jeho Swatosti usporiada sa w paláci watikanskom jubilejnia wýstawka. W priestore wýstawkowom bude mať Uhorsko pod menom „Hungaria“ wykázané swoje vlastné miesto. Wytawené predmety podarujú katolíci zo synowskej lásky Jeho Swatosti, ktorý jich rozdá chudobným kostolom a wierzwestom. Slusná to teda weř, aby aj uhorskí katolíci na tej wýstawke boli zastřpení. Predmety pre wýstawu určené môžu byť síce rozličné, ale žiaducno by predsa bolo, aby sa zväčša také posielaly, ktoré sa pri službách Božích a cirkewných obradoch upotrebiť môžu, jako: messnie rúcha, messnie knihy, kríže, kalichy, swiečne atď. Ktorí by teda takéto weci pre watikanskú wýstawku wenowať čekali, tí nech jich najďalej do konca oktobra bežiaceho roku ku mne zaslú, aby sa o jejich dodanie zawnčas postarať mohol. Pripomínam wšak, že ku sw. wškonom určené predmety

tať ohľadne hmoty jako i spôsobu vyhotowenia rubrikám **) zodpovedať musia.

4. Nariadujem, aby sa večer pred slavnosťou, čili 30-ho decembra b. roku od sfiesti do siedmi hodín wšsetkými zwohy wyzwaňalo.

5. Nariadujem ďalej, aby sa druhého dňa, čili 31-ho decembra, wo wšsetkých fárskych, rehoľných a iných kostoloch, w ktorých sa riadne služby Božie odbawujú, omssa swätá so slawnostným Te Deum slúžila a modlitba za pápeža do nej wzatá bola.

6. Konečne prikazujem, aby sa weriaci ľud na základe tohoto mojeho obežníka a k nemu pripojenej zápisnice o slawnosti z kazateľnice poučil a obežník wo wiacej wýtiskoch tu pripojený weriacim sa rozdal.

Milost' Pána nasseho Ježíssa Krista a láska Božia a sdelenie Ducha Sw. nech je s wami wšsetkými. Amen.

Dano w Ostrihome dňa 18. júna r. 1887.

Ján

w. r. kardinál, a. biskup.

*) Cirk. nariadeniam.

SV. CYRILL A METHOD
APOŠTOLOVIA SLAVIANSKYCH NÁRODOV.

OKRUŽNÝ LIST
NAJSVATEJŠIEHO PÁNA NAŠÉHO
LEVA

Z PROZRETEĽNOSTI BOŽSKEJ

PÁPEŽA XIII.

na patriarchov, prímasov, arcibiskupov a biskupov veľikých po katolíckom svete, majúcih milosť a obcovanie so stolicou apoštolskou.

O sv. apoštoloch slovanských

Cyrillovi a Methodovi.

Ctihodným bratom

patriarchom, prímasom, arcibiskupom a biskupom wšestkým po
katolíckom swete milosti a obcowanie s apóstolskou stolicou majúcim,

✠ Lew p. XIII. ✠

Ctihodni bratri,

pozdraw a apóstolské požehnanie.

Welebný úrad: rozširovať kresťanstvo, svätému Petrowi kniežatu
apóstolskému a jeho nástupcom zvláštnym spôsobom swerený,
nútil rímskych pápežow k tomu, aby w rozličných dobách
k rozličným národom okruhu zemského zvestowateľow swätého
ewangeliama posielal dávali, jako to wee a úmysle milosrdného
Boha zdály sa požadovať. — A preto jako Augustína poslati
usslachtovať duse k Britanom, Patricia k Irčanom, Bonifácia
k Nemcom, Willebrorda k Frízom, Batawom, Belgičanom, a iných
prečasto k iným, tak aj u Slowanských národow udelili Cyrillowi
a Methodowi, mužom presvätým, plnomocenstvo k wykonáwaniu
úradu apóstolského: jejíchžto usilownosť a veľká práca to dokázala,
že národy tie swetlo ewangeliama uzreli, a od žiwobytia surowého
ku wzdelanosti ľudskej i občanskej privedené boli.

Jeśli celá zem slowanská Cyrilla a Methoda, šlachetný to
pár apóstolský, pamätliwá dobrodení jejích, nikdy neprestala oslawovať,
nie menšou zajiste ochotnosťou zwykla jích ctiť cirkew rímska, ktorá
oboch, kým žili, rozličným spôsobom wyznačila, a po smrti jednoho
z nich ostatkami jeho honosíť sa chce. — Už od roku 1863-ho

z milosti Pia IX., slawnej pamäti predchodca nasseho, powolené bolo slowanským Čechom, Morawanom a Chorwátom, ktorí každoročne dňa 9-ho brezňa ku cti Cyrilla a Methoda slawnosť konávali, aby napozatým 5-y deň mesiaca čerwenca swätili, a cirkevné hodinky na pamiatku Cyrilla a Methoda odhawowali. Dost' skoro potom, keď sa wo Watikáne práwe veľký snem wydržiwal, wiacerí biskupi pokorne žiadali túto aposstolskú stolicu, aby sa uctenie a riadna slawnosť týchto sw. aposstolow na celú Cirkev rozšširila. Ponewáč wec táto až po dnes bola nedokonaná, a behom času staw werejných záležitości w tých krajoch sa prementil, zdá sa nám, že sa naskytuje whodná príležitosť prispieť k pomoci slowanským národom, o jejíchžto blahobyt a spásu veľmi starostliwí sme. A preto z jednej strany netrpíme, aby čokoľwek od lásky nassej otcowskej marne očakawali, a z druhej zase čo najwiae rozšširíť chceme pobožnosť oproti mužom tak swätým, ktorí jako nekdý zawedením wiewy katolíckej od záhuby ku spaseniu priwiedli národy slowanské, tak wečul nebeskou prímluwou zajiste moene jích obhajowať budú. Aby wšak tým wiacej wyswitlo, jak veľkí sú to mužowia, ktorých katolíckemu swetu k ucteniu a wzywaniu predkladáme, za dobré držíme dejiny jejích na krátko podotknúť.

Cyrill a Method, vlastní bratri, w Solúni od wznesených predkow zrodení, wečasne odobrali sa do Konstantinopolu, aby sa w samom hlawnom meste wychodných krajow umeniam usslechtlejššim podučili. Jstera wtipu, ktorá už wtedy w mladíkoch blískala, nezostala nespozorovaná; lebo obidwaja w krátkom čase veľmi pokročili, obzwláššne ale Cyrill, ktorý toľkú chwálu wo wedách si získal, že čestným menom filozofa (mudrea) nazwaný bol. D nezadlho stal sa Method mníchom, Cyrill ale za hodného bol držaný, aby mu cisárowna Theodora z návodu patriarchy Ignácia zawiedla úlohu, wyučowať kresťanskej wiere Chazarow, za Cherzonezom obydlených, ktorí si z Konstantinopolu súcich duchowných boli žiadali. Tento úrad on newáhal prijat'. Doraziac teda do Cherzonu na polostrowu Tauris za nejaky čas mluwu bežnú tamejššieho ľudu, jako nektorí udávajú, sa učil; a tohože času náhodou, štaby na dobré znamenie, nastiel swaté kosti Clementa I. P. M., ktoré snadno poznal, jak dľa roznesenej od staršších powesti, tak i dľa kotwy, o ktorej sa wedelo,

že statočný mučenník na rozkaz cisára Trajana s ňou do mora zrútený a potom pochowaný bol. — Tak drahým pokladom wladnuc, wnikol do miest a osad Chazarstých, ktorých, keď jeho príkazmi wyučení a k známosti prawého Boha privedení boli, po wyhladení mnohonásobnej powery, ku Kristu Ježíssu pripojil. Keď túto nowú kresťanskú obec čo najlepšie sriadil, pamätihodný podal dôkaz bezžištnosti i lásky spolu, nepřijmuc žiadného od obywatelow ponúkaného mu daru, wyjmúc aby prepustili otrokow, ktorí kresťanskú wiewu prijali. Čo chwila nawrátil sa čerstwo do Konstantinopolu a kam sa Method už bol utiahol, do kláštora Polychronowého, i sám Cyrill wstúpil.

Medzi tým prissiel chýr o šťastliwe pokonaných medzi Chazarmi wecach k Rastislawowi, kniežatu morawskému. Ten, pohnutý príkladom Chazarow, wyjednáwal s cisárom Michalom III. o doposlání nekoľkých delníkow ewangelických z Konstantinopolu, a snadno obdržal, čo žiadal. Čnosť Cyrilla a Methodowa, toľkými už skutkami preslawená, a jejích skusená ochotnosť k podporowanu blížnych zapričinila, že oni boli určení za poslancow do Morawi. Konajúc cestu prez Bulhársko obrátené už na wiewu kresťanskú, nezanedbali žiadnej príležitosti ku zweladeniu náboženstwa. Na Morawe, kde množstvo až na hranice državné w ústrety sa jim walilo, s najwäčšou ochotnosťou a newídanou radosťou boli prijati. Bez odkladu dali sa kresťanskými prawdami dusse naplňowať a k nádeji nebeskej blaženosti jích powzbudzowať; a to síce s takou mocou, s tak usflownou snažnosťou, že zanedlho ľud morawský wiewu Ježíssa Krista milerad prijal. K tomu nemálo prispela znalosť mluwy slowenskej, ktorú si Cyrill predtým oswojil, a mnoho osožilo Písmo swaté obojého Zákona, ktoré na vlastný jazyk ľudu preložil. Pre ktorú príčinu celý slawianský národ k veľkej powdačnosti je zawiazaný tomuto mužowi, ponewáč nie len dobrodenie wiewy kresťanskej, ale aj občanskej wzdelanosti od neho obšťahol: lebo Cyrill a Method boli prví wynálezci tých písmen, ktorými sa reč slawianská značí a wyjadruje, a preto nie bez základu za pôwodcow tejže reči sa považujú.

Z krajín tak dalekých a obrukých priniesla priazniwá powešť sláwu pokonaných weci do Rímu. — A tak, keď Mikuláš I.

pápež prikázal výborným bratom do Rímu sa dostaviť, oni bez váhania a vyplneniu rozkazu sa chystajú; a nastúpiač čerstvo cestu rímsku, prinášajú so sebou ostatky sv. Klementa. Na tú zvesť Hadrian II., ktorý na miesto zomrelého Mikuláša bol zvolený, sprevádzaný kňazstvom i ľuďom, na znak veľkej úcty w ústrety vychádza znamenitým hosťom. Telo sv. Klementa, oslávené ihneď veľkými zázrakmi, w slawnostnom prôwode wnesené bolo do veľchrámu na základoch rodného domu nepremožiteľného mučenníka za časow Konstantinových vystaveného. Potom Cyrill a Method podávajú wýwod o úrade aposstolskom, ktorý swäte a snažne zastávali, pred pápežom pri prítomnosti kňazstva. A ponewáč boli obwítanými, že proti nariadeniu predkôw a swätým obyčajom jednali, užívajúc pri wykonáwaní swätého úradu reč slawianskú, obranu wiedli dôwodami tak istými a tak znamenitými, že pápež a wšetko duchowenstvo mužow týchto i pochválili i za správnych uznali. Na čo oba po odriekaní obwyklého wyznania wiery a po zložení prisahy, že sw. Petrowi a rímskym pápežom werní zostanú, za biskupow od samého Hadriána wymenowaní a poswätení boli, a wiacerí z učeníkow jejích na rozličné stupne riadu kňazského powýšfení.

Bolo wšak od Boha uložené, aby Cyrill w Ríme dokonil beh žiwota swojho roku 869-ho, dňa 14. února, zralejší čnosťou nežli wekom. Wynešený bol s veľkolepou pohrâbnou slawnosťou, práwe tak, jako je obyčaj pochováwať rímskych pápežow, a čestným spôsobom uložený do hrobu, ktorý si Hadrian bol zbudowal. Ponewáč ľud rímsky nemohol to sniesť, aby swäte telo zomrelého do Konstantinopolu odnesené bolo, ačkôlwek si to prežalostná matka welmi žiadala, zawiezlo sa do chrámu sw. Klementa, a blízko kostí jeho, ktoré Cyrill toľké roky úctiwe prechováwal, bolo pochované. Keď ho wiezli mestom pri slawnom spiewaní žalmow, s nádherou nie tak pohrâbnou, jako radnej wltazoslawnou, zdalo sa, že ľud rímsky prwotiny úcty nebeskej mužowi swätému prináša.

Čým sa to dialo, Method na rozkaz a s požehnaním pápežovým nawrátil sa sťa biskup k obwyklým powinnosťam úradu aposstolského do Morawy. W tej krajine, učineny súc wzorom stáda zo

srdeca, weci katolíckej kam dial wáčšou snažnosťou slúžiť sa usilowal; nespokojným pôwodcom rozličných nowôt statočne odporowal, aby katolícka wiera nesmyseľnými mienkami škôdu neutrpela; knieža Swatopluka, ktorý nasledowal Rastislawa, w náboženstwe wyučowal; a tohože, keď powinnosti zanebbáwal, napomínal, karhal, a konečne zákazom služieb Božích potrestal. Z tej príčiny w nenávisť upadol u neschetného a necudného tyrana, ktorý ho do vyhnanstwa poslal. Wšak trochu nestorej nazpät bol zawolaný a príhodným napomínaním to obšahol, že knieža podal znaky obrátenia a nahliadol, že staré zvyky nowým spôsobom žiwota naprawiť musí. Podiwuhodné je to, že strážna láska Methodowa prekročiac hranice morawské, jako za žiwobytia Cyrillového dostahla až ku Horwátom a Srbom, tak teraz wnikla ku Pannoncom (Uhrom), jejíchžto knieža, menom Rocela, katolíckemu náboženstwu wyučil a pri powinnosti udržal: a k Bulharom, ktorých spolu s kráľom jejích Bogorisom wo wiere kresťanskej potwrdil; a k Dalmatincom, s ktorými nebeské milosti šdelowal; a ku Krajincom, medzi ktorými aby známosť i úctu jednoho pravého Boha zawiedol, welmi sa wynasnažowal.

Ale táto okolnosť spôsobila mu nesnádu. Nektóri totižto z mladštwej kresťanskej spoločnosti, ponewáč čnosť a rozhodné skutky Methodowe záwideli, obžalowali newinného u Jána VIII. nástupca Hadrianového z wiery podozrelej a z naruffenia zdedených po predkoch obyčajow, ktorí w službách Božích len grécku alebo latinskú reč užíwali, a žiadnu inú. Wtedy pápež horliwý za neporuffenosť wiery a mravu starodáwneho, zawolal Methoda do Rímu a kázal mu winu zhladiť a sa očistiť. Ten, hotový súc wždycky poslechnúť a na dobré swedomie sa spoliehajúc, ľahko preukázal, keď sa roku 880-ho pred Jána i niekoľko biskupow a mestské duchowenstvo ustanowil, že tú istú wieru i sám stále zachováwal i iných pilne wyučowal, ktorí w prítomnosti a so schwálením Hadrianovým nad hrobom kniežata aposstolského wyznal a prisahou potwrdil: čo sa ale týka jazyka slawianského pri službách Božích užíwaného, to že práwom učinil, z dowolenia samého Hadriána pápeža, anižby tomu písmo swäte odporowalo. Touto rečou tak sa očistil od podozrenia

jakejškoľwek winy, že pápež na skutku obejmúe Methoda, s radosťou potvrdil moc jeho arcibiskupskú a vyslanie ku Slavianom. Okrem toho, wywoliae niekoľko biskupow, ktorým by Method predstaveným bol, a ktorí by mu pri webení záležitosti kresťanskej nápomocní boli, s úplnou slobodou poslal ho nazpät do Morawy, odporúčajúc ho listom veľmi pochwalným. Co wšsetko neskoršej pápež este i listom Methodowi poslaným potvrdil, keď tento poznowu u zlomyseľných ľudí w nenávisť upadol. A preto pokojným duchom, spojený najtuhšou páskou lásky a wiery s pápežom i s celou Cirkvou rímskou, wykázany mu úrad o mnoho bedliwejšie zastával; a wyborné práce jeho owoce dlho ani newystalo. Lebo keď najprw on sám Boriwója, knieža české, a potom pomocou istého knäza i Rudmilu, manželku jeho, na wieru katolíckú priwiedol, w krátkom čase to dokázal, že sa kresťanstwo w národe tom široko-ďaleko rozniešlo. W tomže čase postaral sa o to, aby sa swetlo ewangelioma i do Poľskej dostalo; kam keď krížom prez Galię wnikol, wo Lwowe stolicu biskupskú založil. Odtuď, jako nektorí udávajú, i do samého Ruska zabočil, a w Kiowe prestol veľknäzský postawil. S týmto nikdy zajiste newädnućmi wawrinami nawrátil sa ku svojim do Morawy: a cítiac, že už ku koncu žiwota ľudského sa blíži, sám si nástupcu wyznačil; a napomenúe poslednikrát knäzstwo i ľud k čnosti, zo žiwota tohoto, ktorý mu bol cestou do neba, pokojne sa odobral. — Jako Rim za Cyrillom, tak wěni Morawa za zomrelým Methodom trüchliła, jako ztrateného hľadala, pripraviac mu pohrab čo najslawnejši.

Velmi milo nám padlo, Stihodní bratri, rozpomenúť sa na tieto príbehy, a veľmi nás to dojíma, keď w ďalekej minulosti widíme w krásnom začiatku škwelé spojenie slawianskych národow s Cirkvou rímskou.

Lebo tí dwaja rozšfirowatelia kresťanstwa, o ktorých sme mluwili, z Konstantinopolu šice wysšli k pohanským národom, predsa wšfať poslanie jejích od tejto apostolskej stolice, štedišťa to katolíckej jednoty, buďto prikázané, alebo, čo sa wiae než jedenkrát stalo, správne a swäte schwálené byť muselo. W skutku tu w meste Ríme i z podujatého úradu sa zodpowedali, i proti obžalobám sa hájili;

tu nad hrobom Petra a Pawla na wieru katolícku prisahali, a dostali poswátenie biskupské spolu i s plnomocenstwom, friadiť wládu swätú, so zachowaním rozdielu medzi riadmi. Odtialto konečne wyžiadali si užíwianie slawianskej reči pri obradoch swätých, a tohoto roku naplnilo sa desiate storočie, čo Ján VIII. pápež takto písal ku Swatoplukowi, kniežatu morawškému: „Písmo slawianské . . . ktorým Bohu príslušná chwála sa ozýwa, právom chwálime, a aby sa w tomže jazyku chwály a skutky Krista Pána nassého rozprávaly, prikazujeme. Aniž to zawadzá w nečom rozumnej wiere alebo učeniu, keď sa buďto omffe w tejže slawianskej reči spiewajú, alebo sw. ewangelium lebo sw. čítania nowého i starého Zákona dobre preložené a wyswetlené sa čítajú, a wšsetky iné hodinky dla powinnosti sa odriekawajú.“ Ktorúžto obyčaj mnohokrát schwálení potvrdil Benedikt XIV. apostolským listom, daným dňa 25. augusta roku 1754-ho. Rímski pápeži ale, koľkokrátkoľwek utiekali sa k nim o pomoc kniežatá, panujúce nad národami, ktoré prácou Cyrilla a Methodowou na kresťanstwo obrátené boli, nikdy nedopustili, aby sa jim mohla popierať dobrotiwosť w pomáhaní, wľúdnošť w učení, priazeň w dáwaní rady, a dobrá wöla w čomkoľwek, čo od nich wystalo. Obzwáššne ale Rastislaw, Swatopluk, Rocel, sw. Rudmila, Bogoriš skusili wýtečnú lásku predchodcow nassích, jako to časy a weci so sebou donášfaly.

Ani po smrti Cyrilla a Methodowej neprestala a neochabla otcowská starostliwosť rímskych pápežow o národy slawianské, ale wždycky w tom wynikala, že chránili u nich neporuffiteľnošť náboženstwa a zachowávali werejný dobrobyt. W skutku Mikuláš I. poslal z Rímu k Bulharom knäzow, aby wyučowali ľud, a biskupow Poplonianského a Portuanského, aby nowú spoločnosť kresťanskú usporiadali: takže w častých sporoch o cirkewné práwa medzi Bulharmi on sám láskyplné odpowede dáwal, na ktorých i tí, čo Cirkwi rímskej neprajú, najwyššiu opatrnosť chwália a obdivujú. A po smutnom a nessťastnom rozkole Innocenciowi III. príslúcha chwála, že smeril Bulharow s Cirkvou katolíckou; Rehorowi IV. ale, Innocenciowi IV., Mikulášowi IV., Eugenowi IV., že jích

w prinawrátenej milosti zachowali. — Podobne aj oproti Bosniakom a Hercegowincom, ktorí nákazou bludného učenia zvedení boli, prekrásne sa ukázala láska predchodcov nassích, totižto Innocencia III. a Innocencia IV. ktorí blud z mysli vyforenili; i Mehora IX., Klementa VI. Pia II. ktorí w tých krajoch stupne swätej vlády ustáliť sa usilovali. — Tak aj o Innocenciowi III., Mikulášowi IV., Benediktowi XI., Klementowi V. treba wedeť, že nie najmenšiu ani posledniu časťku starosti svojích wenowali Srbom, od nichžto podwody k porušeniu náboženstwa chytro nastrojené s veľkou prozreteľnosťou odvracali. — I Dalmatinci a Chorváti došli od Jána X., Mehora VII., Mehora IX., a Urbana IV. zvlášťnej priazne a wýtečnej pochwalu pre stálosť wo wiere a ochotnosť ku službám. — Konečne i w samej cirkwi Griemsej, w sšiestom století nápadom diwochow zničenej, potom ale zbožnou snažnosťou sw. Štefana I. kráľa uhorskeho znovu sriadenej, mnohé pomníky dobrosrdečnosti Mehora IX., a Klementa XIV. sa nachádzajú. A preto nahliadame, že ďakovať treba Bohu, keď sa nám vhodná príležitosť naskytuje, národu slawianskému sa zawďačiť, a spoločné jejích dobre napomáhať, nie menšou zajište snažnosťou, nežli jakú nassi predkowi w každej dobe preukazovali.

Lebo to máme na zreteľ, to jedine si žiadame: wšsetko wynaložiť, aby národy slawianskeho mena wäčšiu hojnosť biskupow a kňazow mali k wynaučowaniu; aby wo wyznáwaní pravej wiery, w poslušnosti oproti pravej Cirkwi Ježíssa Krista boli potvrdené, a z vlastnej skusenosti každodenne wiacej cítili, jaká sila wšseho dobrého z ústawow Cirkwe katolíckej pre domácnosť i pre wšsetky werejne poriadky vyplýwa. Dieta cirkwe zajište wyžadujú najwäčšiu a najznačnejšiu časťku starosti nassích, a niet ničoho, čo by sme si wrelejšie žiadali, nežli prosperch a dobrobyt jejích mdeť napomáhať, a wšsetky wečtým swäzkom swornosti s Nami spojiť, čo je najwäčšou a najlepšou zárukou neporuffiteľnosti. Jedno esšte pozostáwa, aby totižto bohatý na milosrdenstwo Boh požehnal zámysle nasse a k uskutočneniu jejích pomoe swoju poskytnul. My zatým za orodowníkow u neho wolíme si Cyrilla a Methoda, učiteľow slawianských, w jejíchžto nebeskej ochrane

tým wäčšiu bdweru skladáme, ponewáč úctu jejích zwelebiť sa wynasnažujeme.

Preto rozkazujeme, schwalujúe piaty deň mesiaca čerwence, ktorý b. p. Pius IX. ustanowil, aby sa do kalendára rímskej a wšseobecnej Cirkwe prijal a každoročne sláwil swiatok swätých Cyrilla a Methoda, so službou a omšou vlastnou dla obradu dvojných menších (swiatkow), ktoré swätý odbor k preskúmaniu zákonitých obradow ustanowený potwrdil.

Wám ale wšsetkým, Ctihodní Bratri, prikazujeme, aby ste tento náš list dali uwerejniť, a to, čo sa w ňom predpisuje, od wšsetkých tých zo stawu duchowného, ktorí službu Božiu dla obradu Cirkwe rímskej konajú, aby ste zachowáwať kázali každý wo svojích kostoloch, krajinách, mestách, biskupstwach a sídlach rehoľníckych. Konečne prajeme si, aby Wášim radením a napominaním powzbudení wšsetci wšsade prosili a wzywali Cyrilla a Methoda, že by dla milosti, ktorou u Boha wládnu, po celom wýchode kresťanstwo hájili, wyžadajúe katolíkom stálosti, rozkolníkum dobrej wde k zawedeniu swornosti s Cirkvou pravou.

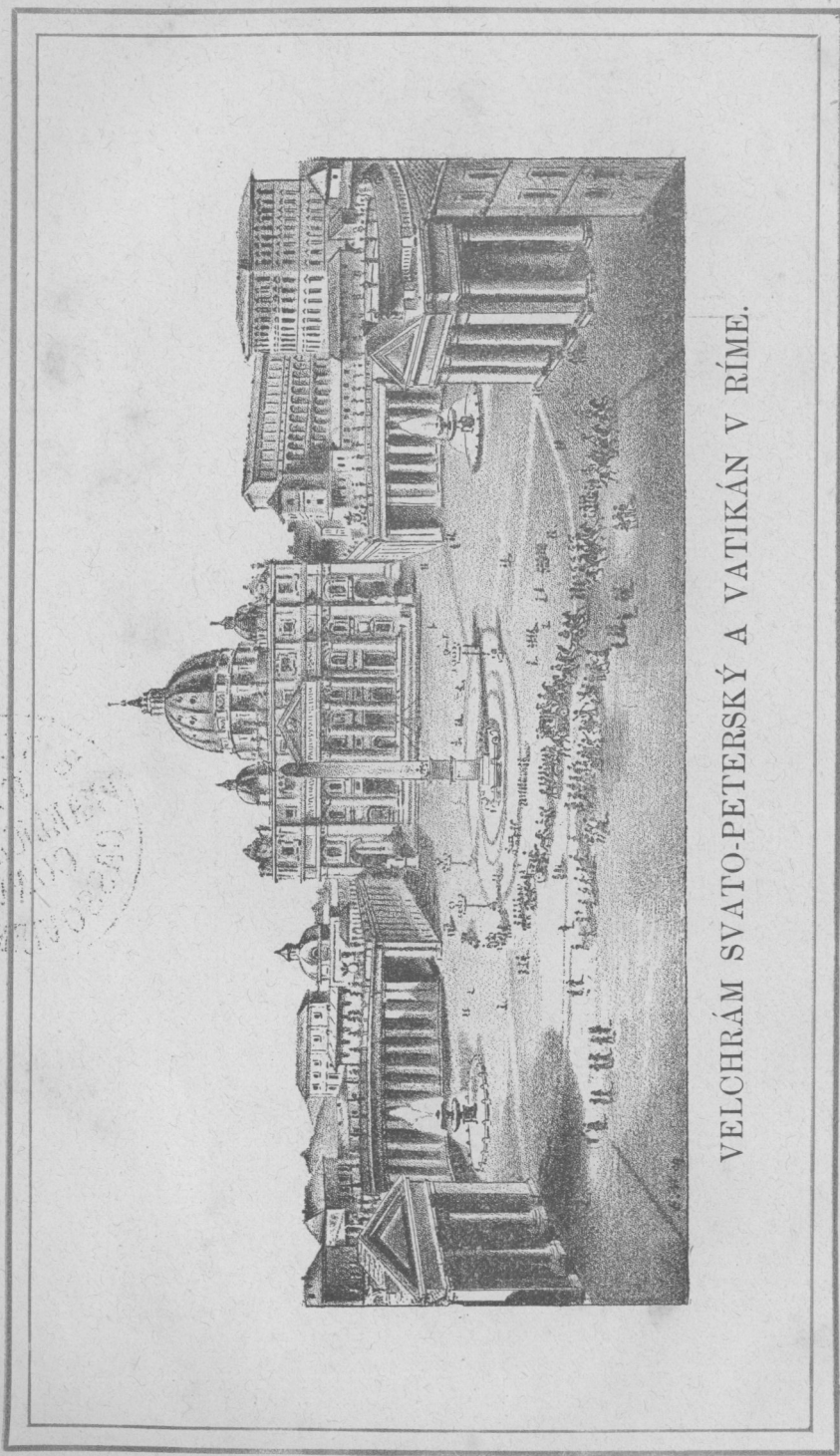
Dieta weci, tak jako wšsej napísané sú, za schwalené a utwrdené wyhlassujeme, napriek wydaným od sw. Pia V. pápeža, predchodea Nasseho a iným aposstolským nariadeniam o cprawení Brewiara a Mišsála rímskeho, ustanoweniam i stanowám a obyčajom aj od nepamäti a ostatným odporujúcim jakýmkoľwek.

Šta záruku ale darow nebeských a Nassej obzvlášťnej priazne udeľujeme milostive w Pánu Wám, Ctihodní Bratri, i wšsetkému kňazstwu a ľudu jednomo každému z wás swerenému, aposstolské požehnanie.

Dano w Ríme u sw. Petra, dňa 30-ho septembra roku 1880.
W roku tretom pápežstwa Nasseho.

Gen p. XIII.

LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
ART AND HISTORY
OF THE
CITY OF
BUDAPEST

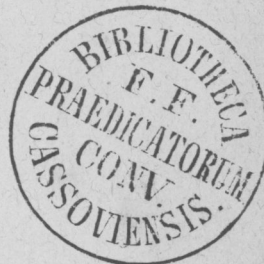
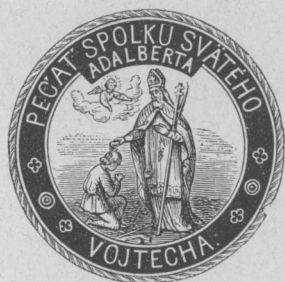
VELCHRÁM SVATO-PETERSKÝ A VATIKÁN V RÍME.

RÍMSKY OTEC
A
SVATOPETERSKÝ GROŠ.

Z MAĎARČINY PRELOŽIL

J. K.

BOHOSLOVEC.

VYDAL

SPOLOK SV. ADALBERTA (VOJTECHA).

Č. 36. PODIELOVÝCH KNÍH.

VO VIEDNI 1887.

TLAČOU KONGREGACIE MECHITARISTOV (V. HEINRICH).

DK.4689/priv.

Ú v o d.

Roku 1871 poslal jeden pokrstený kmeň Indianov v Amerike pápežovi Piovi IX. na znak svojej hlbokej oddanosti a úcty, nasledujúci list: „Svätý Otče! My sme Ťa nikdy nevideli, ale predsa Ťa milujeme jako svojeho otca. Držali sme za Teba devätdennú pobožnosť, a i malú sumu peňazí sme Ti sosbierali. Počuli sme, že zlé dietky pozbavily Ťa vlastného domu. My by sme to ani pred 40—50 rokmi neboli urobili, keď sme žili ešte jako divosi, keby sme už vtedy boli vedeli, že pápežová hodnosť a moc pochádza od Ježiša Krista.“

No a ty drahý ľudu môj slovenský! či vieš, čo je pápež a odkiaľ má svoju hodnosť a moc? Pravdu má jeden francúzsky biskup, keď hovorí: „Kto že je tak málo známy i medzi katolikmi, jako pápež? To vedia, že je pápež hlava Cirkve; že on dáva jednotlivým biskupstvam biskupov . . ., ale jaké miesto zaujíma vo svete, jak nesmierny je vplyv jeho vo veciach duchovných i hmnotných; jak veľké sú dobrodenia, za ktoré svet jemu ďakovať má: o všetkom tomto čo že vie terajšie pokolenie?“

Od kedy sa zbierajú v kostoloch milodary pre olúpeného, všetkého majetku pozbaveného pápeža, odtedy viac počuje a vie ľud o sv. otcovi; predsa však také je ešte nepravé smýšľanie o ňom!

Daj si teda, drahý ľudu slovenský! času, bo jako katolíka má ta zaniímať sv. otec, a čítaj s pozornosťou nasledujúce odpovedami vysvetlené otázky.

1. Čím je pápež pre celú Cirkew?

Čo je telu hlawa, to je Cirkwi pápež. Bez hlavy nemôže človek jestwovať, a bez pápeža niet Cirkwe. Aby si to dobre mohol pochopiť, prived' si na pamäť, čo si sa w mladom weku w katekismusi učil, čo si ale wtedy swojím esse detinským rozumom docela nechápal. Teraz w dospelom weku bude ti to veľmi jasné.

Katekismus, pojednávajúc o deiatom článku wery: „Wěřim sw. Cirkew wšseobecnu“, howorí: že apoštolowia roziffli sa po swete; wšfade učili a křtili, a okolo seba shromáždowali wšsetkých, ktorí wěřili a dali sa pokřtiti. A tak powstaly prvé křesťanské obce, ktorých predstavensmi boli apoštolowia. Obce tieto wždy wiac a wiac sa rozmnožowaly, takže apoštolowia museli wiac predstavensích ustanowit; wyswätili teda biskupow, ktorých potom w jednotlivých obciach predstavensmi učinili. Wšsetky tieto obce křesťanské byly medzi sebou w najwäčšej jednote; tie isté swiatosti užiwaly, a tworily spolu jednu wětku křesťanskú obec, ktorej najwššou hlavou bol sw. Peter.

Tak to rozkázal Ježiš Kristus, a apoštolowia činili len to, čo on čcel. Čim dal moc hlásať sw. ewangelium, křtiti a pokřstensích spravowat' pod najwššou správou sw. Petra. Čim sweril úrad učitel'ských, knáží a pastier'ských, wšfat ale pod správou, náčelnictwom sw. Petra. A prečo pod správou sw. Petra? Ježiš Kristus čcel, aby udržala sa jednota Cirkwe, preto ustanowil sw. Petra za swojho námestníka a za widitelnú hlavu celej Cirkwe widitelnej, kdežto On je tejjé Cirkwe hlavou neviditelnou.

Z toho widno, že Ježiš Kristus zbudowal Cirkew swoju na sw. Petrowi jako na skale; zwlásťte je mu odowzdať kľúče křálowstwa nebeského; jedine je mu rozkázal pásť stádo swoje.

A sw. Peter túto swoju moc po nanebewstúpení Ježišsa Krista aj konal, a celá Cirkew uznala, že je on hlavou wšsetkých apoštolow a pastierom celého stáda křistového.

Muž a či snáď táto najwššia pastierska moc sw. Petra po jeho smrti zanikla? Nezanikla a ani zaniknúť nemohla; lebo Ježiš Kristus čce, aby jeho Cirkew trwala až do skončenia sweta; a preto aj skala, na ktorej Cirkew swoju wystawil, trwat' musí. A jestli už wtedy bolo treba widitelnej hlavy, keď bola Cirkew esse malá a bludné učenie w menšom počte sa zjawowalo: tým súrnejjšie bolo jej treba, keď sa Cirkew wšfade rozšštrila a křesťstwo wiacej sa rozmohlo.

Kto je teda po smrti sv. Petra hlavou Cirkve? Rimskh otec, pápež, teda ktorh je zákonným nástupcom sv. Petra; ktorh preto aj viditeľnou hlavou Cirkve a námestníkom Kristovým sa menuje.

Toto si sa učil w katekizmusi, a mohol si z toho porozumeť, že Cirkew bez pápeža je toľko, čo telo bez hlavy. „Ty si Peter t. j. skala, a na tejto skale wstawiť Cirkew svoju,“ howoril Kristus Pán. A preto, jako stawiťko bez základu nemôže stáť; tak ani Cirkew bez pápeža; nasledowne bez pápeža niet Cirkve.

A čo že by bolo z učenia Sežissa Krista, čo z božských práwd bez pápeža? To môžeme wideť na tých náboženstvách, ktoré od katolickej Cirkve odpadly. Tam nebás wedia, čo je prawda a čo blud: každh wief, čo sa mu líbí; lebo u nich niet nikoho, kto by jako najwvyššia hlava bedlil nad prawdami božskými; a preto patrné je, že bez pápeža niet kresťanstwa.

Keď ale bez pápeža niet kresťanstwa, tak ani požehnaní jeho účastnými byť nemôžeme bez pápeža. A toto je to, čo staw iných náboženstwow činil tak smutným a polutowania hodným; že totižto pozba w ené sú sw. swiatostl, a tak i zásluh Sežissa Krista.

Zedine pápež môže udeliť moc wysluhowať sw. swiatosti; lebo len jemu dal Sežis Kristus kľúče kráľowstwa nebeského: nasledowne bez pápeža nikto nemôže platne wysluhowať sw. swiatosti. Námestník Sežissa Krista z naloženia Pánowho dal svec moc, aby každh človek, či je on protestant, či je on žid, alebo pohan křtitiť mohol; aby ani nemluwniatka nebolh pozbawené najpotrebnejšej swiatosti; ale birmowať, hriechy odpúšťať, sw. omšsu slúžiť, poslednie pomazanie udeľowať, kňazow wyswiacať — w tých náboženstvách, w ktorých od pápeža ustanowených biskupow uiet — nemožno. A staw manželský? Kto newie, jak wážna je stawu tohoto jednota a nerozlučiteľnosť! Oboje je len pod ochranou pápeža zabezpečené, čo w yznáwa aj sám jeden inowerec: „Keby pápežowia — howorí — len to jedno boli urobili, že swiatosť stawu manželského, menowite jeho jednotu a nerozlučiteľnosť zachránili; už za toto wečnou wdakou jim je zawiazané celé človečenstvo.“ Welmi dobre wieme, jako nepriatelja wierz a pápežstwa wysmiewajú a ruffia staw manželský.

Tak je: Cirkew bez pápeža, je stádo bez pastiera, wojško bez wodca; kdežto wieme, jak welmi potrebný je weliť wojšku. Ze-li wodca obdarený potrebnými wlastnosťami, wtedy je wojško bezpečné.

2. Čím je pápež človečenstwu?

Zedon slowutný protestant (Herder) howorí: „To je isté, že rimskh biskup (totižto pápež) newyšlowne mnoho dobrého učinil celému swetu; lebo swojím wynaucowaním nie len že podmanil swet; ale tenže swet zákonami a mratwami

za dlhší čas a s wáčším prospěchom spravowal, nežli bárs ktorh z mocnárów. Bez pápeža bola by celá Europa už dávno stala sa korisťou tyranstwa“.

O nešťastnom Anglicku písse jedon powestný muž, anglickánskeho w yznania (Cobbet): „Kým bol náš ľud katolickým, mal svoje práwa občanské a swobodu; odkedy wššak utratil ochranu pápežskú, od tedy stali sa naši kráľowia a zemänia straffnými tyranmi; a ľud je polutowania hodným otrokom“.

Ale kto by bol wstave uwiest wššetky tie priaznivé oswedčenia inowercow? Wššetky tieto oswedčenia shodujú sa w tom, že pápež je najwáčším dobrodincom človečenstwa.

Pápež je modliacim sa a požehnáwajúcim andelom, je andelom strážcom celého sweta. Roku 1869 prišlo k Piowi IX. welké wyslanstwo. Sw. otec držal k shromaždeným následujúcu reč: „Kto widím sú medzi wami mužowia z každej krajiny a z každého národa. Powiem wám teda, že w myšli svojej často pochodím celh swet, menowite krajiny Europejské, prošiac jich patrónow, aby za ne a za mňa orodowali. Začnem s Portugalskom a prejdem do Španielska, prošiac sw. Terezju, sw. Ignáca, sw. Alžbetu, aby sa za tieto dve krajiny primlúwali. Stadiaľ idem do Francúzska a prošim sw. Dionýsia, sw. Genowefu, sw. Ludwika kráľa, aby národ francúzsky welkým a šťastným učinili. Prejdúc do Nemecka a Uhorska, prošim sw. Henrika cisára, sw. Jána Nepomuckého, sw. Štefana kráľa, sw. Alžbetu, že by krajiny tieto jejich primluwou pokojné, šťastné bolh a jedny wo wiere. W Prusku a Anglicku nájdem sw. Tomáša a sw. Patricia; w Polsku a Rusku sw. Kazimra a sw. Sosafata. Odtiaľ prejdem na juh a widím sw. Cypriana a sw. Augustina; na wýchode sw. Jána Blatoustého a sw. Mehora; idem do Ameriky a tam najdem sw. Rozáliu z Limy, a wššetkých týchto Swätých wrúene prošewam, aby sa primlúwali za tieto krajiny, aby jich ochránili od wššetkých nebezpečenstwi a udržali w nich jednotu wierz“.

Takto sa modliwal Pius IX. a tak modliwali sa aj iní pápežowia pred ním; takto sa modl za swet i Lew XIII., terajši náš sw. Otec, a každh křesťan je preswedčený o tom, že modlitba námestníka Kristowho nemôže byť bez wššledku.

A čo mám powedať o požehnaní pápežowom? Wiera nassa nás učí, že už aj otcowe požehnanie je žriedlom požehnanja Božieho pre dietky. Tým wiac to platí o požehnaní kňaza a biskupa; keď ale i pápež požehnanie udeluje jako námestník Sežissa Krista, zdáliž to neni toľko, jako čo by sám Sežis Kristus bol ho udelil? Podiwuhodne učinkuje toto požehnanie a dobrh katolik si ho aj w ysoko wáži. Kolké milosrdenstvo sostupuje s neba na stonajúce človečenstvo následkom tohoto požehnanja sw. Otea!

Pápež ďalej je neohroženh hájitel práwa. Sstih bohath gazda takto rekol swojmu priateľowi: „Pozrite tam toho muža (ukázujúc na tade idúceho farára), ten lepšej háji moje hory, nežli wššetci moji hájníci.“ — A prawdu mal. Ten ktorh sa

vyhlasuju aby náboženstvo a prikázania Božie sa zachovávaly: ten dozajista lepšie stráži tvoj majetok a tvoje práva, nežli wšsetka werejná stráž, wšsetci čatníci, hájníci a iní dozorcovia. Ale keď už aj jednoduchý farár tak blahoslojne wplšwa na dobrobyt človečenstva; tým wiacej pápež; ktorému po Pánu Bohu najwiacej ďakovať máme, že sa náboženstvo rozmnožuje a upevňuje.

Toto je jedna z hlavných úloh pápežovských: totižto právo a pravdu zástawať; spoločenský poriadok hájiť, dobrobyt rodinný, obecný, krajinový napomáhať. Pápež je ten jeden jediný, ktorý smele powie kráľom a panovníkom, čo jsm slobodno a čo neslobodno robiť. Ako sw. Sán Krstiteľ krwoprzniteľowi Herodesowi: tak aj pápež neprávosti páchajúcemu panovníkowi smele powie „Neslobodno!“ „Nemožno!“ nebojác sa ani uwäznenia, ani smrti. Celý rad pápežov wycedil krw pod mečom cisárov preto, lebo nedowolili potlačovať práva človečenstva; smele issli do žalárov, jako Pius VI., ktorý wo wyhnaniu zomrel, Pius IX. a Leo XIII. ktorí pokojne zniesli olúpenie od vlastných dietok; ale aj zo žalára smele wolali: „Do ti neslobodno robiť.“

Jedna protestantka poslala sw. Dcovi peňažitú podporu s týmito slovy: „Pápež, ktorý právo háji, je aj náš“ — t. j. on zástawa právo každého, nech je to žid, pohan alebo kresťan.

„Bez pápeža, howori jeden biskup, bol by swet taký, jaký bol pred pápežom swet pohanský, plný newšlownej bezbožnosti a do neba wolajúcej neprávosti.“

Weda tebe, ubohý lude, keď sa nepriatelja pápeža a náboženstva na wrch dostanú! Wieme veľmi dobre, že slobodomyselní panáci plným hrdlom hlásajú „oblaženie ľudu“, sľubujú zlaté hory omámenému národu, ale wieme aj to, že wšsetko to je len ohavný podvod a klam, ktorý chudobu, biedu a úplnú zkažu na ľud uwádza. Ktorá krajina usiluje sa odstrániť od seba wplyw pápežov, tá do korán otwára dwere potlačaniu, wzbúram a odbojom. Táto skúsenosť pohla welwojvodu tureckého k tomu wyznaniu: „S úprimnosťou poddáwam sa nesmrteľnému pápežowi (Pius IX.), lebo w Europe on je ten jediný, ktorý wzdoruje rewolúcii.“

Pápež je neomylným učiteľom človečenstva. Pekelné mocnosti a ješty spolupracovníci tu na zemi, celou silou snažia sa, aby človečenstvo od pravého Boha, od neba a pravdy odvrátili. „Tu na zemi je i tvoje nebo, čo ho hľadáš na druhom swete. . .“ takto howoria úlisne; usilujú sa, aby prvý a najwäčší prikáz Boží: „Milovať budeš Pána Boha svojho z celého srdca svojho. . . a bližného jako sebä sameho!“ zapowrhnutý bol, a miesto neho aby panowal ten: „Miluj sebä sameho z celého srdca svojho, z celej duše svojej a z celej mysle svojej a bližného svojho pre sebä.“ A aby to docieliť mohli, slobodní murári a slobodári tak na poli náboženstva a wiedz, jako aj w štátnom a spoločenskom žiwote také zásady rozšierajú, ktoré sa ľuďom na prvý pohľad ani nezdajú zhmí; ale jestli sa do žiwota uvedú, najwäčší prewrat a zkažu prinášajú. Taká zásada je na pr.: „Ke každý má právo to nábo-

ženstvo nasledovať, ktoré dla svojho náhľadu za dobré uzná.“ Ako? Snáď jesto wiac pravých wier? Zdáliz neni len jeden Boh? Teda aj len jedna môže byť wiera pravá, jeden krsť, jedno pravé náboženstvo! — Nasledowne každé iné náboženstvo je nepravé, bludné. Či slobodno teda človeku pravé alebo nepravé náboženstvo následovať? Z toho widno, že zásada tá wedie k bezbožnosti.

Taká zásada je aj táto: „Sprawowanie wverejných škól, w ktorých mládež kresťanská pre štát*) sa wučuje, má byť w rukách štátu, tak že nikto inš nemá práwa sa do toho zamiešťať.“ Čože chce táto zásada? Wytisnúť Cirkew zo škól, aby nemohla svoje dietky wučovať; kdežto ona toto prikázanie má od Boha: „Učte wšsetky národy. . .“ má teda právo i powinnosť svoje dietky w duchu náboženstvom wychovávať. Wšsetak práve na toto miera títo oblažitelja ľudu, aby sa totižto dietky kresťanské bez náboženstva wychovávaly. Kežby títo bludári powšimli sie tie slowá, ktoré jeden neznaoboh (Voltaire) powedal: „Ddojmite človeku náboženstvo, a bude z neho divá zwer!“

Šľa takýchto zásad na stá roztriasajú medzi ľuďom, aby mu tak s koreňom wytrehnutí mohli kresťanské pravdy zo srdca a aby pre svoj zisk a osoh mohli celý poriadok spoločenský, tak štátny jako aj náboženský, wyvrátiť.

Weda nám, keby Boh dobrotiwý w tomto bludistí zásad a duffernej tmy neposlal nám smerodajnú hwiezdu!! Wšsetak ale wdaka buď prozretelnosti Božej, máme isté prostriedky k tomu, aby zblúdenému človečenstvu zase pravé swetlo poswietilo; a to je neomylnosť pápežowá w učení wier a mrawow. „Šľa ja som s wami až do skončenia sweta“ howori Spasiteľ náš. Prečo? pre jakú príčinu? „Abby brány pekelné wás nepremohly!“ 1887 rokov stojí pápežstvo, a pápež hlása pravdu tak, jako ju nám sám Boh zjawil; dáwa wšsetak pri tom pozor aj na bludné wmyšleniny ľudské, aby jich svojím neomylným slowom za bludné wyláfil. Z tej príčiny powoláwa biskupow celého sweta na cirkewný snem; z tej príčiny rozposiela svoje obežné listy, buďto po celom swete, alebo do jednotlivých krajín, dla toho, ako to súrne potreby Cirkwe wyžadujú. Kto teda chce ku pravde prísť, ten nech skúma, čo učí rimský pápež, a tak nájde čo hľadá.

Pápež je najwššší duchowný pastier človečenstva. Syn Boží jstúpil s neba, aby poblúdbil človečenstvo, šľa zablúdené štádo zase na pravú cestu žiwota wječného priwiedol. „Šľa som dobrý pastier, ktorý žiwot položí za owce svoje.“ A skutočne dal svoj žiwot za nás. Rimský pápež je námeštnikom tohoto dobrého Pastiera; celý swet je jeho ochrane swerený. Predowšsetkým má sa owšsem starať o tie owce, ktoré sú už w owčinci Pánowom. Wšffe 200 milionow katolckow je na swete; títo wšsetci sú w owčinci Pánowom, tí už poznajú hlas Pastierow.

*) Krajina, držawa.

Powodňou nawššiweným Rakuffanom poslal 6.000 zlatých; Tirolčanom a pohorelcom Krakowským 1.000—10.000 lir (jedna lira 40 fr.) a ktomu chleba i máša. Francúzom wojnou na wniwoč uvedeným poslal 10.000 frankow do Paríža s týmto slovy: „Welmi má boli, že nemožem tým ubohým poslať miliony“. Iné čiastky sweta tiež poznajú jeho otcowskú, sštedrú ruku.

W čas wojny rímski pápežovia wšsetko wynacládali, aby panowníkow smerili, a jestli sa jim to nepodarilo, werejné modlitby nariadili po celom swete na ten úmysel, aby pokoj čím skorej bol uzawrenš.

Najwäčšiu sútrpnosť jawili pápežovia wtedy, keď trápeni a prenasledowaní bhýwali kresťania. W najnowššom čase môže swedoctwo wydať král taliansky, cár ruský a turecký sultán, jaké dojmawé listy písal jim Pius IX. w tej záležitosti. Swedkom nám je ďalej w nassom čase nemecký cisár, jako sa ušluje terajšší pápež Leo XIII. pokoj a swornosť uwiešť medzi wládou a poddanstwom katolickým. A kto by bol w stawe wypočítat tie welké sumy, ktoré pápežovia prenasledowaným poslali? Zabudli oni na swoje vlastné nerešti a trápenia a potešowali swoje trpiace dietky. A ačpráve w terajššom čase len z almužny swojich dietok žijú, predeca aj z tohoto mála dávajú pomoc w potrebe sa nachádzajúcim.

Z tohoto môže každh poznať, že pápež swojim stawom a hodnosťou je prvým a najwäčším člowekom na swete. Niet teda diwu, že jeho osoba tak hlboký dojem činí na tých, ktorí majú šťastie ho uzreť.

Roku 1869 jedna prusická cestujúca spoločnosť prišla do Rímu. Počítala 56 úbow, z wäčšej čiastky boli to profesori, umelci a protestantskí duchovní so ženami. Žiadali wšsluch u pápeža. Dwere sieňové sa otvorily a protestanti boli pripustení s týmto slovy: „Idte len, a keď príдете pred Pia IX., učinite dia wnuknutia srdca swojeho“. A čo urobili pred Piusom IX.? Spatriac sw. Otca, dobrowolne padli na kolena a mnohým sa slzy wyronily z očí. Po wšsluchu jedon z nich, pohnutý týmto hlbokým dojmom, riekol: „Rad pápeža w tomto století není wäčšieho muža; ale pápež je este wiacej, nežli welký muž“. Takto hľa wšslowil sa o pápežovi člowek protestant. My katolíci, ktorí wieme kto je pápež, aj to dobre známe, že on je najznaменitejším člowekom na swete.

3. Čim je pápež ohľadom na Uhorsko.

Sotwá je na swete krajina, ktorú by rímski pápežovia na tolko boli milowali, a skorej by tolku priazen boli preukázali — jako wlasť nassa uhorská. Do môžeme ďakowať tej úcte, ktorú sw. Štefan I. král uhorský oproti sw. Stolicy chowal. Sw. Štefan totižto, aby krajinu a národy w nej bydliace šťastnými učinil, dwom mocným ochrancom ich poručil, a síce prebraš. Panne

Marii, aby jakožto mocná Panownica strážila nad krajinou, a tak sa stala wlasť nassa, krajinou Marianskou; poručil ju ďalej aj Silwestrowi II. pápežowi r. 999. a w jeho osobe wšsetkým ostatným pápežom, aby pápež, jakožto námestník Sežissa Krista chránil a bránil krajinu, a Uhorsko aby sa stalo pápežom milou krajinou. Dewäštoročný dejepis wlasť nassej swedčí o tých nepočtených dobrodeniach, ktorými pápežovia wlasť nassu obšypali. Či sme za to aj powďační?

„Utrápené Uhorsko neomylnému pápežowi není podľžno nič.“ Tieto nehanebné slowá wyriekol Koloman Chalý, wyslanec krajinský na sneme r. 1883. Takéto surowé, lhárste slowá nebolo zajište ľazto podwratit; a to sa aj skutočne stalo od múdrych mužow, ktorí dokázali w katolických časopisoch,*) že zpomedzi katolických krajín zwlášť Uhorsko je to, ktoré najwäčšou wdakou je zawiazané rímskym pápežom. Dokázali aj to, že rímski pápežovia wlasť nassej, nie len opravdivými priateľami, lež aj dobrotivými otcami boli, ktorí w ustawičných wojnách postawené Uhorsko radou, zbraňou a welkými sumami podporowali.

Medowoluje nám miesto, aby sme wšsetky dobrodenia pápežow tuná wypočítali: len nektore chceme z nich podať:

Roku 999. sw. Štefan král obdržal od Silwestra II. zlatú korunu a názow apostolského kráľa.

R. 1081. Mehor VII. chcújc sláwu Uhorska rozmnožiť, nariadil, aby ostatkom sw. Štefana, Smricha a Gerarda úcta sa preukázowala.

R. 1241. Mehor IX. ušlowal sa smeriť Belu IV. kráľa po nešťastnej bitke pri Čajowe s Fridrichom II. cisárom nemeckým.

R. 1265. Klement IV. smeril Belu s jeho synom Štefanom a tak od veľkej biedy oslobodil krajinu.

R. 1272. Mehor X. písal list Wladislawowi kráľowi, w ktorom ho upozorňuje, že pre jeho wšstupný život w nebezpečnstwe nachádza sa trón i krajina.

R. 1372. Mehor XI. za času Ľudewita Welkého wyhlásil proti Turkom a Tatárom križácku wojnu.

R. 1448. Mikuláš V. napomína národ, aby w čas nebezpečnstwa, w ktorom sa wtenkrát nachádzal, swornosť zachowal.

R. 1455. Kaligt III. po oblahnutí Carhradu wšsetkých panowníkow europejských wyžwal, aby w nebezpečnstwe nachádzajúcemu sa Uhorsku pomocou prispeli.

R. 1456. tenže pápež poslal Jána Kapistrána do Uhorska, ktorí so 60.000 križákmi pripojil sa k Sánowi Ľuňady, a tak pri Belehrađe porazili Turkow.

R. 1459—1464. Pius II. poslal kráľowi Matiaššowi 120.000 dukátom.**)

*) „Magyar Allam“ a „Magyar Korona“.

**) W ten čas maly peniaze o moc wäčšiu cenu nežli teraz.

R. 1464. Tenže pápež s niekoľko tisícami jazdy a pechoty podporoval frajinu.

R. 1464. Pawel II. Matiášowi kráľovi prisľúbil každoročnú pomoc 100.000 dukátov; okrem toho od roku 1465—1475. poslal mu 260.000 dukátov.

R. 1476—1481. Sixtus IV. poslal Matiášowi 436.000 dukátov.

R. 1500—1501. Alexander VI. poslal Wladislawowi II. šta pomoc 80.000 dukátov a prisľúbil ročite 40.000 dukátov.

R. 1514. Lew X. poslal Wladislawowi 70.000 dukátov, aby pevnosti na hranicách opraviť mohol; roku 1515. poslal 10 centov púštného prachu, 100 centov sirtky, 5 centov sanitry, ďalej dela a 49.000 dukátov.

R. 1516. Lew X. daroval Ľudewitowi 35.000 dukátov.

R. 1526. Klement VII. wyžwal panovníkov, aby pomáhali Uhorsku; sám poslal 50.000 dukátov a Tomorymu 40.000 dukátov; ďalej dovolil kostolné a kláštorne zlaté a strieborné nádoby na peniaze obrátiť; poslal tiež Ľudewitowi II. svojich žoldnierov.

R. 1532. Klement VII. 10.000 uhorským vojákom dáwal plat.

R. 1537. Pawel III. poslal pápežských žoldnierov, dela a iné válečné nástroje; r. 1542. poslal 3.000 vojákov k oslobodeniu Budina; r. 1543 zase 4.000 vlastných vojákov na pomoc Uhrom.

R. 1555. Pius IV. poslal Maximilianowi 50.000 dukátov.

R. 1556. Pius V. tiež Maximilianowi 50.000 dukátov.

R. 1571. Mehor XIII. založil w Ríme pre Uhrov ústav, z ktorého vyšli najznámejší katolícki mužovia.

R. 1597. Klement VIII. poslal 10.000 mužov k oslobodeniu Ostrihoma.

R. 1597. tenže vyplácal tretiu časť polského vojska, pozostávajúceho zo 40.000 mužov.

R. 1632. Urban VIII. ponúkal kráľovi mesačne 24.000 dukátov.

R. 1685. Innocent IV. poslal 30.000 zlatých; r. 1685. na znak radosti nad wydobytím Budina, prikázal sláviť w deň 2. septembra sviatok sw. Štefana po celom swete.

R. 1716. Klement XI. podporuje frajinu oproti Amurathowi zultánovi.

R. 1758. Klement XIII. prinawrátil a potvrdil kráľom uhorským názov apoštolského kráľa.

Čo powieš na wšetko toto, drahý spoluobčane uhorský? Je vlast nassa nepodlahla Turkom a zničená nebola, to máme ďakovať nie protestantom a reformátom, ktorých predkovia wo spojení s Nemcami, Dančanmi a Švédami na kŕ nám priniesli Turkov — ale ďakovať to máme katolíkom, ktorí pomocou, nawedením, vojáckmi a peniazmi pápežskými zachránili milú vlast nassu.

4. Poznáš-li terajšieho pápeža?

Cirkewné zátkony požadujú, aby kadenáhle pápež zomre, kardináli sa shromáždili, a zo svojho kruhu pápeža wywolili.

Pius IX. zbožný tento pápež, zomrel r. 1878. 7-ho februára. (Žil 85 rokov, 8 mesiacov, 26 dní; Cirkew spravowal 32 rokov, 7 mesiacov a 23 dni.)

Po odbatvení pohrabnej slawnosti kardináli sa hneď shromáždili, aby jedonkaždý oddal svoj hlas ohľadom na wywolenie pápeža. Kým zwole niektorých pápežov až po týchtoch prevedené bolo, teraz ihneď nassli súceho a hodného muža na trón pápežský. Už 20. februára, čili po dvoch dňoch, otvorily sa dwere tej izby, w ktorej kardináli shromážení boli; a jedon kardinál oznámil shromáženému na námestí sw. Petra zástupu: „Zwestujem wám welikú radosť: Máme pápeža, jeho Eminenciu Soachima Pecci (čítaj Pecci) pod menom Lewa XIII.“

Sotwá rozniejol sa chŕ tento; hneď celš Rím pospiechal k Watikánu (pápežský palác). Newšlowná radosť nastala w celom kresťanstwe. D pol piatej hodine otvorily sa dwere wŕpustku na chráme sw. Petra, a pápež ukázal sa shromáženému ľudu, w šňahobielych šfatach, sprewádzaný kardinálmi. Nastal neustajný jasot a wolanie na slávu. Keď sa ticho nawrátilo, odbawily sa obyčajné modlitby a Lew XIII. prvý raz požehnal zástup. 3. marca w šrtinskej kaplnke odbawowalo sa korunowanie pápeža.

Každé dobre dieťa zvedawé je na svojho ďaleko bydliaceho otea, dopytuje sa na jeho okolnosti, na jeho radosť alebo žalosť. Ale nad každého zemského otea väčší nám je sw. Otec pápež, w jehožto osobe číme a milujeme námestníka Ježišsa Krista a svojho najvyššieho pastiera.

Tako wyzerá? kto bol, čo bol, jakš to člowek? Takto sa wyppytujú mnohokrát wšfeci tí, ktorí nikdy nemali toho šfastia, aby Rím a sw. Otea boli wideli.

Lew XIII. pochádza z praštarej šflachtickej rodiny. Narobil sa w malom mestečku Carpinetto w Talianškej roku 1810. 2. marca. Teraz je teda 77 rokov starý. Z pomedzi wšfetých kardinálow ale on bol najživší. Wyšoká, chudá postawa, ostré rŕsy twárne, mocný a ziwučný hlas hlboký dojem čnia na každého, ktorý sa pred neho dostať može.

Školy odbawil w Ríme u tamejšfich Jezuitow. Už w 27. roku zostal pápežským praelatom (hodnosťarom). Mehor XIV. poslal ho nešforej do Beneventu, aby toto pápežské mesto do poriadku priviedol, a w skutku aj koniec urobil tam páchaným lúpežám a krádežám. S podobným prospechom účinkowal aj w iných mestách na tolko, že tam, kde on jako pápežský wládný komišár úradowal — prázdne byly žaláre. Bli sa ho báli pre jeho prisnosť, dobrí wšfci ho milowali pre jeho newšfედnú tichošť a wládnošť.

Roku 1843. zostal pápežským nunciom (poslancom) v Belgicku, kde kráľ Leopold I. veľmi si ho vážil. Len tri roky zastával tento úrad; lebo támejšie ponebie neslúžilo jeho zdraviu. Roku 1846. bol za arcibiskupa zvolený do Perugia. 1853. ale Pius IX. kardinálom ho učnil. Ako arcibiskup neuváňnou horlivosťou spravoval svoju diocézu; zvlášte ale veľkú starosť mal o výchovu svojich kňazov.

Nevšľoná bola jeho láska oproti svernému sebe ľudu. Počas jeho arcibiskupského uradovania všetky možné nešťastia a neresť narostli jeho ľudu. Vzbúre, vojny, povodne, zemetrasenia, a všelijaké náhazlivé nemoce trápili obyvateľstvo Perugia. Arcibiskup k uľaveniu biedy v ľudu upotrebil veľmi múdre prostriedky. Tak utvoril zpomedy žánových kňazov a meštanov osobitný výbor, ktorého povinnosťou bolo, k pomoci prispievať biednym. Sám veľkňaz ale vo svojom paláci shromažďoval hladujúcich, dával každodenne obed pre nich pristrojil; a sám so svojimi kňazmi posluhoval pri nich.

Však ale tým telesný pokrm rozdával týmto zuboženým, nezabudol ich vážnymi slovami napomínať, že všetky tieto nehody prozreteľnosť Božia dopustila na nich pre ich strastné zlorečenie. Čomu aj v skutku tak bolo; lebo obyvatelia Perugijski boli známi ako zlorečenci. Prísne nariadenia vydal preto arcibiskup oproti zlorečeniu; nie len verejné modlitby zaviazal na zadosťučinenie za mnohé zlorečenia; ale aj pokuty ustanovil na prestupníkov.

Ako arcibiskup veľmi rozširoval medzi ľuďmi pobožnosť Marianú; lebo bol pevne presvedčený o tom, že Matka Božia, jakožto zrkadlo spravodlnosti a jakožto jasná hviezda náboženského života, je najmocnejšou hubiteľkou hriechu, že ona je tá žena, ktorá bola od Boha vyvolená, aby hlavu hadovú, hlavu diabla i jednotlivých hriechov potrela. Ona je spolu aj najmocnejšou rozširovateľkou nábožného života, lebo písano je o nej: „Sa som Matka krásnej lásky.“ Právi ctiteľia P. Marie vyhnikali vždycky zbožným, tichým, trpezlivým, pracovným a čistým životom.

Ale aj ako pápež veľkú váhu kladie Lew XIII. na toto detinské uctenie Kráľovnej nebeskej. Z tej príčiny roku 1883. 4. septembra vydal obehník, v ktorom prastarú pobožnosť sv. Ruženca vzkriesil sa usiluje; ustanoviac, aby mesiac október bol ku počtu Matky Božej ruženskej zasvätený; ďalej, aby cez celý mesiac každodenne, v každom farskom kostole veriaci sv. Ruženec s litaniami lorentánskymi sa modlili. Z tej istej príčiny tohože roku, dňa 29. dec. vyzval katolíkov celého sveta, aby sa usilovali sv. Ruženec každodenne sa modlievať a aj nariadil, aby v stolných chrámoch každodenne bol odbovovaný, vo farských kostoloch ale každú nedelu a sviatok; ďalej nariadil, aby v litaniách lorentánskych po týchto slovách: „Kráľovno bez posťkurny dedičného hriechu počatá“ vložená bola prosba: „Kráľovno najsvätejšieho ruženca, oroduj za nás“; dúfajúc, že sťže túto pobožnosť Matka Božia jako v každom čase prispela

pomocou v nebezpečenstve sa nachádzajúcej Cirkvi: tak aj zvlášte v týchto ťažkých a biedoplých časoch znivoť nepriateľov Cirkve.*)

Lew XIII. je hodným nástupcom Piusa IX., on je práve nášmu času primeraný pápež. Jeho vystúpenie je vždy prosté, jemné, milé a rázne. Nepriatelia Cirkve bojazlivo pozerajú na ňm; nie na darmo, lebo už i meno terajšieho pápeža znamená leva; s lewovou silou a odhodlanosťou bráni práva Cirkve a dúfame, že jako nekdý Lew I. pápež, bez vsťetkej zbrane, len svojím velením vystúpil, skrotil Attilu: tak aj Lew XIII. pápež so svojou zriedkavou opatrnosťou, múdrosťou a žiadnej prekážky nezaujúcou ráznosťou potre nepriateľov svojich.

Sw. Dtec náš, hneď jako trón nastúpil, usiloval sa do styku prísť s Ruskom a Pruskom. Obe tieto državy veľkú nenávisť chovajú oproti kat. viere. Rusko cheo by staroverectvo, Prusko ale protestantizmus (luteránstvo) uviest v celej krajine; a pre tú príčinu vsťemožie utláčajú vieru katolícku. Námetník vsťak Krista Pána tichosťou usiluje sa i cára i cisára smeriť, a buď Bohu chvála, okolnosti a pomery sú vždy priaznivejšie. (Ba najmocnejší nepriateľ kat. Cirkve, knieža Bismarck, ktorý podujal tak zvaný „kultúrny boj“ oproti katolicizmu, podľahol neohrozenej dussevej moci Lewa XIII.; lebo minulého r. (1886) 13. aprila priaznivejšie zákony uviedol pre katolíkov a v tomto smere pokračuje aj ďalej, na jawo dávajúc, že sa s Lewom XIII. che vyrovnať. Prekladateľ.)

Aj Francúzsko wedie brozný boj proti náboženstvu. Hrdziplné weci páchajú tam od Boha odpadli nemerci a slobodomurári. „Nech žije diabol!“ tak volajú vo svojich shromaždeniach. Sw. Dtec aj s predsedom tejto republiky začal vyjednávanie, aby aposťolskou svojou peľivosťou oslobodil národ francúzsky od nebezpečenstva, ktoré mu hrozí za to, že prenasleduje vieru. Nech Boh žehná jeho snahy!

Takto účinkuje sw. Dtec náš v tichosti, ale mocou a smelosťou lewovou.

Pred viac stoletiami žil jeden bohobojný biskup (Malachias), ktorý (suad z wnuknutia Božieho) predpovedal rad, číslo a mená budúcich pápežov až do posledného, ktorý má byť Peter II. W krátkosti označuje hlavnejšie osudy jedného každého pápeža. Ku menu Piusa IX. dal tieto slová: „crux de cruce“, „kříž od kříža“. Mal pravdu! Pius IX. nielen že mnoho trpel; ale rany tieto zadané mu byly od toho panovníka, ktorý vo svojom hárbe mal kříž, totižto, od sardinského kráľa W. Emanuela. A o Lewovi XIII. čo predpovedal? To, že bude: „lumen de coelo“ t. j. „svetlo z neba“. Daj že Bože, aby Lew XIII. k pohanskému už veľmi naklonenému světu zase navrátil opravdivé svetlo wiery křesťanskej.

*) Z tej istej príčiny tohože roku, dňa 24. dec. vyzval katolíkov celého sveta, aby sa usilovali sv. Ruženec každodenne sa modlievať a spolu nariadil, aby v stolných chrámoch každodenne bol odbovovaný, vo farských kostoloch ale každú nedelu a sviatok; ďalej nariadil, aby v litaniách lorentánskych po týchto slovách: „Kráľovno bez posťkurny dedičného hriechu počatá“ vložená bola prosba: „Kráľovno najsvätejšieho ruženca, oroduj za nás“.

Čo sme podlžní sv. Otcovi?

Roku 1572. 9. jul. obešili kalvíni w Briele 19 slávných wyznáwačov Kristových.*) A čím že sa previnili títo mučedelníci? „Zapovrhuite pápeža a život wám je darovaný“, takto kričali zúriwí fakti. Oni ale stále wyznali, že námestníkovi Kristowému werní zostanú, áno aj smrť podstúpiť sú hotowí; lebo dobre wedeli, že kto sa odtrhne od pápeža, ten odpadne od Cirkwe, odpadne od wečného spásenia.

Roku 1875. ruský cár, ktorý roku 1881. tak strasnou smrťou zomrel, (bombami nihilistow), prísný rozkaz wydal okresným náčelníkom, aby sjednotených grékow, t. j. tých, ktorí rímského pápeža za hlavu Cirkwe uznávajú, prinútili k starowerecťwu, čili k tomu, aby pápeža zapreli. Okresní sudcowia ponáhľali sa vyplniť úkaz cárow. Z tej príčiny okresný sudca Kutakin uwiedol rozkolníckeho farára do obce Pratulín a wyzwal ľud, aby človeka tohoto prijali za svojho duchowného pastiera. Ľud ale zdráhal sa; zatvorili kostol, aby ruský pop nemohol do neho wstúpiť. Z poslali ta tri oddiele wojska, aby ľud prinútili k zapreniu svojej wiery. Wšetko marné. Kapitán welil strielať, a 15 mužow zastrelených padlo na zem, 40 ale bolo ťažko ranených. Tu priniesly ženy na ramenách svoje dieťky a držiace ich pred wojakow riekly: „Zastreľte aj nás; radnej wšeteci zomreme, nežli bysme sw. Otea zapreli.“ Podobné weci sa dialy aj w iných obcach.

Tak pevno pridržá sa ľud ruský sw. Otea; a ty Slowák! čo cítiš w srdci svojom, keď toto čítaš?

Kto wie, čo je rímsko-katolícka Cirkew; kto wie, čo je pápež a odkial má úrad jeho svoj pôvod: ten z hlbky srdca sa raduje a wdaky wzdáwa Bohu, že z katolíckych rodičov sa narodil; že je údom rodiny Kristowej; že námestníka Sežiffa Krista, zákonitého nástupcu sw. Petra otcem nazýwať má. Nezapovrhujeme wšak tých, ktorí patria k inej rodine, založenej nie od Sežiffa Krista pred 1887 rokmi: ale od nekoého iného, ktorý po ľžiwobode dychtiac, od wiery odpadol a nemravným človekom bol; nezapovrhujeme, než ľutujeme ich a modlime sa za nich, aby sa zpät nawrátili do owčince Sežiffa Krista; aby bol konečne jedon owčinec a jedon pastier. Ukáž teda; že si nado wšetko wážiš tento pohľad a to šťastie; ale jako to preukážeš?

Werne a pevne sa pridržaj sw. Otea. A čo to znamená? To, aby si weril a wyznal, že rímsky pápež je hlavou Cirkwe; námestníkom Sežiffa Krista; a preto abys ho mal w najwäčšej uctiwosti. Ďalej znamená to toľko, abysme

*) Sú to gorkumstí mučenníci, ktorých Pius IX. r. 1867. 29. juna za swätých wyhlásil.

werili a wyznávali, že pápež je našim hlavným učiteľom, welňazom; najwäčším pastierom a našim spoločným duchowným otcem. Pre tú príčinu musíme sa s poníženosťou podrobiť jeho nariadeniam wiery a mravow sa tškajúcim; máme noproto nemu detinskú lásku a útrpnosť prejavowať; máme smele wyznáwať svoju swätú wieru, nebojac sa žiadneho človeka.

Takto to požaduje tvoje náboženstvo, a kto je iného domnenia, ten není pravý katolík. „Kde je Peter (t. j. pápež) tam je Cirkew“, howorí sw. Ambrosius. Kto sa nepridržá pápeža telom i dušou, ten sa ani Sežiffa Krista nepridržá. Pápež a Cirkew sú jedno; kto sa odľahuje od pápeža, ten uteká od Cirkwe.“ Nie je wšak doš, abys to weril, ale treba, abys' dla svojej wiery aj jednal. A čože žiada táto wiera? To: aby si šťasté prikázanie Božie pred očima držal; pápeža, jakožto duchowného otea svojho ctí, milowal a jemu poslušný bol. Pravý katolík teda nikdy nemôže powedať: „Čo mňa po pápežovi?“ lebo Sežis Kristus pápeža nie len pre Cirkew ustanowil, ale aj pre teba; nasledowne pápež je tvojím predstaveným, tvojím učiteľom, tvojím pastierom, tvojím otcem. Trojakou powinnosťou si mu teda zawiazaný, ktoré plniť musíš a siče:

1. Chowaj hlbokú úctu oproti pápežovi. Lebo keď už aj swchoj rodičov a predstavených powinni sme powážowať jakožto zastupiteľow Božích a jako takých aj ctí: tým wiac ctí máme pápeža, ktorý je duchowným našim otcem a hlavou Cirkwe, námestníkom Sežiffa Krista, a pre svoju hodnosť a úrad prvým človekom na swete. Weď preto ho aj celý swet „swätým Otcem“ nazýwa; preto bostawajú weriaci jeho nohy, a pri nektorých slawnosťach a prôvodoch preto ho nosia na wysoťom trône poprední mužowia do kostola atd. aby mu preukázali najwäčšiu česť, jakú jeho wysoťá hodnosť wyžaduje. W osobe pápežowej samého Sežiffa Krista chcú uctiť.

Patné je teda, že jedonkaždý ťažko sa prehresťuje oproti tejto uctiwosti, keď hanobne alebo pohrdliwe myslí o pápežstwe a o pápežovi; o ňom opowržiwe howorí; alebo podobné reči rád počúwa; keď také knihy, časopišy, kalendáre kupuje a číta, w ktorých pápežstvo alebo pápež posmechu sa wystawuje; alebo chyby jednotlivých pápežow so zlým úmyslom sa rozhlasujú. Taká hanobná wec je to, na také časopišy predplácať, platiť, ktoré tvojho wlastného duchowného otea wysmiwajú! Ozaj, swečilo by sa, že by jedonkaždý dobrý katolík učinil to predswzatie: „Taký časopiš, alebo takú knihu, ktorá má jho sw. Otea, moje swäté náboženstvo wysmiwá, nech sa mi neopowáža žiaden do mojho domu priniešť; lebo nechcem byť nezdarým dieťaťom, ktoré obrázenie svojho otea trpí, ba esťte aj zaň platiť.“

2. Chowaj detinskú lásku oproti sw. Otcovi; lebo je tvojím otcem, otcem kresťanstwa. Jemu máme dakowať po Bohu svoj dušewný život a svoje dušewné poklady; on len pre nás žije, pracuje, trpí wšeliaké neresťi a hotowý je za nás aj zomreť, jako dobrý pastier, ktorý položí život svoj za owce svoje.

A jakože máš preukázať túto detinskú lásku? Dobré dieťa túli sa k rodičom: zo srdca jim praje dobré, raduje sa, jestli sa jim dobre vodi, rmúti sa, keď ich nešťastie navštevuje; usiluje sa radosť jim robiť; každú príležitosť použije, aby jim svoju lásku aj skutkom preukázalo; napomáha ich v telesných i duševných potrebách; potesňuje vo veselých chvíľach. Ó! drahý Slováku uhorský, tiež bys' vedel, jakú odusevnenosť preukazujú iné národy naproti pápežovi; s jak veľkými obetami putujú ľudia z celého sveta do Rímu, aby sv. Otcu vidieť a jeho sväté požehnanie obľahnúť mohli; jako sa modlia vssade za utrápeného pápeža; jako sbierajú vssetci od najmenšieho dieťaťa až po starca, milodary, aby olúpeného sv. Otcu napomáhali!

Veľmi dojímavý je ten list, ktorý pred niekoľko rokmi španielski katolíci po vyslaní sv. Otcovi podali: „Svätý Otcé! (tak znie list) tvoje verné dieťa zo Španielska ponáhľajú sa k Tebe, aby ťa v svojich trpkostiach potesil. Slzy v našich očiach, stromné dary v rukách našich; ale v srdciach našich pevná viera v zaslúbenia Kristové, pevná láska a hlboká úcta oproti sebe, jakožto námestníkovi Kristovému. Sv. Otcé! mi pevné verime to, čo ty nám veríš každému, a v úplnej poslušnosti oproti tebe chceme žiť i zomrieť...“

Tisíce a tisíce takýchto príspevkov by sme mohli uviesť, leby nám to medzi dieťaťami dovolili. Budeme vssak mať ešte príležitosti v článku „Milodary“ o tom pojednávať.

3. Poslúchaj pápeža vo veciach, týkajúcich sa viery a mravov a vo všetkom tom, čo patrí ku spravovaniu Cirkvi a veriacich. Vo veciach svetských podrobne si kráľovi, lebo si jeho poddaným: vo veciach ale duchovných si pápežovi podrobne; lebo jeho ustanovil Boh za hlavu Cirkvi a pastiera duší. „Kto vás poslúcha, mňa poslúcha; a kto vás zapovrhne, mňa zapovrhne“ hovorí Spasiteľ k apoštolom; tým viac platia tieto slová o sv. Petrowi a o jeho nástupcoch.

Zvláštne požehnanie Božie spočíva na tom dieťati, ktoré svedomite plní všetkých príkaz Božích. Čuj, čo hovorí sv. Písmo: „Všroť otcov svojich poslúchajte, synovia moji! a čiňte tak, aby ste spasení boli. (Syn Cir. 3. 2.) „Kto cti otca svojho, bude mať radosť v synoch svojich, a v deň modlitby svojej vyslyšaný bude.“ „Skutkom i slovom i so všetkou trpezlivosťou cti otca svojho, aby si dosiahol požehnanie od neho, a aby požehnanie jeho spočívalo vždy na tebe. Požehnanie otcovo upevňuje domy synov; kliatba ale matkina vyhvráti ich zo základu.“ (Tamže 3. 9. 10.)

Keď už obyčajné požehnanie otcovské je tak blahoslovné: jaké musí byť požehnanie pápežovo, ktorý je námestníkom Ježiša Krista? Sv. Otec každodenne dáva požehnanie svetu, každodenne modlí sa za svoje dieťa. A komu osoží najviac toto požehnanie? Tomu kresťanovi, ktorý s telom i dušou miluje sv. Otcu.

6. Či má pápež aj swetskú vládu, a jako táto powstala?

Keď sv. Peter z nariadenia Božieho prišiel do Ríma, aby sa tam jakožto prvý pápež osídlil: v ten čas panoval nad pohanským Rímom cisár Nero. Sv. Peter utiahol sa vtedy do podzemných hrobitovov (katakomb); a v týchto podzemných hrobitovoch schádzala sa prvá kresťanská obec, jejžto biskupom bol sv. Peter.

„Jedno srdce a jedna myseľ“ panovala v tejto obci; tak žili v nej prví kresťania, jako údovia jednej rodiny. A čo čítame o Jeruzaleme, to sa dialo aj v Ríme: „Nebolo medzi nimi žiadneho núdeneho; lebo vssetci ť, ktorý role alebo domy mali, predali ich a cenu položili k nohám apoštolov. Títo ale rozdelili peniaze dia potreby jedného každého.“ (Skut. ap. 4. 34. 35.) Jako inde prví kresťania v rozoprách svojich radnej utiekali sa k biskupom, nežli k predstaviteľným pohanským, tak aj v Ríme pápežovia boli sudcami kresťanov.

Už cisár Nero ohňom i mečom chcel vyhlodiť kresťanov. Sv. Peter a za ním 30 pápežov podstúpilo smrť mučenícku. Za 300 rokov trvalo toto strasné prenasledovanie kresťanov; a za 300 rokov strhvala sa Cirkvi v spomenutých hrobitovoch; ale už aj vtedy mali pápežovia istú swetskú moc nad kresťanmi.

Konstantin Veľký daroval konečne pokoj Cirkvi, a náboženstvo katolícke vyhlásené bolo za náboženstvo krajinské; pohania ale buďto odíšli z Ríma, alebo sa dali pokrstiť. Tu kresťania opustiť podzemné úkryty osídlili sa v mestách.

Konstantin ale nahliadol a uznal, že cisársky prestol s prestolom pápežským nemôže byť na jednom mieste; a preto zanechajúc Rím, vyvolil si mesto Konstantinopol (terajší Carigrad, hlavné mesto turecké), Rím ale a v äčffiu či a stku Stalska na večné časy daroval pápežovi a nástupcom jeho. Pápežovia vssak ešte ani teraz neboli vshradnými pápmi v Ríme a v okolí, ponewáč Konstantin ponechal ešte v Ríme svojho miestodržiteľa. Ale následkom nového rozkazu cisárového, dia ktorého vssetky majetky, ktoré po čas prenasledovania kresťanom odňaté boli, mali sa kresťanom navrátiť, prišli pápežovia v Ríme a v okolí k mnohým majetkom. A tieto majetky, ktoré pápežom z čiastky od cisára, z čiastky od veriacich darované boli, tvorily dedičstvo sv. Petra, čili majetok pápežský.

Len že v Konstantinopoli bydlivší cisári veľmi málo sa starali o kraje talianské, a pre tú príčinu Góti, Hunovia, Wandali a Longobardi mali vhodnú príležitosť kraje tieto pustošiť. V tejto núdzi pápežovia otcovskí sa starali o ľud vssetkej ochrany pozbavený; čo tým viacej učiniť mohli, ponewáč

pápežských majetok medzi cisárov a nábožného ľudu vždy väčším sa stával. A preto niet divu, že veľnosť a úcta pápežov pre ich veľké dobrodenia vždy viac a viac rástly. Uj cisári vždy väčšiu a väčšiu dôveru skladali v nich a jejich dôchodty vždy viac a viac rozmnožovali.

Pre nedbalosť cisárov pápežovia museli brániť Blachy tak, jako čo by jejich vlastné boli bývaly. Tak ich bránil pápež Lev Veliký proti Attilovi; tak zase po troch rokoch proti Genferichovi, kráľovi vandalskému.

Ke Stálie neprifila do rúk barbarov, to cisári len pápežom mali čo ďakovať. To oni aj uznali, a preto ešte viacej rozmnožili majetok pápežský, aby tak pápežovia vtedy už hodne rozšírení Cirkvi tým pohodlnejšie spravovať mohli.

Pápež teda v ten čas už bol panovníkom, ačpráve na vonok nezdal sa byť ešte takým. Sedemdesiaty uznával už, že hodnosť pápežská musí spojená byť s vládou svetskou; ponewáč pápež je učiteľom, pastierom a duchovným otcom Ťlovečenstva, a jako taký žiadnému panovníkovi poddaným byť nesmie. On musí byť neodviahlym, aby svobodne spravovať mohol veriacich celého sveta; wšak ale neodviahlym len jako panovník, jako pápež-kráľ byť môže.

Něki cisári nektorých pápežov do žalárov uvrhli, iných aj usmrtili, preto, že sa opovážili bez jejich dovolenia bludne učenia zatracovať: „Pápež je mojím poddaným, teda bez mojej wôle nesmie nič robiť“ hovorievali oni. Nutno teda bolo, aby pápežovia neboli poddanými cisárov, aby cisári nemohli takto hovoriť, a miešať sa do weci cirkewných.

S tomuto prifiel čas. Roku 740 Longobardi napadli Stáliu a väčšiu časť spolu aj s pápežským majetkom zaujali. Něky cisár nemohol jím odolať. Pre tú príčinu pápež obrátil sa k Pipinovi kráľovi Frankow, ktorých prewladal Longobardow, odňal jím opanované kraje, na wečné wety daroval jich pápežovi a tškajúcu sa toho listinu aj s kľúčami mesta položil na hrob sv. Petra, reknúc: „Nie k wůli Ťloweta som bojowal, lež z úcty a lásky k sw. Petrowi a za odpustenie svojich hriechow. Neuf na swete pokladu, ktorý by ma priviedol k tomu, aby som to nazpäť wzal, čo som raz sw. Petrowi darowal.“

Cisári Karol Veliký a Henrich IV. a grófta Matilda zväčšili majetok pápežský. Ním ale, ktorý posawád ešte vždy bol od cisárov odviahlym, r. 1216. za panowania Friedricha II. cisára a pápeža Innocenta III. bol Cirkwi prinawrátený a od tohoto času pápežovia najzákonitejším spôsobom stali sa pápežo-kráľmi.

7. Na čo je pápežovi swetská moc?

Neni na swete panovníka, majiteľa a zemského pána, na jehožto majetok by s takou závisťou čhali, jako práve na majetok pápežský. W nektoršej otázke: „Kam sa podelo Petrowo dedictwo?“ uvidíš, kam dowiedla pekelná závisť a nenávisť nepriateľow Cirkwe ohľadom na wieru.

Divná wec, že najdu sa katolíci, ktorí nie sú nepriatelia pápežovi, ani náboženstva; a predeca tak zmyšľajú, tak hovorja, jako nepriatelia pápežow! „Na čože je, hovorja oni, pápežovi majetok? |Wěd on preto pápežom môže byť, čo aj swetským panovníkom nebude; ba ešte by aj lepšej bolo, keby nebol panovníkom; aspoň by sa wiacej staral o duchowné weci.“ Takto hovorja mnohí, ale len preto, že nerozumia z tej weci nič. A objaśneniu tohoto nepravého zmyšľania, nech slúžia nasledujúce úvahy.

Prawda že boli časy, za ktorých rímski pápežovia neoplihwali zemskými statkami a (jako wieme) predeca boli pápežmi; wieme že až r. 754. od Pipina kráľa francúzskeho obdržali rozšiahle majetky. Tak aj teraz by zajište obstálo pápežstvo bez wšetkého bohatstva; ani to nikto netvrdí, že majetok pápežow je dačo takého, bez čoho by pápež na žiaden páb obstáť nemohol, ale twrdíme to, že majetok pápežský je potrebný pre blahobyt Cirkwe.

A ške po prvé preto, aby pápež Cirkvi s úplnou samostatnosťou spravovať mohol. Pápež musí byť w takom položení, aby kráľom práve tak mohol poweďať prawdu, jako aj poddaným; ba keď treba, aby aj cirkewným trestom panovníkow práve tak podrobil mohol, jako iných weriacich; toto ale učiniť len vtedy môže, keď je neodviahlym od každého panovníka.

Potrebné je ďalej, aby pápež svoje nariadenia bez prekážky usfutočil a prewiesť mohol. Šesťliby pápež podrobeným bol nektorému mocnárwui, ten by jeho nariadenia dla svojej wôle mohol zničť. Tak na príklad mohol by zakázať rozposlanie tých nariadení, alebo prekaziť, aby biskupovia a iní weriaci k sw. Otcowi prifíť nemohli, t. j. pastiera rozlúčil by od stáda; ano kresťanský swet by ľahko aj na tú mienku prifiel, že pápež jedno druhé nariadenie newyďal snád zo svojej dobrej wôle, ale že sa to stalo pod wplywom panovníka: aby totižto jeho wůli zadost učiniť; a táto podozriwosť bola by dostatočnou k tomu, žeby ľud slowá pápežowé s podlžnou úctiwosťou nepřijímal.

Že takéto weci by sa stať mohly, jaknáhle by pápež nebol neodviahlym, toho máme dôkazow dost. Šľa, od kedý talianská wláda wo svojich rukách drží Rím, pred očima pápežowýmá wyhnali reholníkow, odobrili majetok kostolom a kláštorom; pred očima pápežowýmá do žalárov uvrhli talianskych biskupow, a knazow wriadili ku wojšku. Či by snád s pápežom ináčej zachodili, keby bol w jich moci? Wolý časy, keď pápežovia museli opustiť Rím a za dlhší čas prebýwali wo Francúzsku. Neblahé následky toho eštil celý katolícky swet, ponewáč pápežovia boli francúzskymi kráľmi wo spravowaní Cirkwe hatení. Z toho je patrné, že pápež nemůže byť žiadnemu panovníkowi poddaným; on musí byť swobodným čili neodviahlym panovníkom.

Ale po druhé potrebný je majetok pápežovi aj k tomu, aby mal hmotné prostriedky ku spravowaní Cirkwe. Každý dobre wie, že ku spravowaní krajiny potrebné sú peniaze, potrebné je wojško, úradníci a što iných a iných weci. Tak je to aj pri spravowaní Cirkwe, ktorá je po celom swete rozšírená. Uj pápež

potrebuje mnoho ľudí, mnoho ústavov, úradov a iných vecí. Tak potrebni sú mu kardináli, s ktorými vedie porady a s ktorými pomocou riadi veľké cirkevné záležitosti. On sa musí starať, aby sa viera po celom svete rozšírovala; k tomu ale potrebni sú misiónári (wierzowestowia); w mnohých krajinách potrebni sú pápežski poslanca (nuntiusi), tak n. p. wo Wiedni, w Paríži, wo Španielsku, w Amerike atď. a k tomu veľkému potrebné sú peniaze. Preto dostali pápežovia pred viac stoletiami majetky, aby potrebám cirkevným vyhovieť mohli. A práve preto potrebné je, aby tieto cirkevné majetky aj na ďalej nepohnutými zostali.

I w skutku Božia prozreteľnosť to bola, ktorá týchto majetky cez 11. stoloť chránila. Koľko kráľovských trónov zmizlo od toho času! Boly časy, keď sa zdalo, že pápežské majetky ztratené je na veky. Kto že by si to bol myslieť, že Pius VII. ktorého Napoleonom I. veľkého majetku bol pozbovený a za 3 roky w žalári držaný, zase nazpätok dostane svoj majetok? A predsa tak sa stalo. Napoleon ztratil svoje mocárstvo, bol na ostrov Elbu vyhnaný; pápež ale nawrátil sa do Rímu. Tak to určila prozreteľnosť Božia a zajišťa dobre to určila.

Istý protestant písať wo svojom diele nasledovne: „Hodnosť pápežová je tak vznešená, že prevyšuje hodnosť veľkých kresťanských panovníkov. Veľkí katolícki cisári, kráľovia a panovníci uznávajú ho za hlavu wo veciach duševných. A tento vznešený, duševný panovník nemal by mať svoju neodvislú krajinu? w krajine iného panovníka mal by prebývať? To nerovnáva sa s múdrosťou.“

Tenže protestant hovorí a veľkosti pápežského dvoru: „Patrne je, že tu takej vysokej hodnosti, jakou pápež vládne, potrebné je vonkajší lef, a veľká blízkivosť by bola tvrdiť, že pápež ešte aj za našich časov taký život by mal viesť, jaký wiedeť sw. Peter. Dla tejto zásady aj terajší kráľovia by museli ešte stáda hájiť, jako to kráľ Páris činil. Kde že ale vezme pápež k tomu potrebné veľkosti, nebude-li mať svojho majetku? Snáď z milodarov iných kresťanských panovníkov? Takým spôsobom w presmutnom položení by byly pápežské záležitosti, totiž: wydržiwawanie kardinálov, veľkosti súdnych stolíc, úradov a hodností.“

Pravdu má muž tento; len w tom chybil, jestli myslí, že pápež mnoho potrebuje pre svoju osobu. Weď wíme o Lewowi XII. čo jeho vlastný kuchár wyzval, že každodenne 45 fr. sa wydalo na jeho živnosť. Nehor XVI. sta nejaký žobrák len na holej plame spal; väčšia časť pápežov wyhybowala veľkej nádhere, aby boli hodnými nástupcami sw. Petra.

S. Kam sa podelo dedičstvo sw. Petra?

So slzami w očiach kladiem túto otázku; lebo miesto odpovede položiť musím dlhý rad lúpeží spáchaných od bezbožných diel na vlastnom otcovi.

Snáď mnohokrát slyšal si už tieto slová: Dúpili, ozbljali pápeža... ale newieš, ako to máš rozumieť a držať za možné. Sako Dežíš Kristus už w malom

wetu mal nepriateľa Herodeja, ktorý ho usmrtil hladel, a až do posledného okamihu svojho života mal nepriateľov, ktorí w srdeci svojom vždycky žiadali si to, čo až nesťôr na jawo dali tým slovom: „Ukrížuj ho!“ a to aj wškonali: tak aj rímski pápežovia, počnúc od sw. Petra až po Lewa XIII. mali svojich nepriateľov, ktorí zázu pápežstva a spolu s ňou aj zázu wiery katolíckej žili. Dobře powedal Pius IX.: „Rím bol vždy stredom lásky a nenávisťi. Weď Boh to tak chce, aby to miesto, kde stojíme, ktvou mučennickou skropené bolo“. Cisári, kráľovia a národy jedon za druhým bojowali proti sw. stolici, pápežov prenasledowali, do žalárov wrhali, do vyhnanstva posielali, ale tieto vždycky wyshwobodení boli zo žalárov a wšazoslawné nawrátili sa do sídla svojho.

Blí duchovia ale nových prostriedok poslepli svojím služobníkom: „Pozbawiť treba pápeža veľkého majetku!“ toto bol ten návrh; „keď nebude mať ničoho, nebude ani môcť spravovať Cirkev, a tak pomaly Cirkev aj sama od seba zahynie.“

Nepriatelja Boží i Cirkwe prijali tento návrh a sami ľud taliansky, teda najbližšie dielky a poddaných pápežovských nahovorili na to, aby oni spáchali túto ohavnú swätokrádež. „Tak utešene by to wyzeralo, keby celá Stálie jedno kráľovstvo bolo! Tak pekné a slusné by bolo, keby Rím nebol pápežov ale kráľ itálskeho!“ Thto slová poslepli zloduchovia ľudu talianskeho, jako pred 6.000 rokmi poslepol had prvým rodičom: „Nikolwek nezomrete, ale budete jako bohovia.“ — Už roku 1820. ozhlwaly sa hlasy o sjednotení Stálie, a roku 1830. za pápeža Nehora XVI. už aj powstali nektorí proti cirkevnému štátu. Ale Francúzsko a Rakúsko potlačili powstanie. Nesťôr Pius IX. musel zúžiť veľkosti zloží veľkosti mocnosti.

Powstanci usilowali sa podvodným spôsobom Piusa IX. svojím zásadám získať, lež na darmo. Mazzini r. 1846. slubował pápežovi, že učiní ho pánom celej Europy, jestli prirwoli na jeho zámer; ale pápež zostal na právnej ceste. Na to r. 1848. wypušla rewolúcia aj w Taliansku. Rím chceli powstanci do powetria wyhodit. Pápežská kasárna, watikán (palác páp.) a kostol sw. Petra byly už podkopené. Sednu kasárnu aj skutočne wyhodili do powetria, lež na fšastie pápežské wojsko nebolo wtedy tam, wyjmúc hudobný sbor, z ktorého 21 mužow bolo usmrteno, 14 ale poraneno.

Ministra sw. Dtea, Rossi-ho zavraždili; ba aj samého sw. Dtea chceli potajomne zabiť; lež chwála Bohu, to sa jím nepodarilo. Pápež totižto shromáždil ošolo seba svojich sluhow a dal jím otcowské napomenutie. Keď jich prepustil, jedon zo sluhow powstal, a wrhnie sa k nohám sw. Dtea, s plačom wyzval, že istý garibaldista ho nehovoril a podplatil, aby sw. Dtea, s plačom wyzval, že istý garibaldista ho nehovoril a podplatil, aby sw. Dtea zo života zniešol. Ukázal aj dšku a mešec s peniazmi. Pápež hľbofo dojatý veľko wypočul a odnímuc mu dšku riekol: „Toto si ja zadžím, aby sa ňa pokussen ešte nezmoenilo“, a podajúc sluhowi križ riekol: „Toto nech je tvoja zbraň, ktorú napozatým miesto dšky proti mne užiwaj, a na miesto 30 strie-

borných, ktorými ťa chceš zradcom učiniť, prŕmi tieto peniaze.“ S podal mu plný mešec.

Niemenej wšŕaf ſw. Dtec w taf veľkom nebezpečeníwe ſa nachádzal, že r. 1848-ŕo, 24. now. na proſbu poſlancow cudzozemſtých opuſtil tajne Rím a utiekol do Gaety. Skoro celý rof tam ſtráwil, za ktorý čas w Ríme republika (wláda bez kráľa) bola wyhláſená a Mazzini panowal nad talianským ľuďom. Puſtoſſenie bolo neſlýchane. Za ten čas wšŕaf Pius IX. wrúene ſa modlil k Bohu a proſil panovníkow o pomoc. Rakúsko mu aj poſlalo 50.000 mužow, ktorí wtrhnúe do ſtátu pápežſkého, jedno za druhým zpäť wydobili zaujaté meſtá pápežſké. Ďalej 5.000 Španielčanow, 12.000 Neapolitanow a 9.000 Francúzow pomáhalo uduſiť rewolúciu. R. 1849. Francúzi oblahli Rím a 4. apríla r. 1850. pápež mohol ſa nawrátiť do Rímu. Pri newhſlownej radoſti ľudu kráčal do chrámu ſw. Petra a wdaky wzdal Bohu za ſwoje wyſwobodenie.

Rewolúcia owšſem trwala ďalej; len že teraz nie ľud ju ſtrojil, ale Wiktor Emanuel, kráľ ſardínsky. Predowſſetkým wšŕaf uſilowali ſa Napoleona III., ciſára francúzſkého, nenáwiſťou naplniť oproti Rakúſku, následkom čoho bola r. 1858 wálka medzi Rakúskom a Talianskom, w nejžo Rakúsko ztratilo kráľowſtwo lombardské, ktoré ſi Taliani prirútelili ſpolu s veľkou čiastkou cirkewného ſtátu, taf, že pápežowi nezostal len Rím a jeho okolie.

Roku 1861. Wiktor Emanuel prijal názow kráľa italského, Rakúsko ale utratiac Lombardsko a Benátky, s tým ſpolu ztratilo aj ſvoj wplyw na Stáliu. Garibaldi a powſtalcia eſſte wždy kričali: „Rím lebo ſmrť!“ Francúzi tiež opuſtili Rím (ponewáč Napoleon jako Sudáč Rím Talianom chce wydať) a taf ſw. Dtec zoſtal bez wſſetkej pomoci.

Wtedy wšŕaf celý katolícky ſwet zaujal ſa ſw. Dtea. Belgicko, Francúzsko, Rakúsko, Nemeco i Uhorsko poſlaly dobrowolníkow pápežowi. Synowia ſſlachtických rodín poſpiechali do Rímu, chopiť ſa zbrane k ochrane ſw. Dtea; taf, že za krátky čas mal pápež 12.000 dobrowolníkow, ktorí wſſetci odhodlaní boli za ſw. Dtea život ſvoj položiť. Priležitofť k tomu priſſla čo chwíľa.

Roku 1870. wypuſtla francúzsko-pruſká wojna. Napoleon III. powolal ſwoje wojsko z Rímu, nechajúe ſw. Dtea bez ochrany. Wtedy Wiktor Emanuel bez wſſetkej prčiny s 50.000 mužmi oblahol Rím. Chrabré ale malé wojsko pápežské nechcelo ſa puſtiť do nerowného boja s nepriateľom, lež utiahol ſa do Rímu, aby ho bránilo. 20. ſeptembra ſwätokrádežníci udreli na meſto Rím, a taf barbársky doň ſtrielali, že neſſetrili ani koſtoly, ani žiadne pamatné budowy, ba aj do pápežowho paláca hádzali gule. Wojáci pápežſkí hrđinský bránili Rím; ſw. Dtec ale widiac, že proti takej ſile a proti takému wzteklému nepriateľowi nemožno ſa jím dlho brániť, aby prekazil daromné wphliwianie krwe a puſtoſſenie, kázal wſtúpiť biely prápor.

Wojákom ſw. Dtea bolo veľmi ľúto, že neſmeli ďalej bojowať; plakali ſia malé deti; napokon ſhromáždili ſa pri koſtole ſw. Petra, aby ſa od ſw. Dtea

odobrali a wyproſili ſi požeňnanie. Sw. Dtec priſſiel medzi nich a ſo ſlzami w očiach ďakowal jím za jejích hrđinskú obetowawoſť: potom jích wſſetkých požeňnal. „Nech žije Pius IX. náš pápež a kráľ! Swätý Dte, keď nás powolaš, prijdeme zaſe!“ taf wolali jednohlasne. Potom zložili zbraň a jako zajatí boli do ſwojej wlaſti odpravení.

Swätokrádežníci ſia diwé zvery wtrhli do Rímu, rabujúe a pleniac wſſetko dľa ľubowdle. Rím celý zaujali pre ſeba, pápežowi len palác (Watikán) ponechajúe, kde až do dneſſka, teda už 17 rokov, ſia wäzeň prebýwa.

9. Jaký bol ďalſſí oſúd pápežow?

Nepriatelcia Cirkwe doſiahli konečne to, po čom už od dávna túžili: majú totižo ſwoju ſjednotenú Stáliu, jejžo hlawným meſtom je Rím; tam ſídlia talianskí kráľ; pápež ale je zo wſſetkého olúpený a jako pápežkráľ bez krajiny môže ſa prechádzať po ſwojom paláci!

Trojakú ſwätokrádež ſpáchal kráľ ſamozwanec ſo ſwojím lúpežnickým wojskom: náſilenſtwom ſwojím poruſſil Bohu zaſwätené meſtá, oſoby a weci; odňal ſw. Dteowi ſwobodu, ktorá ku ſprawowaniu Cirkwe newyhnutelne je mu potrebná; zaujal pápežſkí majetok, úſtawy, meſtnofſti a budowy, ktoré buďto pre katolíkow rímskych, buďto pre celé kreſťanſtvo založené byly; zaujal to rukami ſwätokrádežníkmi.

A kto že ſprawuje teraz Rím? Taki ľudia, ktorí eſſte nedávno pre najohawnejſſie zločiny: wraždy, podpaláčſtwa w podozrení boli. Prawda že prvé bolo, aby ſa proti nim zadané žalobné liſtiny zničily. Zeden meſtſkí radca bol ſtawiteľom; on wymyſlel ten pekelný návrh, že Rím treba do powetria wyhodit' — čo z čiastky aj učinil; druhý zas bol ranhojič, ktorſ pſbieral z nemocné mŕtwole, aby na nich učil ſwojích žiakow, ako možno čloweka najiſtejſſie a najrychlejſſie uſmrť. Mnoho chorých w nemoenici aj otráwil, prečo na celý život do žalára bol odsúdený. Teraz ſtal ſa veľkým pánom a ojud ſw. Dtea bol w jeho rukách. Dobre powedal Pius IX.: „Kde len bol jakſ darebák w krajine, prirúedli ho ſem do Rímu.“ A kto by mohol opſať, koľko potupy muſel ſw. Dtec ſnieť od tej doby až po dneš! Každodenne ſiſſla ſa ſberba rímská pod oblohami ſw. Dtea a wſſeliakými ohawnými ſlowy ho obrážala. W krémách a na werejných meſtách tie najohawnejſſie, potupné obrazy wyweſili k pohaneniu pápeža. Zo ſſtál pomýhadzowali kríže a ſw. obrazy, a ſochy na ulicách poſtawené zrúcali. Najzloſtnejſſie ſpiſy a knihy rozdáwali ľudu, jako n. p. „Katekizmus W. Emanuela“, ktorſžo katekizmus je čiré rúhanie proti Bohu a wiere. Do koſtola idúcich nožami a piſſtolami odháňali.

telia Cirkve w Taliansku vykonali proti námestníkovi Kristovmu, zostane bez trestu Božieho? Pravda sice, že nevera w takýchto trestoch, keď konečne príjdu, vidí len náhodu; my ale vieme, že Boh je to, ktorý potreje sčôr — nesčôr každú nepravosť.

Súd sám, drahý čitateľu! Napoleon III. zradne opustil pápeža. Vojsko svoje vyhliadol z Rímu, aby revolucionári svobodne ta vtrhnúť mohli. A hľa, práve w ten deň, w ktorých Francúzi opustili Rím, Napoleon III. bol pri Sedan-e od Prusov premožený. Musel zložiť zbraň, musel sa zreknúť krajiny i trónu, a musel ísť do vyhnanstva, kde aj o nedlho wo veľkých mukách svoj život dokonil. Viktor Emanuel smocnil sa Rímu, ale ako čo by bol cítil, že táto lúpež bude jeho záhubou, nechcel bhvať w Ríme ani len cez jednu noc. Pomery wšak požadovaly, aby sa na niekoľko dní ubytowal w Ríme; trasúc sa na celom tele to učinil, a ťažko ochorejúc w krátkom čase aj zomrel w paláci pápežowi odňatom. „D šesť mesiacow budeme w Ríme“ riekol gróf Cavour, minister W. Emanuela, ale po uplynutí šesť mesiacow Cavour bol mŕtvý. „Rím lebo smrt!“ wolal Garibaldi wo svojej wztoklosti a o nedlho dostal gulu do nohy.

A čo mám riecť o Itálii? Je sice pravda, že krajina táto aj po iné roky mnoho trpela od wšeliakých nákazlivých nemocí; bola hladom, zemetrasením a wojnami nawššiwowaná: ale esťe nikdy toľko nehôd sa newalilo na ňu, jako pravé od roku 1870, čili od kedý sw. Dca pozbatwili jeho majetku. Už roku 1870. taká powodeň pustofila krajinu túto, jakú od nepamati newideli; lebo tak sa zdalo, jako by malá rieka Eiber celé mesto Rím pohltiť chcela. Taliani ale predsa nepolepšili sa, a z tej príčiny Boh každoročne posielal na nich nové a nové nehody a bude ísť aj trestať do tých časow, tým sw. Dcowi nedajú zpáť swobodu a majetok jeho.

Abý ale nitko nemyslel, že tu spomenuté nehody a tresty sú snáď prehnané, preto chcem tu niekoľko hlavnejších trestow a nehôd podrobne uviesť:

R. 1870. w ktorom totižto olúpili sw. Dca, bola veľká powodeň w Ríme.

R. 1871. straffné zemetrasenie s veľkými škodami w Ravenne.

R. 1872. veľké powodne w kraji Ferrarskom.

R. 1873. straffné wíchry w Ríme, w Genue a w iných mestách italských. Zemetrasenie w Belluno.

R. 1874. Mnohé nešťastia na mori, ktoré veľkú škodu zapríčinily obchodu talianskému. Nešťastia na železniciach. Hlad w meste Palermo, ktoré bhwa zásobnicou celej krajiny. Wíchry w Lombardii.

R. 1875. Nákazlivé nemoce w Piemonte. Powodne w Ríme, wo Florencii a w Turíne. W Ríme pri stawání paláca, ministerstwu peňazných záležitostí úrčeného, 100 ľudí prišlo o život.

R. 1876. Veľké nešťastie w Motta-Camastre (w Sicilii); jazero Maggiore wplialo, následkom čeho mnoho budowísk sa porúcalo a mnoho ľudí zahynulo; most paduantský sa preboril.

R. 1877. w Pawii wiac domow sa porúcalo. Veľké wetry w Nostawowe. Nešťastie wo spezzianskej dielni na zbraň. Mnoho krádeží.

R. 1878. W Calabrii zem sa otvorila a prehlta obec Topollo. Zemetrasenia w Umbrii.

R. 1879. sopka Metna wypukla. Powodne w hornej Itálii. Pshlogera (réwová weš) po prvý raz začala pustofsiť.

R. 1880. Powodne w Ríme a straffné wíchryce w Calabrii.

R. 1881. Straffné zemetrasenie w Casamicciole. W Ríme wiac domow sa preborilo. Powodne okolo Neapolu.

R. 1882. Mnoho ľudí sa poranilo a zomrelo w Ríme pri dostihoch. Straffné powodne wo Verone. Pomatenosť na myšli veľmi sa zmohla. Revolutionári powstali.

R. 1883. Diwadlo Derwio w Lombardii zhorelo. Veľké nešťastie w Galtanissette pre wzbúšenie Metny. Dstrow Ischia následkom zemetrasenia zmiznul.

R. 1884. Veľké powodne na wiac miestach po Itálii.

R. 1885 a 1886. Cholera straffne pustofila w Neapoli, w Ríme a na mnohých iných miestach w Itálii.

R. 1887. Straffné zemetrasenie na wiac miestach po Itálii; menowite mestčko Dianomarina a obec Bajarado, tak tiež obec Buffana do cela byly zpustofsené. *)

Hľa wšefky tieto nešťastia Italia má ďakowať tým, ktorí sa radi nazývajú „blážitelia ľudu“. Ano, aby ľud oblažiť mohli, powyháňali reholníkow a mníšky, ozbijali cirkewný štát, zničili swetskú wládu pápežskú, sw. Dca ale obmedzili na jeho palác. Boh trpí na čas také nepravosti, lebo On je nie náhlivý, wšak ale spravodlivý sudca. Ubohý ľud! keď bys uznal, že tí, ktorí sú nepriateľmi Cirkve, nitoho oblažiť nemôžu, ale naopak, trest Boží aj na teba priťahujú.

12. Či smieme netečnými byť oproti položeniu sw. Dca?

Veľmi wážna otázka je to, či my katolci môžeme pokojne hľadeť na snahy newercow? Z posawádného pojednawania zrejme widí každý, že nepriatelia sw. Dca konečne wieru samú chcú zniwočiť; keď wšak wieru zniwočia, koniec je na swete poriadku, koniec je spoločenskému dobrobytu, koniec je bezpečnosti majetku. A woči tomu by sme netečnými mali zostať? Wodcowia buričow dobre znajú, že pápež pre Cirkew je tým, čím je hlawa pre telo: jestli sa jím podarí telo od hlavy odlúčiť, wtedy telu (totižto Cirkwi) je koniec. Widíme, jako zachádzajú w Ríme so sw. Dcom; teda aj Cirkew nassa a nasse

*) Bežiacého roku i cholera zase wypukla w Sicilii.

náboženstvo je w nebezpečení; a my by sme wzdor tomu wštetému laho-
stajnými mohli zostať?

Seven ruský diplomata,*) ktorý za dlhší čas widel rimské pomery,
nasledowne sa wyslowil: „Mim prez osemnásť stoliet bol podporou krajinám,
bol ochranným múrom pre tróny a hájiteľom národnej swobody; od roku 1870.
ale (od kedy totižto talianská vláda wtrhla do Rímu) Mim je zemou bezbož-
nosti, je hniezdom buričstwa, a trónom najkrutejšieho tyranstwa.“ A w skutku
je tak; od kedy je pápež uwäznený, odtedy kráľovské prestoly nemajú žiadnej
podpory, odtedy nená krajiny, kde by mier a spoľnosť panowaly; odtedy
swobodári dostali roh a este smejššie sliapu swobodu národow; ba možeme
sa strasnej budúcnosti obáwať aj my w uhorskej vlasti našej, jestli najvyšší
ochranca práwa a swobody, totižto pápež-kráľ, svoje práwo a swobodu
zpäť nedostane.

Wšak ale nie len katolícka wiera, lež aj každé iné náboženstvo je wo
wielkom nebezpečení, powážime-li terajší staw weci. Dobre poznamenal jedon
židovský časopis wiedeňský: „My w tom sa shodujeme s katolíkmi, že jich
záujmy sú totožné so zájmami iných náboženstiev. Pápež je opravdivý
námestník Kristow' tu na zemi. Keď ale jeho wäznosť bude podkopaná, jako
môžu očakávať pápežowia iných Cirkwi, že jich ľudia budú čitiť? Wiera katolícka
je podporou wštetých iných wierowyznaní; este aj wiera židovská musí sa
o tento stĺp opierať. Jestli teda stĺp pápežstwa bude zborený, aj iné wiero-
wyznania padnúť musia.“ Preto ani inowerci nemôžu byť netečnými oproti
pápežowi; tým menej môže múdry katolík powedať: čo ma je po pápežowi!

Kto nie je so mnou, proti mne je, howorí sám Spasiteľ náš: tak howorí
teraz aj jeho námestník pápež. Nepriatelja Cirkwe wšade sa tisnú do predu
a wšade weryjne bojujú proti Cirkwi. Jestli sa neprebudíme zo svojej
wáhatosti, dnes-zajtra dobrý katolík ani k úradu sa nedostane, — ba ani
chleba nebude mať. W katolíckom Uhorsku iní budú pánmi, my katolíci ale
staneme sa jejich otrokami. Od roku 1870. w každej krajine hŕbu sa katolíci
a tisíce horliwých mužow podpísali listy wzdávajúce úctu pápežowi, w ktorých
weryjne wyznali: „Sw. Otče! My sme sa tvojej swätej weci wenowali, my
chceme za teba modliť sa a účintovať, a každých spravodliwých prostriedok použijeme
k tomu, abyš obdržal nazpätok svoje starodáwne práwa a majetky jako pápež-kráľ.“
Roku 1873. wo Šwajčiarsku katolíci držali walný sjazd. Po reči freiburgského
biskupa wšetei šwajčiarski biskupi wstali a s odusšewnením wolali: „My
biskupi prisaháme jednotu a wernosť neomyšlnému pápežowi
a lásku Ježišwu Kristu; hoto wi sme radnej zomreť, nežli sw. prkšahu
swoju zrušiť.“ Na to wstali knazia a tisíce weriacích, soplali ruky a wolali:
„Prisaháme, že Cirkwi wernými ostaneme.“ Drahý Slowátu uhorský

*) Poslanec a wjednawateľ w krajinských záležitosťach.

také nech sú aj tvoje city! Lebo či wies, čo nás jedine môže zachrániť?
„Wrelá láska a wernosť oproti nášmu Weľpastierowi, sw. Otcowi;
horliwá modlitba; weryjne wyznanie našej wery; pilné nawšti-
wowanie služieb Božích; časté a hodné prijímanie sw. swiatostí.“

Toto šce nie sú žiadne politické prostriedky, ale sú to neomyšlné, nebeské
prostriedky, sŕtze ktoré obdržíme milosť Božiu a požehnanie, tak že mocnosti pekelné
nás nepremôžu.

13. Je-li katolík powinný podporovať sw. Otcu?

Ano, powinný je. To požaduje láska k sw. Otcowi a sw. Cirkwi, to
požaduje aj úcta, ktorú chowať máme oproti sw. náboženstvu swojemu.

„Pápež je môj otec; jeho osoba je w nebezpečení; dobré
dieťa nesmie nechať svojho otca w nebezpečení...“ takto zmŕšla
každých opravdivých syn Cirkwe. Kto je netečným, chladným oproti hlavie Cirkwe,
to nenie dobrý katolík.

Pápeža milovať je toľko, jako milovať Ježiša Krista, a preto heslom
každého Swätého bolo: „Milovať pápeža, milovať Cirkew!“ A ty by si nechcel
w tejto predôležitej weci Swätých nasledovať? Powáž, že pápež, Cirkew
a wiera tak nerozlučne spojené sú, že nemožno nenáwidiť pápeža bez toho,
aby aj Cirkew a wiera netrpely: a ačpráve wždycky platia slowá Spasiteľowé,
„že brány pekelné Cirkew nepremôžu“ — predsa wšak na pekelné snahy jej
nepriatelow lahtomyšľelne dávať sa nesmieme; lebo, keď aj Cirkew a pápežstwo
nezničia, nám predsa veľkú škodu zaprčeniť môžu; a nie len nám, lež aj celým
národom, zvlášť wtedy, keď katolíci netečnými zostanú.

A pre tú príčinu, kto miluje Cirkew, kto si wäži swoju wieru jako
najwäcnejší poklad, ten pewne sa musí pridržať pápeža; ten aj obetu musí
priniesť za wieru a Cirkew. Sw. Katarína sienická, ktorá wšetko wynaľčila, aby
Rehora XI. zo zajatia awignonského wyswobodila, riekla: „Pápež je námestník
Kristow; či teda nezaslúži, aby sme pracowali zaň, aby sme svoj majetok, ba
aj svoj život položili zaň, keď sa jedná o jeho obranu?“ A na smrteľnej
posteli este takto riekla k svojim sestram: „Wedge, že ak zomrem, jediná
prčina mojej smrti bude horliwosť za Cirkew sw. Ba ňu rada trpim, rada
aj zomrem.“

Primo swäté prirownáwa Cirkew mohutnému telu, jehožto údami sme
my wšetei. Keď jeden úd trpí, sútrpnosť chowajú oproti nemu ostatné údy.
Teraz ale trpí najprednejší a najwäcnejší úd, totižto hlawa Cirkwe,
rimský pápež. Docela pozbawený wštetkého a uwäznený wo swojom
dome, je sw. Otec w takom položení, že našu pomoc potrebuje.
Kto by si to newiedol za česť, keď sa mu teraz howorí: „Tvoja modlitba,

tvoj peňažitý dar sa s radosťou prijme; tým nie len pápežovi dobre učiníš, ale i celej Cirkvi, ktorá bez svobodného účinkovania pápežovoho trvať nemôže.“ Čo tomuto jednému dáš, to dávaš všetkým, a spolu-učinkuješ k tomu, aby tvoja každodenná modlitba: „prvá kráľovstvo tvoje“ vyplnená bola.

Či nepovedal sám Ježiš Kristus: „Amen, amen pravím vám, čo ste jednému z týchto malučkých učinili, mne ste učinili!“ Teraz ale nie najmenšiemu, lež najväčšiemu: námestníkovi Kristovmu, činíme tú malučkosť. Čo sv. Otcovi venujeme, to zajište do rúk Ježišových skladáme, a takto dar zajište nezostane bez hojnej odplaty. Daj potrebné je, aby toto bolo našim heslom: „Kým sa náš sv. Otec v tomto smutnom stave nachádza, dotiaľ jeho dieťa nemá súrnejšie a svätejšie povinnosti, nežli prenasledovanému, olúpenému Otcovi pomocou prispieť.“

Povážme ďalej, že nepriatelia Cirkve veľmi mnoho obetujú na to, aby svoje pekelné snahy uskutočniť mohli. Všade, zvlášť ale vo veľmestách, utvorili spolky, ješchžto údovia zaviazali sa meščne istý súčet platiť a aj iným spôsobom peniaze zaopatrovať, aby tak svoje snahy previesť mohli. A jakým snahám majú slúžiť tieto peniaze? „Peniaze sú, povedal jeden svobodný murár, najvšetečnejšie delo k postrieleniu pápežského trónu.“ Peniaze teda potrebné sú jím, potrebné k znivočeniu Cirkve a trónov. Preto toľko obetujú, aby bezbožné časopisy a ješch spisovateľov do svojej služby dostali, aby bezbožné, nemravné knihy medzi ľuďmi mohli rozširovať; aby mohli búriť proti právu a poriadku. . . O koľko peňazí ich to stálo, tým pozabavili pápeža jeho svetlého pántva! Ale keď tieto najomníci diablovi toľko vedia obetovať: nebola by to haňba, keby verní katolíci pre Boha, Cirkvu a hlavu Cirkve zhola nič učiniť nechceli?

Nech nás pohne k tomu aspoň náš vlastný ošoh! V skutku náš vlastný ošoh je to, keď pápeža dla svojej možnosti napomáhame; ale spolu aj naša sľoda, keď to nečiníme. O tom síce sme ubezpečený, že trón pápežský zručiť nemožno; ale že snahy nevercov mnoho sľody narobiť môžu viere, pokoju a majetku, to uznať musí každý. Čim viacej wšiazí nevera, tým väčšia je bezbožnosť, tým viace je bezbožných ľudí, ktorí sa ani Boha ani ľudí neboja, a preto tým viace je klamstva, krádeží, lúpežstiev, nevernosti a neprávosti. Či snád neskusujeme to už každého dňa? Nie je dosť nechať všetko len na wůli Božiu, a čakať, tým bezbožnosť prestane; Pán Boh kaže: „Človeče pomáhaj si sám, a ja ti budem na pomoci“. Jestli chceš zvíťaziť, sober všetku svoju silu, buď prichyšaný k veľkým obeťam, bojuj zmužile; tak jako aj naši nepriatelia bojujú až na smrť. Dni nemajú čo ztratiť, my ale newšlowne mnoho môžeme buďto ztratiť alebo wšhrať.

A naposledy aj jednoduchá statočnosť to požaduje, aby sme sv. Otcu podporovali. Taká haňba by to bola na nás, keby nepriatelia Cirkve,

inowerci do očí nám povedali: „By sa nič nestaráte o sv. Otcu, a nazhivate sa dieťkam jeho!“

Jeden protestantský časopis takto sa wšlowil o londinských katolíkoch: „Ačpráve nebezpečenstvo rímskeho pápeža je tak veľké a tak súrne, predsa katolíci anglickí tak málo nashierali pre pápeža, že to čo nashierali wojákom pápežovým, ani na jedno posniedanie by jím nestačilo.“ Či neplatí toto posmešné poznamenanie aj o katolíkoch uhorských?

14. Ako môžeme sv. Otcovi pomáhať?

Môžeme po prvé: brániť sv. Otcu a jeho práva oproti každému nestydatému odporníkovi. Nebuď zbabelcom; eť pápeža nelen w srdci, než usiluj sa i zowštorne to preukazovať, a wo svojich dieťkach, w služobných, w rodine a u priateľov wzbudzovať úctivosť oproti sv. Otcovi. „Keď sa najduť takí, ktorí sa posmiewajú náboženstvu, nech sú aj takí, ktorí ho bránia“, tak riekol jeden statný predstavený obce.

Či-li hlavou rodiny, myslím že sa švedčí, aby si takého človeka, ktorý sv. Otcu potupuje, netrpel w dome; lebo haňba veľká by bola na dieťa pokojne, lahostajne trpeť potupenie svojho oca. A preto netrp ani také časopisy, také kalendáre, ktoré urážliwé píšu o námestníkovi Ježiša Krista.

Zapredáwa sv. Otcu, svoju wieru, ktoľowek drží s nepriateľmi Cirkve. Čo bys povedal o takom wojákovi, ktorý by na bojisti schwalowal neschetné zámerly nepriateľa? ktorý by mu strelivo, potravu a iné potrebné weci dodával? Zajište bys povedal, že je zradcom. Či nie je teda zradcom ten wojak Ježiša Krista, ktorý w tábore Cirkve činí podobné weci? — A weru smutná to wec, že u nás toľko Žudáffow sa nachádza. Alebo povedz, prečo wšmiewajú mnohí, a to werezne, ešfte aj w snemowni Cirkve rímsko-katolícku? Prečo sšliapu nohami jej swäte ustanowenia? Prečo zastawajú beznáboženské sštoky, ciwilné (lepšiej diwé) manželstvo a iné zkazonosné nowoty? Kto je tomu príčina? Zajište zš katolíci, ktorí neweriach, proticirkewných wšlancow si wolia a posielajú na snem; — teda takí, ktorí držia s nepriateľmi Cirkve.

Zradu páchu na sv. Otcovi, náboženstwe a cirkewnej weci ďalej i ten, ktorý drží a čítawa beznáboženské časopisy. Wer mi, že mnoho židowských, proticirkewných časopisow by prestalo, jak náhle by katolíci prestali predplácať na ne. Kto teda predpláca na takéto nowiny, ten peniazmi svojimi zlého ducha w nšch udržuje. Aj na bezbožné časopisy padajú slowá sw. Zána: „Kto odsde a nepri-drža sa umenia Kristowho, ten nemá Boha. . . jestli kto k wám príde, a múdroš túto so sebou neprinesie, neprijmajte ho do domu svojho, nepozdravujte ho; lebo kto ho pozdrawi, učastným je zšch skutkow jeho“ (Zán. II. 1. 9.). Zlé knihy a zlé časopisy ruffia náboženstvo a wieru. Zlé knihy a časopisy niwočia základ blahobytu ľudskej spoločnosti. Zlé

knihy a časopisy ničia dobrobyt rodín, a hlava rodiny väčšiu škodu nemože svojím domácim zapríčiniť, jako keď zlé knihy trpi v dome svojom.

Bráň teda sv. Otca a pripoj sa k tým, ktorí sa za sv. Otca odusťevávajú a odusťevávajú aj iných za svätú vec pápežovu a Cirkve. Spoločné učinkovanie neodolateľnou silou pôsobí; lebo jako s vrchu valiaci sa potok vsťetko so sebou sťrhne, tak aj spoločné odusťevovanie mnohým dodáva silu a smelosť.

Z tohoto spoluúčinkovania povstaly katolícke petície (prošby) a protesty (ohradenia). Veľmi smutné je, že vo vlasti našej tento právu prostriedok posťah tak rečeno je neznámym. Pravdu má Zverger biskup grácijsky: „Tie časy, v ktorých sme vsťetko od kráľa a vlády očakávali — už sa pomínuly. Doba je tu, aby občania nie len pre svoje osobné záujmy žili; ale nutné je, aby sa aj o verejné záležitosti starali. Vláda len tých slyší, ktorí sa ozývú; nutné je teda, aby ľud ozval sa protestami, prosbami, aby tak vláda zuala mienku a žiadosť ľudu.“

Práve z tej príčiny poslaly a posielajú katolícke krajiny protesty do Ríma k sv. Otcovi, v úschýto zavrhujú rozhodne vsťetky tie nepravosti, ktoré sa páchajú na sv. Otcovi od nepriateľov Cirkve. Stá a stá tisíce veriacich podpísali takéto listy, aby sv. Otec vedel a videl, že má esťte na svete werné a jeho sa pridávajúce dietky.

Z tej istej príčiny zasielajú katolíci prošby pred snem; tisíce a tisíce ich podpisujú, aby tam shromáždení páni vedeli, jako zmysla katolícky ľud. Lebo najdu sa tam aj také wyslanci, ktorí plným hrdlom odvolávajú sa na ľud, že na príklad eivilné manželstvo, beznáboženské sťtoly a iné podobné weci sám ľud si žiada. . . Ale či ozaj je pravda, že vsťetko toto ľud si žiada? Nepravda! tak woločujú tisíce z ľudu; prošby a protesty nimi podpísané a zaslané svedčia o tom, že weru páni wyslanec ľuhal. Takéto prošby a oswedčenia Cirkwi a pápežovi mnoho osožia.

Nech nikto nepowie: „Čo ja s tým pomôžem Cirkwi alebo pápežovi, keď si tam meno podpíšem? — radnej sa jeden otkenáš pomodlím zaň.“ Že tvoj podpis a protiwienie samo w sebe nič neosoží, to uznávam; ale osoží spolu s inými. Takéto horlivé prpisy sú wjatyky lásky a úcty, a sv. Otcovi welmi sa musia líbiť; sú wšak ony ďalej aj w erejným wyznaním pred svetom, že katolíci považujú pápeža za hlavu Cirkve a za svojho duchowného Otca; že wo wecach náboženských bezwýminečnou poslušnosťou sú mu zawiazaní. Takéto wyznanie má tým väčší wýsledok, čím wiac je na ňom podpísaných, a z tej príčiny každý podpis je milý sv. Otcovi.

To wšak poznamenávam, že, ačpráve prošby, protesty, prpisy w mnohom ohľade napomáhajú dobrobyt Cirkve, predsa o mnoho wiaciej môžeme pominúť našej sw. weci tým, jestli každý svedomite poujije svojho práwa občanského. Wolby najlepšie svedčia o tom, sme-li werné dietky Cirkve sw.!

15. Čím môžeme esťte podporovať sw. Otca?

To môžeme podruhé: Wručnou modlitbou. Smutné je terajšie polozenie sw. Otca; ale esťte smutnejšie je tá okolnosť, že medzi mocnárstwami neni ani jednoho, od ktorého by nejakú pomoc očakávať mohol.

Len jedna mocnosť je, ktorá je welmi milá sw. Otcovi, a táto mocnosť je medzi vsťetkami najmocnejšia — totižto horlivá modlitba za sw. Otca. Keď tisíce, ba miliony ľudu woločujú k nebu, Boh odporovať nemože; tá wec, za ktorú sa vsťetci modlíme, podľahnúť nemože.

„Dajte mi tábor modliacich sa“, powedal Pius IX. a Cirkew bude oswobodená. Či tomu rozumíš? Kto to weri, že Boh w ruke svojej drži srdcia mocnárov a panovníkov, a že ich zlé úmysly zmariť môže; kto to weri, že modlitba spravodlivých, že spoločné orodovanie wymože u Boha vsťetko: ten nebude sa diviť tomu, že pápež si žiadal wójsko modliacich sa, a že opätowne napomína a powzbudzuje weriacich k wrúcnjej modlitbe.

Príffiel čas aj pre nás, aby sme nasledovali príklad prvých kresťanow, o ktorých čítame, že sa bez prestania modlili za sw. Petra, keď bol uvrhnutý do žalára. Porozumeli slowá tých sgnowia katolíckej Portugálie, ktorí v. 1870. poslali prpisy sw. Otcovi, w ňomž psali: „Sw. Otče! Nemožeme chopiť zbraň, aby sme ťa zo žalára wyswobodili, w ktorom na haňbu terajšieho stoletia sa nachádzáš: ale chceme spojiť slowá svoje so slowami vsťetkých katolíckych sgnow tvojích a sme oswedčujeme sa, že národ portugalský srdcom i dusom protiwi sa spáchanej w hlawnom meste celého katolíckeho sweta swätokrúdeži. Jako Ježiš Kristus na hori oliwetskej, tak aj ty sw. Otče, žiadaš, aby sme sa modlili, a dusťevne sa pripojac ku kresťanom toho času, keď Herodes, tyrán Seruzalemský, sw. Petra wšadil do žalára, aby sme posielali prošby svoje k Tomu, ktorý môže aj činy zlostníkov na svoju sláwu obrátiť; a aby sme ho prpili, žeby deň nawštitwienia tvojho zkrátil, a i tebe Andela poslal, ktorý by ťa z rúk Herodesa nášho stoletia wyswobodil.“

Máme sa modliť za sw. Otca, ale táto modlitba má byť dobrá. Keby sme aj my sami odporovali Bohu a jeho Cirkwi (nezachováwajúce príkazania Božie a Cirkewné): wtedy by modlitba naša bez wšľedku zostala. Predo vsťetkým teda dobré, pokaním očistene srdce máme Bohu obetovať.

Nech je modlitba naša aj dôwerná. Že w Bohu môžeme mať pewnú dôwernu, o tom ujistuje nás Pius IX. keď howori: „Cirkew teraz sice je utíffnutá, ale ona zwitáži. Mnohokrát sa už stalo, že bola Cirkew prenasledovaná a sužovaná, ale Boh wždy jej pršpel svojou pomocou. Tak wieme, že po pollone troch kráľow Ježiš musel zutekať do Egypta; lebo Herodes ho chcel zawraždiť. Tri roky bol wo wghnanstwe, poňm Andel zase nazpät nezawolal

svätú rodinu, rečnúc: „Už zomreli tí, ktorí číhali na život dieťaťa.“ Herodes zomrel, zomreli aj tí, ktorí ho v jeho zlych zámeroch podporovali. Tak čini Pán Boh vždycky; aby sme rášili v čnostiach, čajom dopúšťa na Cirkev prenasledovanie; wšak ale jej trápenia vždy stvelhm wíťazstwom bhwajú zakončené.

Modlime sa wytrwanliwe. Ponewáč ciele prozreteľnosti Božej neznáme, s oddanosťou do wdle Božej máme sa dotial modliť, kým nás Boh newyšlyššii.

Mnohokrát slýchaj reč: „Ani ja nechcem horššim býť od druhých“. Dobre. Widme teda, jako sa modlia katolci po celom swete za sw. Dtea, aby ho Boh posilnil a newyhdal ho do rúk nepriateľow jeho; modlia sa za powhššenie Cirkwe; modlia sa za nepriateľow Cirkwe i pápeža, aby upuštli od svojích zámerow a aby sa obrátili.

Na tisícce a na miliony je tých, ktorí w spojení s táborom modliacim sa, sw. omffe a sw. prijmania obetujú za sw. Dtea. A že nepriatelja celú swoju zlošť, swoje wzteklé úmysly prewiešť nemohli, to máme ďakowať horliwej modlitbe weriacych.

Na miliony je tých, ktorí sa do rozličných spolkow dali zapísať, a zaviazali sa za sw. Dtea každodenne pomodliť sa jeden Dčenáš, Zdrawas a Werim. Tak katolci pražšii rozposlali podpisné listy, kde si jedentakžď podpísal meno, a čo mieni na úmysel sw. Dtea sa pomodliť. Na jednom takom liste bolo naznačené: 50 sw. omffii, 50 ružencow a 2.500 Sláwa Dteu . . . na druhom liste 1.250 sw. omffii, 695 sw. prijmaní, 1.175 ružencow, 62 náwššew prev. Swia-tošti oltárnej, 9 kržowých ciešť, 3 dlhššie pobožnosti k najsw. srdcu Sežššowému, 3.342 Dčenášow, 3.362 Zdrawas a 229 Werim w Boha.

Powstaly spolky, ktorých údowia sa zaviazali, že mesačne jeden raz pristúpia k sw. prijmaniu na úmysel sw. Dtea; toto ale si tak medzi sebou podelili, že každď deň iný a iný pristupuje k sw. prijmaniu. W istom nemeckom meste jednoho dňa 5.000 mužow pristúpilo k stolu Pána pod wedením statočného mešťanosty. Sní zas putujú za sw. Dtea na chřečnejššie pútnické miesta europejššé, jako do Mariacellu, do Lourdes-u (čstaj Lurdu), do Loreto, kde tisícce a stá tisícce mien naznačených widno od takých, čo priššli sa tam modliť a pristúpili k swiatostám za sw. Dtea.

Drahý brat slowenštý, hľa, máš čo nasledowať! Wstúp do nejakého spolku aj ty, a modli sa strúššene za sw. Dtea. Swolaj wečierkom, si-li hlawa rodiny, svojích domáciach a modlite sa spoločne za utrápeneho náššho sw. Dtea Lewa XIII.

Wlabej pamäti Pius IX. sám ustanowil istú modlitbu za pápeža; kto ju wykonáwa, obšahne odpusťky 300 dní, a za mesiac raz i plnomocné odpusťky, jestli sa wyhpowedá a wel. Swiatosť prijme. Znie ona takto:

Modlitba za pápeža.

Protispew. Peter ššce držaný bol w žalári, Cirkew ale neprestajne modlila sa za neho.

Žalm 3. Pane! prečo sa rozmnožili tí, ktorí mňa sužujú; mnohí powstali proti mne.

Mnohí howoria duššii mojej: „nemá spasenia w Bohu swojom.“

Ty wšak Pane! si ochrancom mojím, sláwa moja a pozdwišneš hlavu moju.

Slasom swojim wolal som k Pánu a wyslyššal mňa zo swatej hory swojej.

Za som spal a usnul som, ale som powstal; lebo Pán prijal mňa.

Nebudem sa báť tisícow ľudu obklúčajúceho mňa; wstaň Pane! wyswobod mňa Bože mój.

Lebo ty si porazil wššetkých, ktorí bez prššiny proti mne brojá; potrel si zuby hriešnikow.

Pán wladne spasením a požehnanie tvoje nad ľudom twojím.

Protispew. Pod ochranu tvoju utiekame sa, sw. Božia Rodičko; prosbami náššimi nezhdaj w potrebách náššich, ale od wššetkého nebezpečenia wyswobod nás vždycky, Panno slawná a požehnaná. Pani nášša, Prostrednico nášša, Drodownico nášša. So Synom swojím nás smer, Synu swojemu nás porúčaj, Synu swojemu nás predstavuj.

Modlime sa. Wššemohúci wečň Bože, smiluj sa nad služobníkom swojim, najwyššším biskupom náššim Lewom a spravuj ho podľa dobrotivosti swojej k ceste wečného spasenia, tak aby z daru twojeho tebe lúbezne weci wyhládawal a so wššetkou snažnosťou wykonával. Strže Pána náššeho Sežššwa Krista. Amen.

Š náššladššii Sežššwu, strže ktorého a w ktorom sa wššetci weriacy modlia, prijmi túto modlitbu náššu do swätiny Serca swojho, a jako dobrý prostredník obetuj ju s nekonečnými zásluhami swojimi nebesnému Dteowi swojmu; ktorý žiješ a kraluješ na weky wekow. Amen.

16. Co esšte máme činiť za sw. Dtea?

Po tretie: Podporujme ho swojššimi milodarmi.

Nie len brániť máme sw. Dtea, nie len modliť sa máme za neho: ale powinní sme aj obetu primiešť za neho, obetujúc mu swoje milodary. Menie otea na swete, ktorý by wiac spotrebowal na rozličné whdany, nežli Dtec celého kresťanstwa, ríššty pápež! Národy na wššchode i na západe, na juhu i seweru w ňom skladajú swoju nádej; on musí sa starať a aj stará sa o owečky Kristowé w najďalššich krajoch sa nachádzajúce.

Wiem wššak dobre, drahý ľudu mój slowenštý, že ty ťažko dáwaš; z čiasťky preto, že sotwá máš, z čoho; z čiasťky ale preto, že nepochopuješ, prečo by si swoje grosse mal obetowať pápežowi? A preto čstaj pozorne nasledujúce riadky.

17. Na čo sú pápežovi peniaze?

Sw. Otec vydáva veľa peňazí, ale nie na svoje osobné potreby, lež na potreby celej Cirkve, ktorú spravovať musí. Už do nedávna potrebné peniaze zaobstarával si z majetku pápežského, ktorí mu králi a panovníci darovali, kým mu totiž r. 1870. talianská sŕvivodlivá vláda majetok tento neodňala, ponechajúc mu len ten palác, v ktorom teraz ako väzeň bydlí. Od tých čias pápež prinútený je užívať milodary svojich dietok.

Pápež teda do cela je olúpený. Dôchodkov nemá žiadnych, vŕbdawky ale zostaly, ba ešte aj zrástly. A jako teraz každá krajina má svoje dlžoby, tak iŕch mala aj krajina pápežská. Túto dlžobu ešte aj teraz musí pápež zplácať, ačkoľvek dôchodky bere talianská vláda.

Mnohí úradníci krajinskí werní zostali pápežowi, newstúpili do služby swätokrádežnej novej vlády: pre ktorú príčinu pozbaweni boli chleba. O týchto úradníkw pápež musí sa starať, ačpráve potrebowať iŕch nemože.

Ku spratwowaniu Cirkve newyhnutne potrebné sú wffeliale ústawy, potrební sú kardináli, radcowia, úradníci. — Wydržiwawie wffelých týchto úradow cirkewných požaduje veľké peniaze.

Talianská vláda olúpila a ŕhabala aj cirkewné majetky: majetky reholníkw, kláštorow, knihowien a mnohých biskupow. Pred tým mal z nich pápež jakých-takých dôchodok, teraz dôchodku neni a on predsa ešte musí wydržiwawať mnohých biskupow talianskych, semenistá a mnohých w odpocínku žijúcich reholníkw a knazow. Nemáme ani pochopu o tom, do jakej núdže uvrhla vláda biskupow, knazow a reholníkw. A týchto wffelých pápež musí žiwíť.

W hlawnom meste kresťanstwa, w Ríme, vláda talianská tak ďaleko išla, že tam beznáboženŕké školy wyŕtawila, aby mládež mrawne zkažiť mohla. A prekazeniu tejto snahy musel pápež wyŕtawíť školy katolicke, čo zase mnoho peňazí ŕtálo.

Báujmy Cirkve to požadujú, aby pápež w každej krajine mal svojho poslanca čili zastupiteľa. Z celého sweta dochodia ŕúrne prosby k sw. Otcowi, aby aj k nám poslal misŕionárow a wyslancow; to wŕŕak mnoho peňazí ŕtojí, a tak pápež iŕch žiadosťam mnohokrát zadoŕť učiť nemože.

Najwiac wŕŕak ŕtoja sw. Otea medzi pohanmi žaložené misŕie; hľadom, požiarami, powodňami a prenasledowaním nawŕŕiwowané kraje a obce. A jako powodňou nawŕŕiweným Segeďinčanom poslal 6.000 frankow, tak napomáha aj iných neŕŕastliwých. Koľké sumy pohltne toto pomáhanie každoročne! Keďto pri wffelkej ŕporiwosti wŕbdawky sw. Otea obnáŕŕajú každoročne asi 4 miliony zlatých — dôchodkov nemá žiadnych. Pŕtam sa teda:

18. Odkiaľ bere sw. Otec potrebné jemu peniaze?

A neŕŕchanej bezočiwosti opowázila sa utiekať vláda talianská. Pápeža zo wffelého olúpila, a teraz čo robí? Ponúka pápežowi ročný plat! Taká to bezočiwosť! Teda lúpežníci čcu, aby hlawa Cirkve zo mzdy lúpežnickej žila a spravowala Cirkew. Zeden milion zlatých ponúkajú sw. Otcowi každoročne. „Milodary chudobných prijmem, ale podporu swäto-krádežnej vlády neprijmam“ — tak howoril Pius IX.; a či snáď nejedná dobre? Zestli by teba neko pozbawil tvojho majetku, či bys' mohol prijať nejakú podporu od neho, bez toho, že bys' svoje olúpenie za opráwnené neuvažal? Sať náhle by pápež prijal od talianskej vlády ponúkanú mu podporu, hned by kričali: „ŕla pápež zriekol sa svojho práwa; my máme wčul práwo na pápežský majetok, lebo my platíme pápeža.“

Pápež ale nemože sa zreknuť svojho práwa, lebo on je len správcom pápežského majetku a prisahou sa zawiadal, že z cirkewných práw ani to najmenšie nepopuŕŕí. Pápež nemože prijať od swätokrádežníkw žhola nič; lebo on nenie nájomník, ale je náš otec, a my sme jeho dietky. Pre tie boláŕti teda, ktoré on za nás pretpel, nenechajme ho na potupu nepriateľom Cirkve. Pápež nepotrebuje žiadnu mzdu, on si žiada svoje, a vláda má swätú powinnosť, pápežowi majetok nawrátíť.

Do tých čias ale kto že sa bude starať o sw. Otea? „Milodary chudobných prijmem, ale pomoc swätokrádežnej vlády neprijmem.“ Áno, nassou powinnosťou je to, do tých čias, pokým jeho majetok nawrátенý mu nebude, o neho sa wŕŕemožne starať. Zestli my nebudeme podporowať sw. Otea, ľahko sa može ŕtať to, po čom nepriatelia Cirkve tak dáwno túžia — totižto peňazitá niwoč (mizina) pápežow, čo by veľmi smutné následky malo.

My sw. Otea ľahko možeme podporowať, bo nás je mnoho, tak že na každého len veľmi málo by padlo, a sw. Otec predsa hojnejšiu podporu by dostal, nežli by mu talianská kŕiwowláda dať mohla.

19. Čo je to ten swatopeterský groš, a jako powŕtal?

Swatopeterský groš je dar láŕty, ktorý neko udelí sw. Otcowi na znal svojej najhľŕŕej úcty, aby sw. Otec svojím potrebám wyhoweť mohol.

Swatopeterský groš je tak ŕtárý, jak ŕtára je sama Cirkew. Cirkew totižto, ponewáč na zemi žije a z ľudi rozličným potrebám podrobených pozostáwa, bez hmotných prostriedkw obíť sa nemože. Už za času apostolow to bolo tak, že o hmotné potreby Cirkve weriaci sa ŕtawali. Dni totižto popredali svoje

majetky, a peniaze k nohám apoštolov položili, aby ich tto k dobrému Cirkve a chudobných veriach vynaložili. A kde takhto spoločný majetok sa nenachádzal, tam veriaci každodennými obetami (offerami) prispievali k udržiavaniu knazov a bohoslužby. Až to čítame v Písme svätom, že jednotlivé bohatšie obce zaviedli sbierky k napomôženiu chudobnejších obcí. Medzi všetkými ale najviac starali sa o rímsku cirkve, lebo tam sídlila hlava Cirkve, námetník Ježiša Krista.

Dŕža, kráľ anglický, bol prvý kráľ, ktorý sv. Petrovi a jeho nástupcom riadnu pomoc dávať sa zaviazal; každoročne totižto 300 mariet zlata dával pápežovi na cirkvené potreby. Pomaly aj ostatní kresťanští mocnári zaviazali sa platiť istú sumu pápežovi ako milodar.

Tieto dobrovolné dary ale len dotiaľ trvaly, kým pápežovia vlastný majetok nedostali. Neskorej pápežovia cez mnohé stáročia nepotrebovali žiadnej podpory od veriach, lebo Cirkve mala dostatočný majetok.

Po viac stáročí Pius IX. bol prvý pápež, ktorý musel zakúsiť trpký chlieb biedy. Roku totižto 1848. bezbožníci prvýkrát povstali proti pápežskej vláde, tak že sv. Dtec musel do cudzej krajiny utiecť.

Celý kresťanský svet javil sústrast oproti prenasledovanému pápežovi, a vo veľkom počte posielaly sa mu sútrpné a zločin zatracujúce pripisy a k tomu i hojná peňažitá podpora. Ešte aj tí najchudobnejší poslali mu svoje dárky.

Pius IX. neskorej navrátil sa sice do Ríma; ale väčšia čiastka cirkveného majetku bola mu odňatá, kým konečne roku 1870. 20. septembra talianská vláda i to ostatnie mu pobrala.

Smutný stav pápežov teda trvá už 17 rokov. Peňažité jejích záležitosti vždy biednejšími sa stávajú, a budú tým horšie, čím dlhšie bude trvať toto smutné položenie sv. Dtea, neprispieje-li mu láska veriach k pomoci.

20. Či je katolík povinný milodary dávať?

Ano povinný je. K tomu zaväzuje ho štvrté prikázanie Božie, náboženstvo, ba i sám prirodzený zákon. Lebo pýtam sa: zdá-liž poddaný nemie povinný platiť daň kráľovi? D tom zajište nikto pochybovať nebude; lebo keď správa krajinská slúži blahobytu poddaných. My všetci chceme v sriadenej okolnostiach žiť, chceme bezpečnosť svojej osoby, svojeho majetku; chceme právo a spravodlivosť v obchode. Ale k tomu všetkému potrebni sú ľudia, ktorí by sa o tieto veci starali, potrebné sú budovy a mnohé iné veci, ktoré peniaze stoja; tieto peniaze treba daňou sohrať.

Tak je to aj s náboženstvom. Ku hájeniu a povzneseniu záujmov cirkvených potrebný je ponajprv pápež, tak ako v države kráľ. Ale aj cirkvená vláda má mnoho vhdavkov. A kto že je povinný zaplatiť tieto

vhdavky? Povinní sú k tomu katolíci, pre ichžto blahobyť pracuje cirkvená vláda.

Prírodná vec je teda, že jako krajine tak aj cirkvenej správe si povinný prispievať k jej potrebám, s tým však rozdielom, že vláde musíš mnoho dať a beda ti, kebyš nedal; sv. Dtcovi ale málučko a dľa ľúbosti môžeš udelovať.

Povedať: „Načo bych ja dal pápežovi, keď má dosť“ je toľko, jako povedať: „Načo bych ja mal dať kráľovi, ktorý má dosť“. Kráľ môže mať dosť pre svoju osobu — pápež ale nemá nič, lebo je všetkého pozbavený.

Avšak pýtam sa ťa, čo by bolo z krajiny, keby nikto nechcel viac platiť? To by veru veľké zlé bolo, nie len pre krajinu, ale aj pre poddaných. Hľa tak je to aj s vládou pápežskou, s tým zase rozdielom, že keby pápež svoj veľkňazský úrad plniť viac nemohol, to by najsmutnejšie následky malo pre náboženstvo, pravdu, právo, Cirkve i štát. Práve preto vhnasňujú sa nepriatelja Cirkve všetko, aby olúpenému pápežovi nikto nič nedal, vediac, že takým spôsobom cirkvená správa je nemožná a že zostane stádo bez pastiera.

A preto kto si wáží ešte svoje náboženstvo, bude si to za povinnosť pokladať, za tak svätú, za tak nevhľadnú dôležitú vec svoje groffky obetovať, vediac, že bez pápeža niet Cirkve, bez pápeža niet kresťanstva. A my to aj skorej učiníť môžeme nežli jini. V Prusku n. p. knaza si musí sám ľud udržiavať; v Amerike je dosť katolíkov, ale nemajú koštolov, nemajú dostatočných knazov; o toto sami veriaci sa musia starať, čo aj mile rádi činia, len aby neboli pozbavení duševnej potechy.

Ale už aj náš časný osov to požaduje, aby sme sv. Dtea podporovali; lebo keď my spolu pôsobíme k tomu, aby sv. Dtec svoj úrad pokojne viesť mohol, tým zabezpečíme blahé účinky toho úradovania pre rodinu, obec i národ.

Rozpomeň sa na tú kalvinskú ženu, o ktorej som hovoril, a ktorá dosť patrnu sumu poslala sv. Dtcovi s tou poznámkou: „Pápež, ktorý háji právo, slúži aj nám, t. j. háji právo jedného každého, k jakémukolvek vierowyznaniu príslúcha.“

Spomni si na toho gazdu, ktorý riekol svojmu priateľovi: „Hľa tento človek (ukážujúc na tade idúceho farára) lepšie háji moje hory, nežli všetci moji hájníci.“ A pravdu mal, lebo on hlása náboženstvo, hlása právo, spravodlivosť a nedotknulosť cudzieho majetku; toto všetko však čini pápež w mieri ešte väčšie.

Po uvážení všetko tohoto, nech je teda heslom každého horlivého kresťana a katolíka: „Dotiaľ trvá terajšie smutné položenie pápežové, dotiaľ bude to mojou milou povinnosťou svojimi groffami ho podporovať.“

21. Zako sa má zbierať svätopeterský gros?

Roku 1877. francúzski biskupi prosili sv. Otca, aby pre zbieranie milodarov určil nejakú mieru a zákon; sv. Otec ale radnej nechal vec tak, a ponechal to horlivosti biskupov; aby totižto oni určili nejaký spôsob pre zbierky. Sv. Otec len to jedno žiada, aby ľud vedel, že pápež je pozbatý všetkého a že bez podpory veriacych svojej úrad konať nemôže.

Biskupi jednotlivých diocézi aj v štuffu zaujali sa za tak vážnu vec a každoročne vyjednávajú veriacych, aby obetovali dla možnosti svojej groffe sv. Dctovi. „Oficiál smutný stav sv. Dctá trvá, — hovorili biskupi, — povinnosťou jedneho každého biskupa je, svojich veriacych napomínať, aby svojimi milodarimi prispeli sv. Dctovi. Teraz ale sv. Otec je pozbatý všetkého majetku, všetkých peňažných prameňov na toľko, že spravovanie celého sveta je mu veľmi obťažné. Prestávajte teda, draží veriacy, sv. Otcá napomáhajte, a vy, milovaní kňazia, prestávajte ľud vssemožne napomínať. Každý dar, ktorý pápežovi v mene Božom dáme, tak sa nám jaráta jednúe pri poslednom súde, jako čo by sme ho samému Spasiteľovi boli dali. „Amen, amen pravím vám, čoľovet ste jednemu z týchto najmenších učinili — mne ste učinili.“ Eým viac teda platia slová tieto, keď napomáhame toho, ktorý je skutečným námestníkom Sežissa Krista, a ktorý práve preto musí toľko trpeť, že je jeho námestníkom.

K tomu cieľu v každej diocézi je predpísaná zbierka; v kostole každej obce je na ten cieľ posladniča čili puskra, a každoročne nabieraná suma posíela sa biskupovi a žiadať sv. Dctovi do Rima.

Šťast ale sluffno nám pognamenat, že veru všíľedof tejto zbierky nie veľmi poteffuje našich biskupov. Sú o mnoho menffie a chudobnejffie krajiny, ktoré o mnoho viacej obetujú, nežli my. Či chceme horffimi byť od týchto? A predja jak ľahko by sa dalo odpomáet sv. Dctovi! Len aby jednokaždý dal nečo, hovorím jednokaždý. Tak f. p. teby otec každej katolíckej rodiny každý týžden len 1 fr. obložil pre sv. Dctá, — čo každá rodina ľahko urobíť môže, — do roka by toho bolo 52 fr. V Uhorffiu je 9 milionov katolíkov, teda asi 900.000 rodin. Keby teda každá rodina ročite 52 fr. dala, (čo nenie mnoho pri riadnom dávaní) to by urobilo ročite 468.000 zlatých. Tak veľkú podporu by teda Uhorffo poskytnúť mohlo sv. Dctovi, bez toho že by to jednotliví počtíli.

Na celom svete žije vyffie 200 milionov katolíkov.* Keby jednokaždý každoročne len 10 krajciarov dal, za jeden rok by sa nabieralo 20 milionov zlatých pre sv. Dctá. Hľa, čo môžu vykonať spojene sily!

*) Teraz už 300 miliónom. Red.

A preto nehovor: „Mnoho nemožem dať sv. Dtcovi, málo ale mu nepomôže.“ Bédmi sa myslíš. Sefli by milion chudobných tak hovorilo jaťo ty, a ani jeden krajciar by neobetovali, tak by sv. Dtec už o desať tisíce žlatých menej dostal; a tak veľká suma by sa mu odoprela.

Uslujme sa teda napozajím spoločne účinkovať, a Boh ktorý vidí srdce, aj ten najmenší darček prijme ja veľký.

Sv. Dtec Lev XIII. r. 1880. 30. augusta, prijal na vŕsluch tisíc členov počítajúce vŕslanŕstvo rímskeho spolku na ŕbieranie milodarov, ktorí mu odovzdali 27.000 frankov ŕša svatopeterŕský groš. Táto suma nasbierala sa a každodennej offery členov. Sv. Dtec odovvedajúc na poklonu kniežata Alfieri-ho, hovoril o dôležitosti a potrebe milodarov, ktoré mu podávajú možnosť, aby Cirkev svätú spravovať, a tie ústavu, ktorých cieľom je dobro kresťanskéj spoločnosti, tak hmotne jaťo aj duševne a mravne, podporovať mohol.

Mediac teda, na čo vynakladá sv. Dtec tvoje groffe, pomáhaj mu vďaka, lebo dla sv. Pŕsima: Láŕsa, ktorí preukazuješ otcovi, nikdy zabudnúť nebude.

22. Chceš-li vidieť dojmavé príklady?

Prídržiavať sa verne pápeža a Cirkrve a prispievať jím svatopeterŕským groffom: tieto dve veci sú v terajšom čase v najuŕššom spojení. A preto vidíme, že tí katolíci, ktorí vedia, čo je pápež a jaťe je jeho terajšie položenie, pevne sú presvedčení, že nenie vážnejšej a ŕárnejšej veci, nežli napomáhať sv. Dtea. Toto je medzi vŕššnými skutkami milosrdenŕstva ten najprvŕš — a preto aj dávajú sv. Dtcovi, a dávajú veľkodušne.

Saťnásle sa rozjetela zveŕš o smutnom položení sv. Dtea, katolíci panovníci, rodniny panovnícke, veľmoži i chudobní, s nadŕšeností posielali svoje milodary do Ríma.

Náš kráľ a kráľovŕšá rodina poslali 30.000 žlatých. Napoleon III. cifár a jeho rodina 200.000 žlatých.

W mnohých mestách ŕadly ŕi panie a najprednejŕších rodn tu dverám koŕsolným a ŕbieraly, a ŕbierajú eŕŕte aj teraz, v každy väčŕší ŕviatok milodary, a tak tisíce ŕbromáždily pre sv. Dtea.

Katolícke časopisy každoročne vyŕšvávajú ľud k obetovaniu milodarov, a každoročne značné ŕuny posielajú sv. Dtcovi.

W mnohých krajínách povŕšaly spolky, ktorých cieľom je ŕbierať milodary pre sv. Dtea. Tak povŕšal v Rakúŕsku spolok sv. Michala Archandela, počítajúci viac tisíc členov; v Čechách spolok tiež podobného mena; v Taliansku „Peterŕský spolok atd. Wŕŕŕŕŕŕ tieto spolky s neumannou horlivosťou usilujú sa ulaviť položenie sv. Dtea, a mnohé tisíce už nasbieraly a poslaly do Ríma sv. Dtcovi.

A čo mám povedať o zvláštnej horlivosti jednotlivých krajín? Veľmi obštrným by som musel byť, kebych išiel z krajiny do krajiny a udal všetko to, čo učinili horliví katolíci za sv. Otca. Keď sv. Otec potreboval vojsko, krajiny tieto poslali vojakov, delá a iné strelivo. Malé Belgicko, chudobní Srčania a iné kraje poslali na stá tisíce peňazí. Sotvá je krajina, ktorá by každoročne 20—30.000 zlatých neposlala sv. Dtcovi do Ríma.

Š najväčšou úctivosťou svätia katolíci jednotlivé slávnosti pápežov sa týkajúce, ako deň narodenia, meniny, kňazské drubotiny atď. a pri takýchto slávnostiach vždy mimoriadne zbierky sa dejú medzi veriaciimi.

Zvlášte blahej pamäti Pius IX. bol tak šťastlivý, že mohol viac slávností jubilejných sláviť; a zámožnejší katolíci s odusevnením pospiechali k počte pápeža do Ríma, bohaté dary nesú so sebou. Tak roku 1862. v Ríme shromáždení biskupi priniesli poldruha miliona; roku 1867. ale, jačto na 18-storočné jubileum sv. apoštolov Petra a Pavla, dva miliony 50 tisíc zlatých priniesli so sebou do Ríma.

W našej vlasti diocéza päťkostolská, ktorá sa mnohými blahodarnými ústavami honosí, vyniká aj v tomto ohľade nad iné diocézy; ona totižto na milodary má základinu 26.604 zl. 88 kr.; jejžto úroky každoročne do Rímu sa posielajú.

Lápa je vynálezna. Nektore krásne prípady sotvá možno bez pohnutia čítať.

New-Yorkský arcibiskup v mene Američanov podal sv. Dtcovi veľkú zlatú rybu, jejžto útroby plné boli dukátmi, v cene 64.000 zlatých; v pyštu ale držala drahý, diamantový prsteň.

Limanský arcibiskup pre svoju starobu nemohol s ostatnými biskupmi íť do Ríma; poslal teda sv. Dtcovi biskupskú palicu z rhyžého zlata, v cene 20.000 zlatých.

Seden anglický šľachtic podal sv. Dtcovi kňazský klobúk (kwadrát) plný tisíc; v strapei ale toho klobúka bol skrytý hodný diamant.

Sedna ruská pani podala sv. Dtcovi pár červecov, prosiac ho, aby prijal tento dar, a aby jej dal tie, ktoré práve nosil; že si jich ona čo drahý klenot opatrovať bude. Sv. Otec priivolil na jej žiadosť — a čo našli v červecach? Uzlík, v ktorom boli zmenky v cene 30.000 rímskych toliarov.

Nemecké katolícke panie priniesli z príležitosti 25-ročného pápežského jubilea Pia IX. sv. Dtcovi 37 veľkých truhel, ktoré naplnené boli kostolným náradím, tým úmyslom, aby ho sv. Otec chudobnejším kostolom a misijnárom porozdával. Práve v ten čas položila aj jedna nemecká barónka 20.000 zlatých k nohám sv. Otca.

Nekolko popredných paní porhnských poslalo ostatným paniam nasledujúce vyhovanie: „Kým nerejti pápežové trvajú, odrekáme sa všetkých verejných zábav a budme spokojné len s newyhnutne potrebnými vshdawkami, a uspokojené takto peniaze poslime sv. Dtcovi čo swatopeterský groš.“ Wžnešený to príklad; keď by ho nasledovali naše uhoriské panie!

Gróf Chambord, ktorý čo Henrik IV. bol zákonitým dedičom prestolu francúzskeho, roku 1883. všťak zomrel, poručil sv. Dtcovi 400.000 zlatých.

Knieža Norfolk na smrteľnej posteli poručil sv. Dtcovi 105.000 zlatých.

Seden farár (v solnohradskej diocézi) celý svoj majetok, wšffe 1.000 zlatých poručil sv. Dtcovi. W istej diocézi zase kňazstvo jedného okresu na tom sa usnieslo, že napozatým istú časťku svojho dôchodku na swatopeterský groš obetuje.

W Čechách istý farár 300 zlatých poslal sv. Dtcovi s týmto slovy: „Detinská láska púdi ma k tomu, aby som hanobne olúpenému pápežovi jednu časťku svojich uspokojených grossov s poníženosťou k nohám položil.“

W Nemecku viac horlivých mužov založilo spoloč, ktorého cieľom je, odhodané končeky z cigari sberať a predávať. Posavaď už viac nežli 17.000 zlatých takýmto spôsobom nasbieraných poslali sv. Dtcovi.

Wo Francúzsku jedna mešťanka po svojom bratovi zdelila 9.200 zlatých. Sued išla do Ríma a polovicu peňazí 4.600 zlatých odovzdala sv. Dtcovi.

Wo Wiedni istá pani v čas zbierky zabudla si doma peniaze, i ztiahla z ruky prsteň v cene 300 zlatých a dala ho do puffy. Podobné prípady udaly sa viac ráz.

Istá zamožná wdova v Taliansku poslala sv. Dtcovi milodar s nasledujúcim listom: „Buď pozdrawený, sv. Otče! Ty si ten jediný, ktorý nepotláčaš chudobných a slabých; ty si ten jediný, ktorý nelichotíš mocnárom; ty nežiadaš od nikoho zradu.“

Sedna chudobná wdova poslala 1 zl. sv. Dtcovi, prosiac o požehnanie pre seba i svoje dieťky.

Sedna pani v Amerike poslala sv. Dtcovi wťusne sshotovený zlatý kofčík a w ňom 2.800 zl.

Sedna sedlička usporila si 100 zl. Sľhfiac o biede sv. Otca poslala po biskupovi menovanú sumu sv. Dtcovi.

Sedna slárka (obchodníčka) nesúca na trh zelené weci zastala pred farským domom a cingala. Wžndúcej osobe podala wrecko, howoriac: „Wzmite, to som wnenovala sv. Dtcovi“ a išla ďalej; w mesťteku bolo 14 zlatých.

Sedna delnička poslala 4 zl. pápežovi s týmto slovy: „O drahý Otče, spoločne s mojimi dieťkami dávam ti tento darček, a prosíme ťa, požehnaj nás ubohých.“

Sedon biskupský sluha dal komusi, ktorý práve poberal sa do Ríma, 80 zlatých. „Wž zaište, howoril sluha, uvidíte sv. Otca; odovzdajte mu túto sumu, ktorú som tým spôsobom usporil, že som na tento cieľ kanárikov kupoval a predával.“

Sedon towaris cez celý veľký pôst nefajčil a tak uspokojené grosse dal na milodary.

Sný towaris zas odrezal si z kabáta 12 strieborných gombíkov, reknúc: „Dobré mi budú aj kosené“. Strieborné predal a jich cenu poslal sv. Dtcovi.

Jedna služka polovic svojho zárobku, druhá 10 zl. dala na milodary. Pri jednej sbierke pre sv. Dca našli w kostolnom messci aj jeden dwaciatnik w papieri zaobalený. Na papieri stálo toto: „Sw. Dče! prijmi túto malúčkošť, a modli sa za jedno chudobné dievča, ktoré teraz prvý raz wstúpuje do služby, aby na mori žiwota nezahynulo.“

W druhom papieri byly zas 3 dwaciatniky s týmto slovy: „Sw. Dče! prijmi túto sumu od jednej služby, a udeľ jej požehnanie, aby jednic šťastlive dokonala svoj život. Za sa každý deň modlím za teba.“

W jednej obci istá panňa 4 zlaté prstene dala do messca pre sv. Dca. D iných obcach čítame, že ročite 40—50 zlatých nasbierajú pre sv. Dca, kdežto len 300 duffi sa w nich nachádza. Čo newykona detinská láska! Chvála Bohu! je esse mnoho dobrých dietok, ktoré milujú sv. Dca.

W Gráci w dievčenskom ústave Srdea Pána Ježíša, roku 1864 na začiatku štolského roku dievčatá sa osvedčili, že sa zreknu obvyklých darov, a prosily, aby takto usporená suma zaslaná bola sv. Dcovi. Okrem toho zhotovily dve krásne kyticce, na ktorých dva kvietky byly pripravené pre milodary. Tento dar poslaly po pápežskom poslanstve do Rima, kde sv. Dca veľmi dojala táto detinská oddanosť.

Wo wiedeňskom ústave mníšek riadu sv. Ursule dievčence popredaly wšestky svoje ročné práce a 160 zl. poslaly sv. Dcovi.

Ští žiaci zas zo svojich mesačných grossow usporili si nemalú sumu, ktorú odoslali sv. Dcovi.

W jednom sliezskom ústave žiaci 560 zl. usporili zo svojich peňazí a poslali ich po breclawskom biskupovi sv. Dcovi. Pápež hlboko dojatý odpovedal biskupovi: „Povedz tým dobrým dietkam, že ich žehnám, žehnám aj jejích rodiny a prosím Boha, aby ich zachoval w bázni Božej a na ceste čnosti.“

W jednom ústave u mníšek dievčatá sbieraly milodary pre sv. Dca. Ale byly aj chudobnejšie medzi nimi, a tieto povedaly svojim predstaviteľom, že dakolko týdnom nebudú nespokojní, aby tak aj ony mohly dať něco pre sv. Dca.

W inom ústave zas dievčence wšestky svoje hračky, čo dostaly od rodičov, wylisowaly a takto nasbieraných 81 toliarow poslaly sv. Dcovi.

W jednom šrotinci malé dievčatká poslaly biskupovi list, w ktorom písaly toto: „Prosíme ťa, drahy Dče! prijmi od svojich oddaných dietok tu pripojené plienočky pre malého Ježíška. My sme sa cez celý advent modlily za sv. Dca, a chlieb svoj bez masla sme požíwaly, a tak sme túto malúčkošť sbieraly.“ K tomuto listu pripojily uzlík (batožček) plátených šfatiel, na ktoré sa pri sv. omši kladie Božie Telo, a tieto nazwaly ony plienkami. Biskup ich wjal do Rima a odowzdal sv. Dcovi, ktorý zajište bol dojatý darčekom a listom týchto dobrých dietok.

Nemožem zamčať esse dva krásne príklady detinskej lásky oproti sv. Dcovi. Práve tohoto roku, jakožto w roku jubilejnom (kňazských druhotku) nášho sv. Dca Lewa XIII., jedna chudobná ale bohabojná kresťanská žena chcela tiež obetovať něco sv. Dcovi; — ale žiaľ Bohu! nemala zhola nič. W tom prijde jej na um, že má esse jeden strieborný kríž, ku ktorému wšak pítaly ju blahé rozpomienky. Nič menej wezme kríž a dá ho svojmu duchovnému pastierowi howoriac: „Welebný pane, nemám ničoho, čo by som sv. Dcovi dať mohla; dávam mu teda tento kríž, aby som ukázala, že som jeho werné dieťa.“

Jedno 9-ročné dievča predstavilo na ulici istého kňaza, oslowiac ho týmto slovy: „Welebný pane, moja matka mi powedala, že wy veľmi milujete sv. Dca.“ „Dozajsta, že ho milujem; a myslím, že ho aj ty miluješ; poweď mi ale dieťa moje, prečo sa má to pýtaš?“ „Welebný pane, nemožem Vám to powedať; Wy by ste má wysmiali, kebych Vám to powedala.“ „Nie, neboj sa moja malúčka; weď by som zhreffil, kebych sa ti wysmiewal.“ „Tak teda Vám to powiem. Nada by som něco poslať sv. Dcovi ku slávnosti jeho zlatej omšse. Moja dobrá matka mi powedala, že on je chudobný, ba veľmi chudobný; že ho zlí ľudia pozbawili wšestkého: preto bych sa veľmi radowala, keby som mu nečím pomôcť mohla.“ „Moje dieťa, rekne kňaz, ty mu tuffim peniaze chceš poslať, ale ty sama widíš sa byť chudobnou; kde že si ty wjala peniaze?“ „Drahy Dče, ja som tie peniaze neukradla; lebo keby som to urobila, prišla by som do pekla. Moja matka každé ráno odíde a nawráti sa iba wečer. Keď odchádza, dá mi krajc chleba a 2 grosse, (4 kr.), abych si něco kúpila. Od jedneho mesiaca sbieram si tieto peniaze pre sv. Dca; tu hľa sú 3 franky, (1 zl. 20 kr.) daj to, prosím ťa, sv. Dcovi.“ Kňaz hlboko dojatý so slzami w očiach riekol: „Dobré dieťa, jak bohatá je tvoja obeta! Boh ti do zaišta hojne odplatí.“

Ba nie len horliví a Cirkev svoju milujúci kresťania, ale aj sami newerci wylowili svoju úctu naproti sv. Dcovi. Tak medzi inými:

Dmar passa, turecký wojenský hl. weliteľ, prosiac o wšluch u sv. Dca Pia IX., oddal mu peňazitú sumu, ktorú šyrskí katolíci nasbierali pre sv. Dca.

Mohamed Ali, turecký konzul w Indii, poslal sv. Dcovi hobbábom a zlatom wylisovaným koberec i s listom, w ktorom obdivuje velikého ducha a hrdinskú wtrwanlivosť sv. Dca u prostried toľkých prenasledowaní.

Terajší zultán poslal nedávno sv. Dcovi 1 jeho zlatej omšsi diamantami ozdobený krásny prsteň, w cene 250.000 frankow.

Drahy ľudie slowenský! Čo citíš w srdci svojom slyšiac takéto dojímavé a odusfewňujúce príklady? Hľa w každej krajine welsú sútrpnosť jawia weriaci oproti sv. Dcovi, a my w Uhorsku býwajúci katolíci, ktorí sme obľúbené dietky jeho, a pre jejíchžto wlasti tak mnoho učinili pápeži, zwlášť wtedy, keď pod tureckým jarmom úpela, howorím, len jedine my by sme mali zaostať za inými národami?

Nachádzajú sa síce aj u nás takí, ktorí riadne dávajú svoje dárky sv. Dcovi; ničmenej iŝŝaf milodary, po biskupoch sv. Dcovi zaslané, ŝvedčia o tom, že veru mnohí, premnohí ŝa nachádzajú, ktorí eŝŝte zhola nič nedali; lebo keby jedenkaždý dal dľa ŝvojej moŝnosti, zajiŝte aj u nás značná ŝuma by ŝa ŝobierala pre ŝv. Dca. Na pitie, na ŝajčenie, na ukojenie neriadnych ŝiadostí, na zábawy, na iŝŝelilé poŝŝetilé márnosti najdú ŝa vŝdycky peniaze; len pre najväčŝiu, pre najŝluŝnejŝiu vec — na podporu ŝv. Dca iŝŝch nenie!

Opakujem eŝŝte raz, nech nikto nehovorí: „Mnoho dať nemoŝem a ŝ maličkosťou nepomoŝem pápeŝovi.“ Veľmi ŝa mŝliŝ; povedal ŝom, že aj krajiar chudobného človeka vďačne ŝa prijme. Ĥľa, keby 100.000 chudobných takto hovorilo, a ani krajiara by nedali ŝv. Dcovi, o tisíce zlatých by menej doŝtal.

23. Ako ŝúdia bezboŝníci o ŝvatopeterskom groŝi?

Nachodia ŝa ľudia, ktorí nehľadia ŝ dobrým okom na to, že ŝa my o pápeŝa ŝaráme; eŝŝte viacej iŝŝch mrzí to, že mu pomáhamo. Ĥľa, takýmto uŝ od dávna netreba pápeŝa, ba ani Pán Boh iŝm nenie potrebný, a práve preto uŝliujú ŝa aj druhých odhovorí; — Iŝár ŝtvom a oŝočowaním ču odrazil pápeŝovi iŝenovanú podporu.

Záŝadou tak zvaných liberálcov je to: „Luŝaj neohroŝene, dačo ŝa vŝdy prílepi.“

„Čo ŝňazia o pápeŝovi hovoria, — to neni pravda; — vŝdy len peniaze vyhdierajú človeku z wačku; — pápeŝovi peniazi nenie treba;“ atď. Takýmto a podobnými rečami ču odŝtraŝíť ľud, nie ŝnád preto, že by proti ŝobraniu boli; weď práve oni ŝú tí, ktorí najviac ŝobru v kraji: tu jednemu kalvíniŝtemu vlastencovi ču pomník vyŝtaviť; tam zaŝ čangowcov ču zpäť oŝadiť do Uhorŝta; nekdý zaŝe zabawiť ŝa na ŝpoločné útraty — a Pán Boh wie, pod jakým menom eŝŝte vŝtajú peniaze na oltár vlastní (!) . . . To iŝŝetko moŝe ŝice pravda byť, a z mojej ŝtránky nemám nič proti tomu; ale keď oni nám zaŝliwajú, že olúpenému pápeŝovi, ŝvojmu ŝv. Dcovi, podporu ŝbierame: to moŝe pochádzať len zo záwíŝti a nenáwíŝti proti ŝv. Dcovi, ŝv. Cirkvi a náboŝenŝtvu. Ale práve táto nenáwíŝť naŝŝich nepriateľov nech nás powzbuduje k tomu, aby ŝme ŝa eŝŝte lepŝie pridriŝtawali pápeŝa, aby ŝme mu eŝŝte viac značow ŝvojej láŝky podáwali, dobre wediac, že opravdiwá Cirkw Kriŝtowa len tam ŝa nachádza, kde je Peter, čili kde je námieŝtáť Jeŝiŝa Kriŝta.

„Pápeŝovi peniaze nie ŝú potrebné.“ Na toto ŝmele iŝm odpowedať: „ŝú-li pápeŝovi potrebné peniaze alebo nie, to my katolíci nie od wás chceme

zweďiei; a ču my dávame milodary ŝv. Dcovi alebo nie, po tom wás zhola nič; jeŝŝli dáme, dáme zo ŝvojŝch, a wieme aj to, komu dávame.“

„Pápeŝ zneuŝŝwa jemu poŝlané milodary.“ To je oŝŝemetné oŝočowanie a nehanebná loŝ. Kto len bol tak ŝŝlaŝtný byť w Ríme a wídeť okolnoŝti pápeŝové, (no a takŝto je na miliony), jedenkaždý obdivuje tú ŝkromnoŝť, ktorí ŝv. Dca Lew XIII. tak jako jeho predchodca Pius IX. wo ŝvojom ŝiwobytí zachowáwa.

Nenie panownka, ktorý by tak málo wydal pre ŝvoju oŝobu, jako pápeŝ; pri tom iŝŝetkom ale je ŝŝedrhý naproti kaŝdému; nikomu, kto zaklope na jeho dvere, neodopre ŝa podpora, bárs by bol protestant, lebo ŝid, lebo turek a jakéhokoŝwek iného wieroŝyznania. Celý ŝwet zwelebuje weľkú ŝŝedrotu poŝledných dwoch pápeŝow, a od kedý ŝv. Dca žije z almuŝny ŝvojŝch detí, almuŝnu túto vŝdy vďačne rozdeluje ŝ núdnymi. Ĥňom a zemetraŝením a powodňami nawŝŝŝweni nepreŝtajú zkuŝujú podporu pápeŝowú. A že doľnozemŝté meŝto Szegedin znovu je wyŝtawené, z wáčŝej ču ŝtky pápeŝovi, biskupom a ŝpoluútrpností katolíčow dačowať moŝeme, — o čom pravda nowí zaŝladatelia wlaŝti mlčia. Ču to má byť to zneuŝŝwanie peňazi? Uznajme, že na ŝwete nenie panownka, ktorý by Boŝie dary lepŝej uŝiwal, nežli práve pápeŝ; a ŝŝlaŝtné by byly zajiŝte kraji, keby ŝa werejné a ŝútkromné peniaze jeŝŝch tak ŝŝedomite wynaŝladaly, jako ŝvatopeterský groŝ.

„Pápeŝ má viac, ako ty, a ty by ŝi mu eŝŝte čucl nečo dáwať? Daj to radnej chudobným.“ — Ču to oŝaj wážne hovoríš, a ču ŝnád zo zlého úmyslu, aby ŝi druhých oŝŝialil a odwiedol od podporowania pápeŝa? Keď wzdelaný človek dačo takého powie, to len zo zlého úmyslu moŝe powedať. Prečo že nepowieŝ: Kráľ má doŝť iŝŝetkého, načo mu eŝŝte daň platiť? Daj radŝej chudobným. Kto by takto hovoril, ten by zajiŝte podozriwým bol, má-li zdravý rozum; lebo aj ten najjednoduchŝí meŝŝian wie, že daň nie pre kráľa platíme, ale že to dávame na iŝŝelické potreby krajiŝŝt.

To iŝŝté platí aj o pápeŝovi. Celý katolícky ŝwet naŝho ŝa obracia. Pre ŝvoju oŝobu málo potrebuje, ale jako cirkwní a ŝwetský panowník má wŝdawčow na iŝŝetky ŝtrany. Wŝŝŝej ŝom uŝ podotknul, na čo iŝŝetko potrebuje pápeŝ peniaze; jak weľké má kaŝdoročne wŝdawky.

Len ŝo ŝŝedrhými, z láŝky pochádzajúciimi darmi moŝno ulawíť také poloŝenie ŝv. Dca; a preto powinnosťou naŝŝou to je, aby kaŝdý z nás dľa moŝnosti udelil nejakú podporu ŝv. Dcovi. Keŝ by ŝa nikto zwiŝŝť nedal hlúpyimi a zlomyŝelnými rečami nepriateľow Cirkwe katolíckej, — že pápeŝ totiŝto má iŝŝetkého doŝť . . .

Pravda za nejaký čas pápeŝ mal viac, ako teraz, lebo z jednotlivých kraji pekne ŝumy poŝlali ŝv. Dcovi; teraz ale to uŝ neni tak, lebo od nekoľto rokow w kaŝdej kraji wŝdy wáčŝí nedostatok panuje pre iŝŝelické nereŝti, wojny a weľké dane. Boly nektoré kraje, ktoré predtým poŝielaly ŝv. Dcovi

každoročne 40.000 zlatých; teraz sotvá môžu sobiať 5.000. Belgicko a Francúzsko predtým posielali na statisce sv. Otcovi, dnes už táto suma veľmi klesla. Anglicko, Taliansko a severná Amerika radnej by samy prijali podporu, nežli by sv. Otcovi poslať mohli.

A z tej príčiny čo je teraz najšúrnejšie? To, aby teraz mnohí dávali, čo hneď aj menej po jednom; len tak dostane sv. Otec takú podporu, ako predtým, keď len nektorí dávali, ale mnoho.

24. Dofiaľ ešte máme napomáhať sv. Otcu?

Dofiaľ, doľiaľ trvá trpké položenie jeho, poneváč nevieme, čo určila prozreteľnosť božská. Menie takého chorého, ktorý by si na toľko žiadal zdravie, jako si celý katolícky svet žiada to, aby sv. Otec znovu obdržal svoje neodštiepateľné práva. Že sa to wolátedy stať musí, že Cirkew jednú zvlášť, o tom pochybnosti niet.

„My dúfame, a pevne dúfame v tom všemohúcom Bohu, jehož mocná ruka za času Lewa I-ho zachránila sídlo pápežské; ktorý zachránil Martina I. pápeža; ktorý vyslobodil Urbana VI.; ktorý zvlášť nad násilníctvom Napoleona I-ho. Úfame, že ten, ktorý už raz zpäť dal cirkewých majetok Píovi IX-mu, — zpäť ho dá aj jeho nástupcovi, keď sa to jeho nekonečnej múdrosti líbit bude. Žije ešte Boh, posledný a rozhodný činiteľ v politike, jehož milosrdenstvo šťdr nestór, ale raz predsa uprosia každodenne k nebu zaslané modlitby veriacich milionov.“

Nádej naša nenie bezzákladná! Dúfame v neodolateľnom wšwvine dejín. „Kto čím hreší, tým bhwa trestaný.“ Rewolúcia utvorila taliansku jednotu; rewolúcia ju zase zniči. Pomocou rewolúcie pozbatili trónu najstaršieho a najzákonitejšieho panovníka europejského; tá istá rewolúcia stroftotá zase trón ten, ktorý na nespravodlivo zaujatej pódde bol wštwaný.“ (Religio 1883. 26. sept.)

Učpráve už dlhší čas napomáhame sv. Otcu a ešte wštetko je len pri starom, za to naše namáhania predsa neboly daromné; modlitby a milodary naše mnoho mu ožžily.

Že pápež posawád ešte nebol prinútený prijať od štrivodlivej vlády talianskej ponúkanú mu podporu; že na najpotrebnejšie wšdawky ešte wždy mu stači: to wštetko komu máme pripísať? Po Bohu jedine tej pomoci, ktorou werní kresťania prispeli sv. Otcovi.

„Zastawte swatopeterský gros, a wštwstvo je naše“ — tak howoril rofu 1864. jedon talianský wštwanec. Ale posawád nezvlášť, ani zvlášť nemošli; lebo swatopeterský gros, buď Bohu chwála! ešte neni zastawený. Či

prestane snáď napozatím? Reweríme; ba nádejeme sa, že aj katolíci našej wlasti budú nasledowať príkladných katolíctow inozemských a že heslom jejsch bude:

„Dofiaľ truffné položenie sw. Otcu trwať bude, my uhorskí katolíci za swätú powinnosť si pokladať budeme, sw. Otcu mo-
dlitbou i peniazmi wšwmožne podporowať.“

Píus IX. ešte rofu 1861. založil w Ríme w „semenisti Píowom“ sw. omšsu za wštetkých tých, ktorí peniazmi, zbraňou, modlitbou, wedou a perom bránili a brániť budú sw. Stolicu. Sw. Otec sám wiac ráz slúži sw. omšsu za svoje dietky, ktoré ho bránia, zaňho sa modlia a peňožite ho podporujú. Každodenne posielala apóstolské požehnanie svojím útrpnosť naproti nenu jawiacim dieťkam.

Nech sostúpi toto požehnanie na každé dobré a werné dieťa Cirkwe katolíckej, tak jako jednúc sostúpi požehnanie Spasitelowé na tých, ktorým na konci sweta rekne: „Pódte požehnaní Otcu mojšho! wladnite kráľowstwom od ustanowenia sweta wám pripraveným!“

A ktorých že sa týka toto požehnanie? Tých, ktorí telom i dušou pridržajú sa námestníka Ježíša Krista, widiteľnej hlavy Cirkwe, Otcu wšwkerého kresťanstwa:

Lewa XIII-ho rímskeho pápeža!

Sláwa Lewowi XIII-mu pápežo-kráľowi!!!

